

Fond za podršku
civilnom društvu u Srbiji

PRAĆENJE SMANJENJA SIROMAŠTVA UGROŽENIH GRUPA MLADIH

REZULTATI ISTRAŽIVANJA I PREPORUKE

U NIŠU, KRAGUJEVCU, KIKINDI, UŽICU, BEOGRADU

Grupa 484

Projekat finansira Evropska unija,
a realizuje Evropska agencija za
rekonstrukciju

PRAĆENJE SMANJENJA SIROMAŠTVA UGROŽENIH GRUPA MLADIH

REZULTATI ISTRAŽIVANJA I PREPORUKE

U NIŠU, KRAGUJEVCU, KIKINDI, UŽICU, BEOGRADU

Grupa 484

Autori izveštaja

Emina Kopas-Vukašinović (Kikinda)
Ljiljana Stanković (Kragujevac)
Milena Čelić, Velibor Petković, Fatima Stojanović,
Sanja Milenović, Irena Nikolić, Lidija Vučković (Niš)
Radosav Resimić (Užice)
Gordan Velev (Beograd)

Urednik izdanja

Gordan Velev

Stručni saradnici na izradi izveštaja

Vladimir Petronijević
Danilo Rakić

Projekat

Lokalne koalicije za smanjenje siromaštva ugroženih grupa mladih

Koordinatorica projekta

Zorica Živojinović

Projekat je realizovan u Nišu, Kragujevcu, Kikindi, Užicu i Beogradu (Palilula).

Izdavač

Grupa 484

Adresa

Gračanička 10, Beograd

Kontakti

Tel./fax + 381 (0) 11 2631 445
E-mail: office@grupa484.org.yu
www.grupa484.org.yu

Za izdavača

Miodrag Shrestha
direktor

Lektura i korektura

Slavica Miletić

Dizajn korica i prirema za štampu

Ognjen Lopušina

Štampa

Primal

Tiraž

500 primeraka

Godina izdanja

April 2007

Ovaj dokument je realizovan uz finansijsku podršku Evropske unije. Za sadržaj ovog dokumenta je jedino odgovorna Grupa 484 i ne može se smatrati zvaničnim stavovima Evropske unije.

Projekat finansira Evropska unija, a realizuje Evropska agencija za rekonstrukciju

Od juna 2006. godine Grupa 484 otpočela je, u okviru programa „Fond za podršku civilnom društvu u Srbiji“, realizaciju projekta pod nazivom «Lokalne koalicije za smanjenje siromaštva ugroženih grupa mladih». Projekt je posvećen monitoringu implementacije nacionalne Strategije za smanjenje siromaštva (SSS) u odnosu na ranjive grupe mladih. Realizija ovog projekta odvija se u pet opština u Srbiji: Kikindi, Užicu, Kragujevcu, Nišu i Beogradu (Palilula). U ovih pet opština pojedinci, nevladine organizacije i opštinske institucije uključeni su u jednogodišnji proces skupljanja informacija u cilju nadgledanja i sprovođenja SSS u odnosu na ranjive grupe mladih na lokalnom nivou.

Projekat finansira EU, realizuje Evropska agencija za rekonstrukciju, a sprovodi Konzorcijum Centar za razvoj neprofitnog sektora i Fond centar za demokratiju, u okviru programa „Fond za podršku civilnom društvu u Srbiji“.

Ciljevi ovog projekta su:

- razvijanje lokalnih kapaciteta za unapređivanje socio-ekonomskog položaja ugroženih grupa mladih;
- razvijanje mehanizma trajne saradnje lokalnih zainteresovanih aktera i na taj način uticanje na poboljšavanje stanja u lokalnim zajednicama, posebno u oblastima koje se tiču ugroženih mladih;
- racionalnije i kontrolisanije trošenje budžeta lokalnih zajednica, posebno sredstava koja su namenjena za smanjenje siromaštva ugroženih grupa mladih
- razvijanje mehanizama dobre prakse koji se mogu primenjivati i u drugim opštinama.

U okviru ovog projekta predviđene su, a delom već i realizovane, brojne aktivnosti – od formiranja lokalnih koalicija, obuke za monitoring SSS, monitoringa SSS na lokalnom nivou u odnosu na ugrožene grupe mladih, pa sve do planiranja i izvođenja lokalnih akcija u oblastima koje se za to odrede. Na kraju projekta, posle 12 meseci koliko je planirano da projekat traje, organizovaćemo u Beogradu okrugli sto i konferenciju za novinare gde ćemo sumirati rezultate našeg rada i predstaviti planove za dalje korake.

U Beogradu, mart 2007.

Autori izveštaja

UVODNE NAPOMENE

U tekstu koji sledi nalaze se podaci i analiza podataka koje su pripremile koalicije iz ovih pet gradova. Izveštaj je organizovan po poglavljima: svako poglavlje posvećeno je jednoj opštini. U potpoglavljima možete videti opšte podatke o opštini, a zatim i podatke o indikatorima na kojima su lokalne koalicije radile, kao i njihovu analizu. Na kraju svake analize nalaze se kraće preporuke kako rešavati probleme uočene u toku rada.

U radu koalicija učestvovalo je i još uvek učestvuje 67 različitih organizacija i institucija i 117 pojedinaca. U samom skupljanju podataka aktivno je učestvovalo desetak različitih organizacija.

Podaci su uglavnom skupljeni u periodu od oktobra do decembra 2006. godine. Kraj godine je vrlo nezahvalan period za skupljanje podataka zato što većina državnih ili opštinskih institucija svoje podatke za minulu godinu ažurira tek početkom sledeće. Zbog toga su neki od podataka nepotpuni, što se, naravno, odrazilo i na samu analizu.

U tabelama koje slede dati su spisak članica koalicija i kratak opis aktivnosti koje su do sada realizovane u okviru ovog projekta.

Opis aktivnosti lokalnih koalicija

<i>Broj učesnika, održanih sastanaka i seminara</i>	<ul style="list-style-type: none">- 20 sastanka i 14 seminara (praćenje implementacije SSS, tehnike javnog zastupanja, komunikacija sa javnostima)- 5 akcija javnog zastupanja poboljšanja socio-ekonomskog položaja ugroženih grupa mladih- 117 učesnika
<i>Aktivnosti koalicije</i>	<ul style="list-style-type: none">- Održano je ukupno 14 treninga i 20 sastanka za 117 predstavnika/ca institucija i organizacija članica lokalnih koalicija. (Trening za praćenje indikatora Strategije za smanjenje siromaštva RS i pisanje izveštaja; Trening o javnom zagovaranju i planiranju lokalnih akcija; Trening o komunikaciji sa javnostima u procesu javnog zagovaranja)- Tokom tri meseca članovi lokalnih koalicija su istražili koje su mere za smanjenje siromaštva ugroženih grupa mladih implementirane na lokalnom nivou, sredstava uložena u njihovu implementaciju kao i do kojih su promena u položaju ugroženih grupa mladih doveli. Ukupno je praćen 21 indikator iz Startegije za smanjenje siromaštva.- Načinjeni su planovi akcija javnog zagovaranja poboljšanja socio-ekonomskog položaja ugroženih grupa mladih. U toku je realizacija lokalnih akcija.- U pripremi su aktivnosti zagovaranja na nacionalnom nivou kao i medijske prezentacije rezultata istraživanja.

Spisak članova lokalnih koalicija

Članovi koalicije Kikinda		32	MPS ŠU Užice
1	Centar za socijalni rad	33	Predstavnik đачkog parlamenta užičke gimnazije
2	Opštinska uprava poverenik za izbeglice	34	ARDI – udruženje za žrtve nasilja
3	Društvo za pomoć mentalno nedovoljno razvijenim osobama	35	Akademika – kulturna obrazovna mreža
4	Učenički parlamenti Tehničke i Ekonomske škole i Gimnazije	36	SO Užice
5	Grupa "Reaguj"	37	Udruženje Cer
6	Institut za pedagoška istraživanja, Beograd	Članovi koalicije Niš	
7	Organizacija slepih	38	Dom Duško Radović
8	Nacionalna služba za zapošljavanje	39	Niško udruženje studenata sa hendikepom
9	Dom omladine Kikinda	40	NVO Centar za ljudska prava Niš
10	predstavnici Tehničke škole Kikinda	41	Centar za socijalni rad "Sveti Sava"
11	predstavnici srednje stručne škole "Miloš Crnjanski"	42	Uprava za dečju, socijalnu i primarnu zdravstvenu zaštitu
Članovi koalicije Kragujevac		43	NVO Ženski prostor
12	Centar za socijalni rad	44	Gradska opština Medijana
13	Odeljenje Dečjeg doma „Mladost“	45	Gradska opština Palilula
14	Nacionalna služba za zapošljavanje	46	Gradska opština Pantelejev
15	Povereništvo za izbeglice	47	JP "Narodne novine"
16	NVO Tango	48	NVO Centar za razvoj građanskog društva "Milenijum"
17	Lokalna samouprava	49	Gradska opština Crveni Krst
18	NVO Ric	50	NVO "Srećna Porodica"
19	Studentska unija Kragujevca	51	NVO HUR
20	Unija đачkih parlamenata	52	Radio Niš
21	NVO Nova nada	53	NSZ Filijala Niš
22	Crveni krst Kragujevac	Članovi koalicije Palilula-Beograd	
23	Socijalna kooperativa "Vivere – Živeti"	54	Centar za socijalni rad
24	Grupa đaka „Sopče“	55	Crveni krst
25	NVO Jazas	56	Opština Palilula
Članovi koalicije Užice		57	Kancelarija za nacionalne manjine opštine Palilula
26	Regionalna privredna komora	58	Kancelarija za mlade opštine Palilula
27	Užički centar za ljudska prava i demokratiju	59	Udruženja studenata sa hendikepom
28	Nacionalna služba za zapošljavanje	60	Studentska unija Srbije
29	Zavod za zaštitu zdravlja	61	Nacionalna služba za zapošljavanje
30	Užički centar za prava deteta	62	NVO Ažin
31	Predstavnik užičkih studenata	63	SOOO «Braća Stamenković»
		64	Dom zdravlja Palilula
		65	KBC Zvezdara

I Opšti podaci o opštini Kikinda

Br.	Podaci o opštini	Početna godina
1.	Budžet opštine	2003. godina: 575.773.750,00 2004.godina: 635.873.195,00 2005. godina: 963.387.765,88
2.	Broj stanovnika opštine	2003. godina: 69.709 2004. godina: 66.244 2005. godina: 65.834
3.	Broj domaćinstava na opštini	Prema popisu iz 2002. godine (što je jedini zvaničan podatak): 23.529
4.	Ukupan novčani iznos opštinskih socijalnih budžetskih davanja	2003. godina: 1.320.087,00 2004. godina: 602.417,16 2005. godina: 788.110,23
5.	Sredstva iz opštinskog fonda solidarnosti	2003. godina: 131.000,00 2004. godina: 456.000,00 2005. godina: 280.800,00
6.	Broj radno sposobnog stanovništva / procentualna zastupljenost u ukupnoj populaciji	Podaci dobijeni iz nevladinog sektora: 44.757 u 2001. godini 43.898 u 2002. godini
7.	Polna struktura (Ž/M) u procentima	--
8.	Obrazovna struktura (u procentima osnovno/srednje/visoko obrazovanje – o/s/v)	--
9.	Procenat mladih od 15 do 29 godina u ukupnoj populaciji	Podatak iz 2002. godine: kategorija stanovništva od 15 do 30 godina: 13.664, odnosno 20,39%
10.	Najzastupljenije ugrožene grupe mladih od 15 do 29 godina (pobrojati) - Lica s posebnim potrebama - Romi/Romkinje - Deca bez roditeljskog staranja - Izbegla i raseljena lica	- - - - Ukupan broj stan.: 1404/2003, 1656/2004, 1645/2005. - 17 osoba-2003;22 os.-2004;25 os.-2005. - Ukupan broj stan.:1996/2003, 923/2004, 668/2005.
11.	Procenat zastupljenosti svih ugroženih grupa u ukupnoj populaciji opštine	Nije moguće odrediti jer podaci nisu dati za navedenu populaciju, nego uopšteno.

Završna godina	Presek početna/završna	Izvor podataka
1.261.077.880	+ 685.304.130 ili + 54,3%	Skupština opštine
65.444	- 4265 ili - 6,5%	Skupština opštine
nema zvaničnih podataka	S obzirom na smanjenje broja stanovnika, realno je zaključiti da je došlo i do smanjenja broja domaćinstava.	Skupština opštine
1.015.632,33	- 304.455 ili - 23% lako je u poređenju s 2003. primetno smanjen budžet, ipak je u odnosu na prethodne dve godine povećan skoro 50%	Skupština opštine
776.466,00	+ 645.466 ili + 83,1	Skupština opštine
Podaci za 2006. godinu u NSZ pristižu tek početkom marta, pa nismo stigli da ih ubacimo u ovaj izveštaj	--	Nacionalna služba za zapošljavanje, filijala Kikinda i nevladin sektor
--	--	--
--	--	--
13,4% (od 20-29 godina starosti, prema podacima iz nevladinog sektora)	- 6,99%	Nacionalna služba za zapošljavanje, filijala Kikinda; podaci iz nevladinog sektora (projekata)
- 51 osoba (od 18 do 30 godina) - Ukupan broj stan.: 1636 - 29 osoba - Ukupan broj stan.: oko 200	- -- - 232 u odnosu na 2003.godinu - +8 osoba u odnosu na period 2003-05. - 1796 u odnosu na 2003. godinu	- Udruženja - Centar za socijalni rad, Skupština opštine - Centar za socijalni rad - Skupština opštine
Moguće je odrediti samo za lica sa invaliditetom, što iznosi manje od 1%		Upitnik za udruženja

II Sastav i rad koalicije Kikinda

1. Centar za socijalni rad
2. Opštinska uprava, poverenik za izbeglice
3. Društvo za pomoć mentalno nedovoljno razvijenim osobama
4. Učenički parlamenti Tehničke i Ekonomske škole i Gimnazije
5. Grupa "Reaguj"
6. Institut za pedagoška istraživanja, Beograd
7. Organizacija slepih
8. Nacionalna služba za zapošljavanje
9. Dom omladine Kikinda
10. Predstavnici tehničke škole u Kikindi i srednje stručne škole "Miloš Crnjanski".

II a Izabrani indikatori koje je pratila koalicija

Br.	Indikatori	Osoba/e	Institucija/ organizacija	Izvori i napomene
1.	D 1: Stopa nezaposlenosti (broj lica sa invaliditetom na evidenciji nezaposlenih i realizacija programa zapošljavanja)	Emina Kopas-Vukašinić, Natalija Milošević-Stanimirov	Institut za pedagoška istraživanja NZS, Filijala u Kikindi	Međuopštinska org. slepih i slabovidih, Društvo invalida za dečiju i cerebralnu paralizu, Međuopštinska org. gluvih i nagluvih, Duštvo za pomoć mentalno nedovoljno razvijenim osobama, NSZ, Filijala Kikinda.
2.	E 1: Broj samohranih roditelja koji su korisnici socijalnih transfera (MOP, JP i drugo)	Tanja Grujić	Centar za socijalni rad, Kikinda	Centar za socijalni rad, Kikinda, OO Crvenog krsta, Odeljenje društvenih delatnosti opštinske uprave
3.	I 23: Sprovođenje sticanja programa prve kvalifikacije za nezaposlene starosti 18 – 30 godina	Natalija Milošević-Stanimirov	NZS, Filijala u Kikindi	Saradnik za dodatno obrazovanje i obuku (NSZ, Filijala Kikinda)
4.	Lj 18: Stepenu uključenosti osoba sa invaliditetom u sistem kompenzatornih prava (prava na pomagala i novčanu pomoć)	Emina Kopas-Vukašinić	Institut za pedagoška istraživanja	Međuopštinska org. slepih i slabovidih, Društvo invalida za dečiju i cerebralnu paralizu, Međuopštinska org. gluvih i nagluvih, Društvo za pomoć mentalno nedovoljno razvijenim osobama.
5.	Lj 19: Broj osoba sa invaliditetom uključenih u specijalno obrazovanje	Emina Kopas-Vukašinić	Institut za pedagoška istraživanja	Međuopštinska org. slepih i slabovidih, Društvo invalida za dečiju i cerebralnu paralizu, Međuopštinska org. gluvih i nagluvih, Društvo za pomoć mentalno nedovoljno razvijenim osobama.

III Analiza podataka

III a Analiza opštih podataka o opštini Kikinda

Kao uvodnu napomenu želimo da istaknemo da je, usled nedostatka podataka ili usled nesređenosti baza podataka koje smo koristili, najčešće bilo nemoguće uraditi njihovu adekvatnu kvantitativnu analizu. U jednom broju institucija ili organizacija ne postoje baze podataka ili su podaci sređeni prema veoma različitim kriterijumima. Treba istaći da su rukovodioci institucija u kojima smo tražili podatke bili izuzetno predusretljivi i raspoloženi da nam dostave informacije. Tako smo ipak uspeli da dođemo do određenih podataka koji su nam znatno pomogli da uradimo kvalitativnu analizu. Iz pomenutih razloga najčešće nisu bila moguća poređenja u odnosu na godine praćenja. Na osnovu prikupljenih podataka došli smo i do nekih konstatacija koje mogu biti dobra polazna osnova za globalnu analizu i za planiranje daljih koraka u realizaciji SSS. Radi bolje preglednosti, neke od podataka o opštini predstavljamo tabelarno i od njih i polazimo u analizi.

Možemo konstatovati da se u periodu od 2003. do 2006. godine broj stanovnika u opštini Kikinda kontinuirano i znatno smanjuje, i da to smanjenje iznosi oko 4.000 osoba. Tome treba pridodati i podatak koji govori o znatnom smanjenju broja učenika u osnovnim i srednjim školama na teritoriji opštine. Zapažamo da je danas oko 600 učenika manje u kikindskim školama, što je značajna cifra u odnosu na ukupnu populaciju. Sa druge strane, opštinska socijalna budžetska davanja, sredstva iz opštinskog fonda solidarnosti i republička socijalna davanja kontinuirano se uvećavaju, što ukazuje na veće potrebe za njima, tj. na povećan broj zahteva. Ako uporedimo ove dve ključne konstatacije, postavlja se pitanje efekata i realizacije Strategije za smanjenje siromaštva u opštini Kikinda od 2003. godine do danas.

Na osnovu podataka iz republičkog Zavoda za statistiku, prema izveštaju za mart 2006. ukupan broj zaposlenih na teritoriji opštine Kikinda iznosi 16.509 osoba. Ako znamo da je u ovoj godini broj stanovnika bio 65.444, zapažamo da je u Kikindi samo oko 25% stanovništva u 2006. godini bilo na evidenciji zaposlenih. Ovaj podatak otvara i pitanje starosne strukture stanovnika ovog grada. U tabelama je izneto da je obuhvat mladih u ukupnoj populaciji 2006. godine iznosio oko 13,4%, što znači da se u odnosu na prethodni period smanjio za oko 6%. Zaključno sa 31. 12. 2006. godine u NSZ (Nacionalna služba za zapošljavanje) u Kikindi je bilo ukupno 8.055 nezaposlenih, među njima 4.184 žene. Nismo mogli doći do podataka o tome koliki je procenat mladih u ovoj populaciji.

Trend smanjenja broja osoba sa zaposlenjem vidan je i na nivou okruga. Na osnovu podataka NSZ, 2002. godine na evidenciji je bilo 45.275 zaposlenih osoba, 2003. godine taj broj se smanjuje na 43.170, a 2004. godine iznosi 35.151. Međutim, treba znati da se od 2003. godine menja zakon, tako da su adekvatna poređenja ovog podatka moguća samo od 2004. Naime, od tada se privremeno zaposleni više ne vode na listi nezaposlenih, kao ni neka druga lica (npr. porodilje, vojnici i sl.).

Broj korisnika materijalnog obezbeđenja svake godine je sve veći. Ova sredstva se dobijaju iz budžeta RS. Iz budžeta opštine se ka Centru za socijalni rad usmeravaju sredstva za jednokratnu novčanu pomoć, školarinu, zimovanje, troškove sahrane, troškove lekarskih usluga, prihvatilišta, internata. Tabelarni podaci ukazuju na kontinuirano uvećanje ovih sredstava i korisnika. U odnosu na 2004. godinu, ova sredstva su u 2006. godini uvećana za preko 40%. Razlog za ovakvo povećanje je pre svega povećan broj lica koja ostaju bez posla.

Kao što je istaknuto, za potrebe ove analize praćeni su indikatori koji se odnose na stopu nezaposlenosti, sticanje programa prve kvalifikacije za nezaposlene, broj samohranih roditelja koji su korisnici socijalnih transfera, stepen uključenosti osoba sa invaliditetom u sistem kompenzatornih prava, njihovu uključenost u specijalno obrazovanje i broj tih osoba u evidenciji nezaposlenih. Na osnovu prikupljenih podataka članovi užih timova izneli su sledeće konstatacije:

- Jedan broj mladih osoba sa invaliditetom ne ostvaruje pravo na neophodna pomagala. U narednom periodu bi trebalo napraviti uvid u konkretne potrebe svakog od njih. Jedan od prioritarnih zadataka jeste i obezbediti osobama sa invaliditetom prilaze onim gradskim ustanovama koje bi želele da posećuju, ali ne mogu. Pre svega mislimo na gradsku biblioteku, pozorište i muzej.

- Mada se organizaciono čine pokušaji da se pronadu mogućnosti realizacije inkluzivnog obrazovanja, pre svega na nivou osnovne škole, još uvek je evidentan problem nemogućnosti uključivanja dece sa invaliditetom u sistem redovnog školovanja. Iz tabele Ki5 se može videti da dva dečaka i tri devojčice ne pohađaju školu. Na žalost, ova deca, prema uvidu u podatke iz upitnika, nisu u mogućnosti da pohađaju postojeće škole u Kikindi. Neophodno je, pre svega, stvoriti materijalne i kadrovske uslove za školovanje dece sa invaliditetom u Kikindi.

- Prema evidencijama udruženja 11 osoba sa invaliditetom je na evidenciji nezaposlenih. Međutim, na osnovu podataka iz NSZ, taj broj je realno veći. Jedan broj ovih osoba nisu članovi pomenutih udruženja, a problem je što pomenuta služba nema izdvojene podatke za broj nezaposlenih osoba u kategoriji invalidnosti koje imaju od 18 do 29 godina.

- Kada je reč o broju korisnika socijalnih transfera, uočen je porast broja mladih samohranih roditelja koji se obraćaju nadležnim institucijama za novčanu pomoć. Međutim, poređenje nije bilo moguće jer

prikupljeni podaci nisu potpuni, ne pokrivaju celu godinu i nisu identični. Podaci su nedostupni zbog nedovoljne ažuriranosti i loših baza podataka, kao i nepostojanja lica (kadrova) u institucijama koje se bave isključivo ažuriranjem i čuvanjem podataka.

Na osnovu iznetog u izveštaju i analizi, umesto zaključka želimo da istaknemo sledeće:

- Da bi se mogle adekvatno realizovati aktivnosti vezane za monitoring implementacije SSS, neophodno je, na republičkom nivou, uraditi jedinstvene programe za prikupljanje i analizu podataka. Nedostatak evidencije o broju invalidnih lica u okviru jedne kategorije (recimo mladih) onemogućava efikasno preduzimanje mera afirmativne akcije prema toj dvostruko ugroženoj grupi.

- Sigurno je da u narednom periodu, na nivou grada, opštine i republike, treba više pažnje posvetiti konkretizaciji implementacije SSS. Prikupljeni podaci nedvosmisleno ukazuju na porast siromaštva, koji ne samo što treba zaustaviti, nego i realizovati mere kojima bi se ono smanjilo.

- U odnosu na ono što je koalicija do sada učinila u realizaciji ovog projekta, zalažemo se za sprovođenje lokalne akcije kojom bi se osobama sa invaliditetom obezbedio pristup ustanovama kulture u gradu, čime bi im se obezbedili uslovi da organizuju svoje slobodno vreme tako što će posetiti biblioteku, muzej ili pozorište.

- Neophodno je proširiti koaliciju uključivanjem većeg broja mladih i pri tom iznaći mogućnosti za adekvatno nagrađivanje pojedinaca za angažovanje u predstojećim aktivnostima.

- Korisno bi bilo organizovati zajednički sastanak predstavnika koalicija iz svih gradova radi razmene iskustava i ideja za naredni period.

D 1: Stopa nezaposlenosti (broj lica sa invaliditetom na evidenciji nezaposlenih NSZ i realizacija programa zapošljavanja)

Ciljna grupa:	Mladi od 18 do 30 godina u kategoriji osoba sa invaliditetom sa teritorije opštine Kikinda, članovi udruženja
Datum sakupljanja podataka:	novembar 2006. godine
Vremenski period:	2006. godina
Uzorak:	51 osoba sa invaliditetom u kategoriji mladih od 18 do 30 godina, članovi udruženja
Poslednji presek stanja:	u toku oktobra i novembra 2006. godine

Komentari

U kategoriji osoba sa invaliditetom od 18 do 30 godina starosti, od ukupno 51 koliko ih je anketirano na teritoriji opštine Kikinda, a članovi su nekog od udruženja osoba sa hendikepom koja su učestvovala u radu ove koalicije, jedanaest je na evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje, Filijale u Kikindi. Ove osobe se vode kao nezaposlene i njihova polna struktura je pet muškaraca i šest žena. Po obarazovanju ove osobe su V stepena stručne spreme, a njihov obrazovni profil je sledeći: mašinbravar, krojačica, daktilograf, KV kotlar, ekonomski tehničar, hemijski tehničar i vaspitač.

Ovi podaci su dobijeni iz gore navednih udruženja (vidi tabelu Izabrani indikatori) i odnose se samo na članove ovih udruženja. Međutim, na osnovu podataka iz NSZ može se zapaziti da podaci nisu potpuni. Evidentno je da neke osobe sa invaliditetom nisu članovi pomenutih udruženja. Stoga je možda interesantno predstaviti podatke koji su dobijeni iz NSZ, Filijala Kikinda. Iz njih se može videti da broj nezaposlenih osoba sa invaliditetom znatno premašuje broj dobijen iz udruženja.

Tabela Ki1. Broj lica sa invaliditetom (po stepenima stručne spreme i vrsti invaliditeta) koja su na evidenciji nezaposlenih Filijale Kikinda, na nivou opštine Kikinda

Filijala Kikinda (za opštinu Kikinda)	I	II	III	IV	V	VI	VII/1	Ukupan broj lica po vrsti invaliditeta
Ukupan broj lica sa invaliditetom po stepenima stručne spreme	356	108	176	60	16	8		724
Ratni vojni invalidi	31	5	8	7	2			53
Vojni mirnodopski invalidi	3							3
Civilne žrtve rata								0
Kategorisana omladina	165	50	39					254
Ostali kategorisani invalidi	112	42	91	39	10	8		302
Invalidi rada (II i III)	45	11	38	14	4			112

Iz Nacionalne službe za zapošljavanje dobili smo podatak da su na evidenciji nezaposlenih ukupno 724 osobe sa invaliditetom. Podaci su dati zaključno sa 30.09.2006. Međutim, podaci nisu obrađeni za traženu populaciju mladih, pa se u toj oblasti možemo osloniti samo na procene.

Program novog zapošljavanja lica sa invaliditetom predviđa finansijsku podršku poslodavcu u iznosu od 90 000,00 dinara za opremanje radnog mesta i učešće u zaradi u visini 80% od prosečne mesečne zarade, u periodu od 12 meseci ili subvencionisanje doprinosa za obavezno socijalno osiguranje na teret poslodavca u trajanju od 36 meseci. Za 2006. godinu je planom NSZ za opštinu Kikinda predviđena mogućnost da se pod ovim uslovima zaposle samo četiri lica sa invaliditetom – do sada su podneta i odobrena dva zahteva, a taj broj se odnosi na sva radno sposobna invalidna lica sa teritorije opštine Kikinda.

U okviru programa samozapošljavanja, dva lica sa invaliditetom su za otvaranje radnje ili preduzeća dobila bespovratna sredstva u iznosu od po 130.000,00 dinara, uz uslov da se bar dve godine moraju baviti registrovanom delatnošću i uplaćivati doprinose za PIO. U odnosu na ukupno 111 podnetih zahteva, ovo je mali broj lica sa invaliditetom koja su pokazala interesovanje da svoj status reše putem samozapošljavanja, s obzirom na to da je iznos predviđen za njih znatno veći u odnosu na ostale kategorije nezaposlenih lica (od 70.000, 00 do 150.000,00 dinara).

Od 1.09.2006. godine stupile su na snagu izmene i dopune Zakona za obavezno socijalno osiguranje i Zakona o porezu na dohodak građana, na osnovu kojih poslodavac, ukoliko zaposli lice sa invaliditetom, može biti oslobođen doprinosa na obavezno socijalno osiguranje na teret poslodavca i poreza na zarade za period od tri godine. Filijali Kikinda do sada nije podnet nijedan zahtev za ostvarivanje pomenute povlastice.

PREPORUKE:

Treba zagovarati aktivne, a ne pasivne mere prema licima sa posebnim potrebama kada je reč o njihovom zapošljavanju i ukupnoj nezaposlenosti. Treba se zalagati za sačinjavanje jasne evidencije mladih nezaposlenih lica sa posebnim potrebama, prvenstveno u Nacionalnoj službi za zapošljavanje jer se time stvara osnova za uspešnu i sveobuhvatnu afirmativnu akciju. Očigledno je da NZS mora imati jasan proaktivan pristup prema ovoj populaciji, a posebno prema mladima u ovoj kategoriji (obaveštenja putem interneta, zvanje telefonom, podsticanje na učešće u projektima i programima koja lice sa posebnim potrebama čine subjektom, a ne objektom procesa). Lokalni socijalno-ekonomski saveti treba da budu i medijator između predstavnika poslodavaca i invalidnih lica. Stoga bi se treba zalagati i za formiranje socijalno-ekonomskog saveta na nivou Kikinde, a zatim i za uključivanje udruženja invalida u soc-eko savete. Takođe, lokalne NVO treba da osnažuju takva udruženja i sama invalidna lica. Osnaživanje se odnosi na oblasti izgradnje kapaciteta invalidnih lica da nadgrade afirmativne mere koje je država već usvojila.

E 1: Broj samohranih roditelja koji su korisnici socijalnih transfera (MOP, JP i drugo)

Ciljna grupa:	Svi korisnici sa evidencije
Datum sakupljanja podataka:	1. novembar 2006. godine
Vremenski period:	deo 2004. i 2006. godine
Uzorak:	svi korisnici sa evidencije
Poslednji presek stanja:	mesečno

Komentari

U tabeli 2 može se uočiti porast broja mladih samohranih roditelja, koji se obraćaju nadležnim institucijama za novčanu pomoć. Iako je u kategoriji materijalnog obezbeđenja porodice primetno smanjene osoba koje primaju tu vrstu pomoći (za čak 50%), mislimo da se ovo može pripisati pre novim zakonskim regulativama iz oblasti socijalnog zakonodavstva – koje su znatno rigoroznije – nego realnom smanjenju potrebe za ovom vrstom pomoći. U ostalim kategorijama vidimo porast zahteva za ostalim oblicima

pomoći kao što su narodna kuhinja ili tuđa nega i pomoć. Ono što otežava analizu podataka jeste činjenica da prikupljeni podaci nisu potpuni, ne odnose se na celu godinu i nisu identični. Nedostupnost podataka zbog nedovoljne ažuriranosti i loših baza podataka, kao i nepostojanje lica (kadrova) u institucijama koje se bave isključivo ažuriranjem i čuvanjem podataka, ističu se među ključnim problemima koji su se pojavljivali u toku prikupljanja podataka.

Tabela Ki2. Ukupan broj samohranih roditelja prema vrsti socijalnih davanja

Godina	Materijalno obezbeđenje	Lanč Paketi	Korisnici narodne kuhinje	Tuđa nega i pomoć	Jednokratna pomoć	Dečiji dodatak	Ukupan broj davanja
2004.	82 roditelja (9 očeva i 73 majke)				3 samohrane majke (evidencija za oktobar)		85
Oktobar 2006.	41 roditelj 3 oca i 38 majki)	2 roditelja (1 otac i 1 majka)	4 samo- hrane majke	1 majka, koja je to pravo ostvarila preko Centra	2 majke i jedan otac	120 roditelja – 10 očeva i 110 majki (evidencija za septembar)	170

PREPORUKE:

Poboljšati baze podataka koje koriste Centri za socijalni rad i Opštinska uprava novim softverskim rešenjima. Ovo zahteva i edukaciju zaposlenih u ovim službama za rad na novim sistemima, ili zapošljavanje novih ljudi ukoliko ta mesta dosad nisu bila predviđena sistematizacijom. Takođe, bilo bi poželjno da se urade kompatibilne baze

podataka kako bi bilo moguće komparativno pretraživanje i baze Centra za socijalni rad i baze Opštinske uprave. U ažuriranje i popunjavanje baza neophodno je, redovnim konsultacijama, uključiti prestavnike civilnog sektora koji se bave ovim temama. Na taj način može se doći do realne slike na terenu.

I 23: Sprovođenje sticanja programa prve kvalifikacije za nezaposlene starosti 18 – 30 godina

Ciljna grupa:	Nezaposleni od 18 do 30 godina na opštini Kikinda
Datum sakupljanja podataka:	novembar 2006. godine
Vremenski period:	2002. - 2006.
Uzorak:	/
Poslednji presek stanja:	/

Komentari

Obuka za negovateljice bila je prva obuka u kategoriji sticanja prve kvalifikacije za nezaposlene. Obuka je organizovana od strane NSZ, Filijale u Kikindi. Ova obuka se organizuje za nekvalifikovane radnike, i postoji od 2002, tj. u poslednje četiri godine. Međutim, i pored dobrih tehničkih uslova, ovo je prva obuka koja je organizovana od 2002. Obuku je prošlo 10 žena, od toga su njih tri imale do 30 godina i sve su pre obuke imale prvi stepen stručne spreme (završena OŠ). Kao što vidimo, svi polaznici obuke bili

su ženskog pola, a 33% polaznika spada u ciljnu grupu koju pratimo, tj. nalaze se u starosnom rasponu od 15 do 30 godina. Nažalost, podaci koje imamo odnose se samo na 2006. godinu, jer je od 2002. ovo prva obuka za sticanje prve kvalifikacije.

Iako se završetak OŠ ne može nazvati sticanjem prve kvalifikacije, usled nepostojanja drugih pokazatelja navodimo i podatke o osnovnom obrazovanju odraslih:

Tabela Ki3. Osnovno obrazovanje odraslih – opština Kikinda

Godina	Muškaraca	Žena	Broj polaznika	Do 29. god.	Procenti do 29. god
2002-05.					
2005/06.	8	1	9	6	66,6%
2006/07.	9	3	12	10	83,3%

Kao što vidimo iz tabele 2002, 2003. i 2004. godine nije bilo organizovano osnovno obrazovanje odraslih, mada je postojala mogućnost za to. Osnovno obrazovanje odraslih je realizovano tek od 2005. godine. Mladi od 29 godina čine u ukupnom zbiru 74,95% ukupnog broja polaznika u obe godine (66,6% u 2005. godini i 83,3% u 2006). Samo 19,04% polaznika su osobe ženskog pola.

PREPORUKE:

U skladu s potrebama lokalne zajednice, iznalaziti mogućnosti realizacije više različitih programa za sticanje prve kvalifikacije za nezaposlene u starosnoj grupi 18–30 godina. Na nivou srednjih škola potrebno je prikupljati podatke o sticanju prve kvalifikacije vanrednih učenika.

Lj 18: Stepen uključenosti osoba sa invaliditetom u sistem kompenzatornih prava (prava na pomagala i novčanu pomoć)

Ciljna grupa:	Mladi od 18 do 30 godina u kategoriji osoba sa invaliditetom
Datum sakupljanja podataka:	novembar 2006. godine
Vremenski period:	2006. godina
Uzorak:	51 osoba sa invaliditetom u kategoriji mladih od 18 do 30 godina, članovi udruženja
Poslednji presek stanja:	u toku oktobra i novembra 2006.godine

Komentari

Kao što vidimo u tabeli 4, broj mladih osoba sa invaliditetom koje ne ostvaruju pravo na novčanu pomoć manji je od broja osoba koje tu pomoć ostvaruju, i to za 39 osoba. Tabela takođe pokazuje da je mnogo veći broj osoba koje nisu dobile pomagala u odnosu na broj osoba koje su ih dobile. Na nivou udruženja sve češće se realizuju

projekti kroz koje se veći broj članova uključuje u raznovrsne aktivnosti radi zadovoljavanja sopstvenih potreba (adaptacija objekata, nabavka opreme i sredstava, pomoćni ulaz u apoteku, parking mesta za invalide, izleti, prodajne izložbe i drugo).

Tabela Ki4. Novčana pomoć i pomagala za invalidna lica u 2006.

Novčana pomoć (2006)		Pomagala (2006)				Ukupno osoba (2006)			
ostvaruju		neostvaruju		dobili pomagalo		nisu dobili pomagalo		51	
muško	žensko	muško	žensko	muško	žensko	muško	žensko	muško	žensko
21	19	7	4	8	9	20	14	28	23

Napraviti detaljnu analizu na terenu u smislu konkretnih potreba svake osobe iz postojećih udruženja, u skladu sa zakonskim mogućnostima (ko ima pravo na pomagalo, a ne ostvaruje ga, koje pomagalo). Ovo bi doprinelo mnogo boljoj targetiranosti dode-

ljivanja pomagala osobama sa posebnim potrebama. Takođe, potrebno je na nivou udruženja koja predstavljaju osobe sa hendikepom povesti kampanju omasovljenja članstva pošto se u sadašnjoj situaciji postavlja pitanje njihove reprezentativnosti.

Lj 19: Broj osoba sa invaliditetom uključenih u specijalno obrazovanje

Ciljna grupa:	Mladi od 18 do 30 godina u kategoriji osoba sa invaliditetom
Datum sakupljanja podataka:	novembar 2006. godine
Vremenski period:	2006. godina
Uzorak:	51 osoba sa invaliditetom u kategoriji mladih od 18 do 30 godina, članovi udruženja
Poslednji presek stanja:	u toku oktobra i novembra 2006.godine

Komentari

Mada se čine organizacioni pokušaji da se pronađu mogućnosti za realizaciju inkluzivnog obrazovanja, pre svega na nivou osnovne škole, još uvek je evidentan problem nemogućnosti uključivanja dece sa invaliditetom u sistem redovnog školovanja.

Iz tabele 5 se može videti da dva dečaka i tri devojčice sa posebnim potrebama ne pohađaju školu. Na žalost, ova deca, prema uvidu u podatke iz upitnika, nisu u mogućnosti da pohađaju postojeće škole u Kikindi zbog nedostataka tehničke prirode.

Tabela Ki5. Broj dečaka i devojčica sa posebnim potrebama u osnovnom i srednjem obrazovanju

Godina	Pohađa osnovnu školu		Pohađa srednju školu		Ukupno (broj dece OŠ i SŠ uzrasta)	
	dečaka	devojčica	dečaka	devojčica	dečaka	devojčica
2006.	0	3	2	3	4	9
2005.	1	4	1	2	4	9

PREPORUKE:

Potrebno je vršiti javnu promociju ideje o realizaciji programa inkluzivnog obrazovanja. Takođe, potrebno je u isto vreme raditi na kampanji kojom bi se privukla pažnja prosvetnih vlasti na državnom i lokalnom nivou, u cilju donošenja odluka o finansijskoj podršci ustanova i pojedinaca koji realizuju program inkluzivnog obrazovanja u redovnim osnovnim i srednjim školama, po ugledu na

iskustva iz drugih zemalja. Posebno su važna pitanja izgradnje infrastrukture koja podržava inkluziju lica sa posebnim potrebama (betonska staza koja vodi do ulaza), nabavka učila i udžbenika prilagođenih deci sa posebnim potrebama. Problem pristupa kulturnim ustanovama u Kikindi mora biti što pre rešen pošto trenutno ne postoji pristup biblioteci i pozorištu.

IV Primer dobre prakse – Učenički parlamenti srednjih škola u Kikindi

Učenički parlamenti Tehničke škole, Gimnazije „Dušan Vasiljev” i Ekonomsko-trgovinske škole postoje od 2003. godine i veoma dobro saraduju. Zajednički su organizovali različite aktivnosti. Ističemo najznačajnije:

- radne akcije – sređivanje škola i grada;
- humanitarna akcija „Svi za hram“, organizovana je u okviru Gimnazije, u martu 2006;
- 28. 04. 2006. organizovan je „Đački maraton“, u dvorištu OŠ „Đura Jakšić“, koji se sastojao u takmičenju u fudbalu, odbojci, košarci i modernom plesu. Uveče je priredena žurka. Prikupljeni novac – 30.000,00 dinara – uručili smo dečaku iz obližnjeg sela Nakova, koji boluje od srca i bubrega i treba da se operiše u inostranstvu;
- povodom Svetskog dana srca, za Zavod za zaštitu zdravlja u Kikindi organizovali smo turnir u dvorištu OŠ „Vuk Karadžić“;
- 23. 06. 2006. organizovali smo žurku povodom kraja školske godine;
- 17. 08. 2006. sva tri parlamenta su zajedno organizovala humanitarni turnir u košarci, odbojci i fudbalu u dvorištu Gimnazije „Dušan Vasiljev“, a uveče humanitarnu žurku u Domu Omladine. Od

sakupljenog novca kupljeni su školski pribor i slatkiši za decu sa posebnim potrebama iz osnovne škole za specijalno obrazovanje i vaspitanje „6. oktobar“;

- 15. 09. 2006. organizovana je žurka povodom početka nove školske godine;
- 17. 10. 2006. smo na trgu obeležili Svetski dan protiv siromaštva: delili smo promotivni materijal, bele trake, majice, balone, slatkiše sa porukom „POVEŽI I PRENESI PORUKU“; sve se dešavalo u organizaciji Grupe 484 iz Beograda;
- 22. 12. 2006. napravili smo maskenbal u diskoteci „Monera“, povodom završetka prvog polugodišta;
- 25. 12. 2006. posetili smo Dečije selo u blizini Novog Sada, gde žive deca bez roditelja. Odneli smo im garderobu i igačke koje su prikupile sve škole. Od novca koji smo zaradili našim humanitarnim akcijama kupili smo im slatkiše.
- Učenički parlament Tehničke škole organizovao je dva turnira za svoju školu, jedan u fudbalu i jedan u odbojci. Povod je bio pomoć profesorima fizičkog u stvaranju teretane za školu. Planirano je da se od prikupljenog novca kupe odgovarajuće sprave za sportske aktivnosti.

I Opšti podaci o opštini Kragujevac

Br.	Podaci o opštini	Početna godina 2003.
1.	Budžet opštine	2.014.535.250,00
2.	Broj stanovnika opštine	180.872 (5.070 u inostranstvu) 175.802
3.	Broj domaćinstava na opštini	59.524 domaćinstava
4.	Opštinska socijalna budžetska davanja	Prava po Odluci o pravima u soc.zaš. 33.908.155,00 Narodna kuhinja – za 235 porodica 3.984.400,00 udruženja – funkcionisanje 2.332.590,00 NVO i programi 5.937.698,50 Naknada za rod. dodatak za prvo dete 7.631.287,52 Naknada za decu palih boraca 771.015,70 Ostala davanja –subvencije – prevoz 4.929.603,5
5.	Ukupan novčani iznos republičkih socijalnih davanja ka opštini u dinarima	48.677.251,00
6.	Ukupan iznos opštinskih socijalnih budžetskih davanja	59.494.749,79
7.	Broj radno sposobnog stanovništva (procentualna zastupljenost u ukupnoj populaciji)	83.625 radno sposobnih
8.	Polna struktura (Ž/M) u procentima	85.630 ili 48,71% su muškarci a 90.172 -51,29% žene.
9.	Obrazovna struktura (u procentima osnovno/srednje/visoko obrazovanje – o/s/v)	32779(22%)osnovno, 71058 (47,4%) srednje, 7450 (5%) viša, 10390 - (7,3%) visoka
10.	Procenat mladih od 15 do 29 godina u ukupnoj populaciji	21%

Završna godina 2006.	Presek početna/završna	Izvor podataka
2.791.685.310,00	+38,6%	Budžet grada
175.199	-0,34%	popis
59.524		popis
38.866.129,00	+14,6%	Uprava za vanprivredu
6.500.000,00	+63% više	
5.016.499,00	+115% više	
11.879.685,00	+100% više	
15.718.039,00	+105%	
796.178	+3%	
21.866.737	4,43 puta više	
86.868.215,00	+78%	
99.847.089,00	+68%	Budžet grada
83.625		popis
85.481 muš. 89.718 žene		Statistika
		Statistika

Br.	Podaci o opštini	Početna godina 2003.
11.	Najzastupljenije ugrožene grupe mladih od 15 do 29 godina (pobrojati)	<p>Lica sa posebnim potrebama – 201</p> <p>Romi/Romkinje – 1.154</p> <p>Deca bez roditeljskog staranja – 172</p> <p>Izbegla i raseljena lica 274 dece izbeglica i 3.635 raseljenih – do 18 godina, 13.600 raseljenih ukupno</p> <p>Broj korisnika dečjeg dodatka – 13.102</p> <p>Broj korisnika MOP (15-29 g.) – 441</p> <p>Nezaposlena lica – do 29 god. – 5151</p>
12.	Procenat zastupljenosti svih ugroženih grupa u ukupnoj populaciji opštine	Oko 13,7%

II Sastav i rad koalicije u Kragujevcu

II a Sastav koalicije

1. Centar za socijalni rad
2. Odeljenje Dečjeg doma „Mladost“
3. Nacionalna služba za zapošljavanje
4. Povereništvo za izbeglice
5. NVO Tango
6. Lokalna samouprava
7. NVO Ric
8. Studentska unija Kragujevca
9. Unija đачkih parlamenata
10. NVO Nova nada
11. Crveni krst Kragujevac
12. Socijalna kooperativa “Vivere – Živeti”
13. Grupa daka „Sopče“
14. NVO Jazas

Br.	Indikatori	Osoba/e	Institucija/ organizacija	Izvori i napomene
1.	E 20: Deca zbrinuta kroz alternativne oblike zaštite	Ljiljana Stanković	CSR Kragujevac	CSR, Dečiji dom
2.	E 1: Broj korisnika materijalnog obezbeđenja	Ljiljana Stanković	CSR Kragujevac	CSR, Dečiji dom
3.	D 1: Stopa nezaposlenosti	Nataša Breljak	NZS, Kragujevac	NZS
4.	D 12: Nivo budžeta - mladih pripravnika	Nataša Breljak	NZS, Kragujevac	NZS
5.	D 14: Nivo budžeta za finansiranje zapošljavanja osoba sa invaliditetom	Socijalna kooperativa Vivere	Socijalna kooperativa Vivere	Socijalna kooperativa Vivere
6.	LJ 26: Broj izbeglih i raseljenih u socijalnim ustanovama	Stevanović Slavica	Komeserijat za izbeglice u Kragujevcu	Komeserijat za izbeglice u Kragujevcu

Završna godina 2006.	Presek početna/završna	Izvor podataka
261	+30%	CSR statistika
1.154	isto	
166	-4%	
13.600 raselj. 3.159 do 18 god. i 865 izbeglica		Gradsko povereništvo za izbeglice
10.808 dece	+17%	Dečja zaštita
506	+14,7%	Tržište rada
8.847	+71%	
Oko 14%		

III Analiza podataka

III a Analiza opštih podataka o opštini

Opšti i demografski podaci

Grad Kragujevac nalazi se u centralnom delu Šumadije i prostire se na površini od 835 km². Teritoriju grada čini 57 naseljenih mesta i 77 mesnih zajednica (32 u gradu i 45 u selu). Na poslednjem popisu stanovnika 2002. godine Kragujevac je imao 180.872 stanovnika, od kojih se 5.070 nalazi u inostranstvu. Od ukupno 175.802 stanovnika Kragujevca, u gradu živi 146.373, a u selima

i prigradu 29.429 stanovnika. Ukupan broj stanovnika je **za posmatranih 11 godina povećan samo za 788 stanovnika**. U gradu živi i oko 2.257 izbeglih i 13.600 raseljenih lica, tako da je ukupan broj stanovnika blizu 200.000. Prema poslednjem popisu stanovnika (2002. godine), Kragujevac ima 59.524 domaćinstava, a dominiraju četvoročlana domaćinstva - 24,74% (1991. god. - 29%). Prosečna porodica u Kragujevcu ima 2,93 člana.

Tabela K1. - Domaćinstva prema broju članova

Tip naselja	ukup.	1. član	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Grad	49.969	9366	11578	10862	13198	3279	1269	292	67	37	21
Selo	9.555	2110	2481	1349	1526	958	724	280	94	23	10
Ukupno	59.524	11476	14059	12211	14724	4237	1993	572	161	60	31

U pogledu polne strukture stanovnika grada, 85.630 ili 48,71% su muškarci, a 90.172 ili 51,29% žene. Prema proceni Statistike, **Kragujevac je u 2005. godini imao 175.199 stanovnika, 85.481 muškog i 89.718 ženskog pola.** Duži niz godina Kragujevac je karakterisao **negativan prirodni priraštaj** – od 1996. do 2004. godine, kada je broj rođenih (1.954) bio veći od broja umrlih lica

(1.915) za 0,22 promila. Međutim, već 2005. godine beleži se negativan priraštaj (-3): 1.794 lica rođeno, a 2.316 umrlo. U 2004. godini u Šumadijskom okrugu rođeno je 493 vanbračne dece, ili 10% više nego prethodne godine, dok je u Kragujevcu iste godine rođeno 315 dece ili 26% više (2002-291; 2003-243).

Tabela K2. - Stanovništvo od 15-29 godina (2002)

	ukupno	muškarci	žene
15 - 9 godina	12.573	6.426	6.147
20 - 24 godina	13.300	6.809	6.491
25 - 29 godina	12.148	6.062	6.086
UKUPNO	38.021	19.297	18.724

U poslednjih deset godina ispoljene su sledeće promene:

- **smanjenje broja dece i omladine** starosti do 19 godina – za 6%,
- **povećanje broja lica u srednjoj** starosnoj dobi (40-59) za 11%,
- **povećanje broja starih lica** za 30%.

Uzroci promena u starosnoj i polnoj strukturi stanovništva su sledeći: velike ratne katastrofe, izražena smrtnost, pad nataliteta, migracija stanovništva, prelazak iz poljoprivrednog u nepoljoprivredno stanovništvo i dr. U ukupnoj populaciji lica od **15-29 godina učestvuju sa 21%**. U poslednjih deset godina ispoljena je tendencija **opadanja broja aktivnog stanovništva** – za 4%, a **broja izdržanih lica** - za 2%. Od ukupnog broja radno sposobnih lica, 46% su žene. **Broj zaposlenog aktivnog stanovništva se od 2002. godine konstantno smanjivao:** od 83.626 aktivnog stanovništva – 61.771 je radno angažovano, u 2003. bilo je zaposleno 53.509 lica ili 45,2% aktivnog stanovništva, u 2004. godini 51.676 lica.

Kragujevačka privreda je u procesu restrukturiranja. U privredi grada posluje 1.180 preduzeća, među njima 20 velikih. U Kragujevcu postoji 4.805 privatnih radnji;

dominira trgovina sa 1.645 radnji, zatim zanatstvo sa 1.495 i ugostiteljstvo sa 428 radnji. Broj radnika zaposlenih u privredi je gotovo prepolovljen, znatan broj radnika je ostao bez posla, zbog čega je “siva ekonomija” postala realnost grada. Na programu ZZO je u 2003. godini bilo 6.487 radnika, a u 2006. oko 4.600 lica. Većina nezaposlenih obezbeđuje egzistenciju na gradskim buvljacima.

U obrazovnoj strukturi je najveće učešće stanovništva sa srednjom stručnom spremom - 38,2% u 2003. godini, odnosno 47,4% u 2005. godini. Sa višim i visokim obrazovanjem bilo je 9,4% stanovništva u 2003. godini, dok je u 2005. godini njihov procenat povećan na 12,3%. Broj nepismenih lica je smanjen u odnosu na 2003. godinu i iznosi 2%.

U 2006. godini, zaključno s novembrom evidentirano je **24.216 nezaposlenih lica**, među njima 14.315 žena (59%). U odnosu na 2003. godinu, broj lica koja su prijavljena Nacionalnoj službi za zapošljavanje **veći je za 9%** (22.182.).

Najzastupljenije ugrožene grupe

U ukupnoj populaciji grada s približno 13% u 2003. godini, odnosno oko 14% u 2006. godini zastupljene su ugrožene grupe: deca i omladina sa posebnim potrebama, Romi, deca bez roditeljskog staranja, deca i omladina iz porodica raseljenih lica, mladi – korisnici materijalnog obezbeđenja, mladi nezaposleni. Imajući u vidu kriterijume za ostvarivanje prava na Dečji dodatak, u ugrožene grupe mogla bi da se svrstaju i ova lica.

Deca bez roditeljskog staranja se u Kragujevcu najčešće štite primenom starateljske zaštite, smeštajem u porodicu – 45 dece, smeštajem u ustanovu socijalne zaštite – 38 dece, ili usvojenjem – šestoro dece u 2006. U mreži ustanova socijalne zaštite u Srbiji, u Kragujevcu funkcionise Dečji dom „Mladost“, u kom je smešteno 42 dece uzrasta 6-18 godina. Od 2002. godine, kao i u drugim ustanovama u Srbiji, realizuje se proces transformacije ustanove, pa je dotadašnji kapacitet od 60 dece smanjen na 45 dece. Takođe je realizovan projekat nadležnog Ministarstva „**Strategija razvoja hraniteljskog smeštaja u Srbiji**“, zahvaljujući kome je Kragujevac postao sedište Regionalnog tima za razvoj hraniteljstva za centre u Arandelovcu, Smederevskoj Palanci, Velikoj Plani, Batočini i Kniću. Takođe je regrutovano 20 novih hraniteljica, od kojih se dve nalaze u prostoru Dečijeg doma. Iste godine otvorena je i „**Kuća na pola puta**“ za 6 mladih koji nakon 18. godine izlaze iz Doma. Od decembra 2006. godine Centar za socijalni rad je sa Domom za mlade započeo implementaciju projekta „**Korak bliže porodici**“, koji je podržan na konkursu Fonda za socijalne inovacije Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalne politike. Projekat praktično nastavlja proces transformacije tako što uvodi jednu sasvim novu uslugu - **Dnevni boravak za decu iz porodica u riziku**. Planirano je i osnivanje Volonterskog centra, kao podrška u učenju deci u Domu i deci u hraniteljskim porodicama, kao i obuka i regrutovanje porodica za specijalizovano i urgentno hraniteljstvo. U 2006. godini iz sredstava Nacionalnog investicionog programa planirana je izgradnja jednog stana

za četvoro dece bez roditeljskog staranja, koja se spremaju za osamostaljivanje. Zahvaljujući ovim projektima, položaj i kvalitet života dece bez roditeljskog staranja biće znatno poboljšan.

Deca sa posebnim potrebama – Na teritoriji grada Kragujevca **1-2% opšte populacije su deca sa posebnim potrebama**. Preciznih podataka o broju ovih lica nema jer još uvek nije obezbeđeno sistematsko prikupljanje podataka, iako je Lokalni plan akcije (LPA) predvideo ove aktivnosti. Prema podacima CSR, koji neposredno pruža zaštitu ovim licima, taj broj je iz godine u godinu sve veći. U 2003. godini evidentirano je 201 lice, a u 2006. godini - 261, **što je 30% više**. Prema podacima pojedinih udruženja ometenih osoba, više je ometene dece koja nisu obuhvaćena programima zdravstvene i socijalne zaštite, zbog čega je ova društvena grupa posebno u riziku. Deca osnovnoškolskog uzrasta uključena su u edukativni proces u školi „Vukašin Marković“ za decu s lakom i umerenom mentalnom retardacijom. **Značajan je broj romske dece koja nisu ometena u razvoju, već su najčešće obrazovno i vaspitno zapuštena**. Kod njih postoji problem jezika, kulture, nepostojanje svesti o obavezi školovanja, a događa se da ih roditelji upisuju u ovu školu (školu za laku i umerenu retardaciju) zbog povlastica (besplatni udžbenici, novčana pomoć i sl). Za ovu decu postoji Dnevni boravak za umereno i teže ometena lica, koji godišnje prima 80 - 100 lica, u kojem se pružaju usluge za 80-100 lica na godišnjem nivou. Od 2005. godine, zahvaljujući sredstvima donacije i podršci lokalne samouprave, funkcionise i Dnevni centar za lica ometena u razvoju, starija od 25 godina, sa ciljem njihovog uključivanja u redovne dnevne aktivnosti i profesionalnog osposobljavanja za samozapošljavanje. Sredstvima donatora iz Republike Češke u 2005. godini započeo je i program inkluzije u ustanovi za decu „Nada Naumović“ u 5 obdaništa. U 2006. godini italijanska NVO iz Trsta finansirala je otvaranje Dnevnog centra za autizam u kome je trenutno dvoje dece, čime je unapređen položaj ovih lica u Kragujevcu.

Romi – U Kragujevcu je popisom utvrđeno da u gradu živi 1.154 Roma (573 muškaraca i 581 žena), mada nevladine organizacije tvrde da se broj romske populacije kreće od 8000 – 10.000 hiljada. Romi u gradu žive u devet naselja – to su najveće skupine, ali Roma ima u svim naseljima. Oko dve trećine Roma živi u nehidijenskim naseljima. Ovu populaciju karakterišu visok stepen nezaposlenosti, nizak obrazovni nivo i nekvalifikovanost uključujući i diskriminaciju pri zapošljavanju. Procene su da je 66,8% Roma siromašno, a 12% je ekstremno siromašno. Stopa nezaposlenosti je dva i više puta veća nego u ukupnoj populaciji. Na evidenciji CSR je oko 25% korisnika MOP-a upravo iz romske populacije, a značajno su zastupljeni i slučajevi delikventnog ponašanja dece i omladine - oko 20%.

U cilju poboljšanja položaja Roma u 2006. godini otvorena je Kancelarija za Rome i postavljen koordinator za romska pitanja u Skupštini grada. U toku godine grad je obezbedio novčanu pomoć za decu iz romskih porodica koja su pošla u prvi razred osnovne škole, kao i za dva studenta. Preduzete su mere na popisivanju svih Roma na teritoriji grada i stvaranju baze podataka, što je od posebnog značaja za preduzimanje konkretnih koraka ka poboljšanju položaja i uslova života ove populacije.

Izbegla i raseljena lica – Prema podacima Komeserijata za izbegla lica, u 2003. godini bilo je 2.257 izbeglih i 13.300 raseljenih lica. Po poslednjem popisu iz 2005. godine evidentirano je 865 izbeglih lica, dok se broj raseljenih nije bitnije promenio. Najveći broj izbeglih se opredelio za uzimanje državljanstva i ostanak u Srbiji. Od ukupnog broja ovih lica, oko 3.600 su mladi do 18 godina, koji su nastavili školovanje u kragujevačkim osnovnim i srednjim školama. U okviru socijalne zaštite pravo na MOP ostvaruje u proseku oko 40 porodica sa decom koje su raseljene s Kosova. Na smeštaju u ustanove socijalne zaštite nema lica starosti do 29 godina. Iskustva u radu CSR govore da značajan broj raseljenih ima stambene probleme. Iako većina ima svoje (sagrađene) stambene objekte u Kragujevcu, jedan broj ovih lica živi u kolektivnim centrima ili u statusu podstanara. Ipak, poslednjih godina grad je uz pomoć donatora uspeo da obezbedi stanove za jedan broj lica koja su živela sa svojim

porodicama u kolektivnom smeštaju. U 2005. godini 26 izbeglih lica i 9 raseljenih su sa svojim porodicama useljeni u nove stanove. U 2006. godini započeta je izgradnja 76 stanova iz programa Habitata, od kojih je 61 namenjen izbeglim licima. Ono što predstavlja problem za planiranje mera i aktivnosti za ova lica je neažurna dokumentacija i nepostojanje baze podataka, koja bi omogućila sagledavanje socijalne slike njihovih porodica.

Mladi, korisnici MOP-a – Od ukupnog broja dece i omladine koja su obuhvaćena pravom na materijalno obezbeđenje – 1.153, mladi uzrasta od 15-29 godina čine 38% u 2003. godini, odnosno 46% u 2006. godini. Kao što vidimo, ovaj broj se povećao za 8% u poslednje tri godine uprkos sve rigoroznijem socijalnom zakonodavstvu. Najviše su zastupljeni mladi od 24 godine - 76, među njima 44 ženske osobe. Inače, na evidenciji CSR je oko 1.000 porodica koje svakog meseca ostvaruju pravo na MOP i oko 2.000 porodica koje ostvaruju pravo na jednokratnu pomoć. Blizu 80% korisnika je radno sposobno stanovništvo, pa je grad u 2005. i 2006. godini krenuo sa realizacijom programa Javnih radova, odnosno radnog angažovanja korisnika, u partnerstvu sa CSR i gradskim Javnim komunalnim preduzećima. U 2006. na različitim poslovima angažovano je stotinak radnika mesečno, među kojima ima i lica do 29 godina. Među korisnicima je veliki broj žena, a 10 žena je u 2006. godini dobilo mini kredite za pokretanje sopstvenog biznisa.

U 2006. Skupština grada je iz sredstava namenjenih za LPA realizovala besplatno letovanje za 150 mladih iz siromašnih porodica, boravak dece iz Dnevnog centra na Kopaoniku, kao i boravak dece iz Dečijeg doma u Foči, dok je 19 najboljih učenika krajem leta boravilo u Kini. U okviru međunarodne razmene, više mladih Kragujevčana boravilo je u Ingloštatu, Sirenu i Piteštiju. Polazeći od potreba mladih, koje su utvrđene LPA, u 2006. godini, zahvaljujući sredstvima grada, otvoren je Centar za mlade koji mladima pruža mogućnost da besplatno koriste brojne usluge. Za mlade koji su ostali u gradu, Centar za mlade je tokom leta, u okviru „Leta kod kuće“, realizovao brojne manifestacije na gradskim trgovima, Šumaričkom jezeru, parkovima i u Dečjoj biblioteci.

Nezaposlena lica – mladi do 29 godina – takođe se mogu svrstati u rizične grupe. Na evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje broj ovih lica u 2005. godini bio je 5.151, a u 2006. godini 8.690 (4.871 lice od 19 do 25 god. i 3.819 lica od 26 do 30 godina). Ova lica čine 35,8% ukupnog broja nezaposlenih lica, od koji su 57% osobe ženskog pola.

Korisnici dečijeg dodatka – U 2003. godini 13.102 dece je koristilo prava u skladu sa Zakonom o finansijskoj podršci porodici, što je 33% ukupnog broja dece do 18 godina. U ovom broju su i 1.529 dece samohranih roditelja kao i 428 dece ometene u razvoju. Za realizovanje dečijeg dodatka za decu u Kragujevcu, država je izdvojila 159.066.461,83 dinara (podatak službe Dečije zaštite). Od 2003. godine realizuje se i pravo na Roditeljski dodatak za 853 deteta – za drugo, treće i četvrto rođeno dete, u ukupnom iznosu od 328.716,00 dinara. Kragujevac je u istom periodu izdvajao sredstva za svako prvorođeno dete, po 20.000 dinara. U 2006. godini za 10.808 dece, u okviru 6029 Kragujevačkih porodica, izdvojeno je 196.712.160,93 dinara, a za 1.561 rođeno dete, za isplatu Roditeljskog dodatka, 31.517.850,00 dinara (Dečja zaštita).

Socijalna infrastruktura

Broj postojećih škola - delatnost osnovnog obrazovanja odvija se u 22 redovne osnovne škole u gradu i 41 izdvojenom odeljenju na seoskom području. Delatnost srednjeg obrazovanja odvija se u osam srednjih škola. Pored ovih osnovnih i srednjih škola, osnovno i srednje obrazovanje se realizuje i u Školi za učenike ometene u razvoju, Školi za decu oštećenog sluha i Muzičkoj školi. U osnovnim i srednjim školama je u 2006. došlo do smanjenja broja učenika za 8%, odnosno 2%, što je posledica manjeg broja dece, to jest negativnog priraštaja. Broj dece se posebno smanjuje u seoskim naseljima, pa, primera radi, u školskoj 2003-2004. u pet seoskih naselja kragujevačke opštine nije upisan ni jedan učenik prvog razreda.

Broj omladinskih centara – Kulturno-zabavni život mladih najčešće se realizuje u postojećim institucijama, pre svega u Domu omladine, koji realizuje brojne sadržaje (muzika, slikarstvo, dramski studio). Slične aktivnosti se realizuju i u Studentsko-kulturnom centru. U 2003. godini formirano je Dečije pozorište, a u 2006. godini otvoren je i Centar za mlade; koji okuplja mlade oko brojnih sadržaja koji se svakodnevno realizuju u njemu, i to potpuno besplatno. Kragujevac se razlikuje od ostalih gradova po tome što u njemu postoje organizacije Unija đачkih parlamenata i Koalicija mladih Kragujevca (osnovane 2005. godine) koje participiraju u kreiranju politike za mlade na nivou grada. Grad im je omogućio da u okviru prostora dečijeg doma "Mladost" besplatno koriste prostorije za realizaciju svog rada. Deo svojih aktivnosti one realizuju za mlade i sa mladima koji posećuju Centar.

Broj udruženja koja se bave ugroženim grupama – U Kragujevcu postoji osam udruženja invalida i desetak NVO koje se bave realizovanjem programa za ugrožena lica.

Grad i gradska udruženja realizuju svoje aktivnosti polazeći od postojećih usvojenih planova:

- Lokalni akcioni plan – za samohrane roditelje, invalide, nezaposlena lica preko 50 godina starosti i za stara lica (2003. godine),
- Lokalni plan akcija za decu grada do 2010. godine – "Kragujevac po meri dece" (februar 2005),
- Lokalni planovi akcije za Rome, izbeglice i raseljena lica (decembar 2005),
- Nacrt transformacije dečijeg doma „Mladost“ – 2006,
- Strategija za obrazovanje Roma – 2004. godine. U izradu Strategije bile su uključene sve relevantne institucije, uključujući i nevladine organizacije. Ova Strategija je potencirala motivisanje romske zajednice za ostvarivanje kvalitetnijeg obrazovanja dece, promovisanje i uvažavanje različitosti, suzbijanje nezaposlenosti i dr.

Socijalna budžetska davanja: Grad Kragujevac realizuje brojna davanja u skladu s postojećim dokumentima grada: odlukom o pravima građana u socijalnoj zaštiti grada Kragujevca, Lokalnim planom akcija i drugim dokumentima. U 2006. godini za realizovanje socijalne zaštite građana, Grad je izdvojio 99.847.089,00 dinara. Svake godine izdvajaju se sve veća sredstva za ovu svrhu, pa je u 2006. godini izdvojeno 67% više nego u 2003. godini. Ovo povećanje je nominalno, a ne realno jer u njega nisu uračunata inflatorna kretanja. Treba reći da se pojedine aktivnosti u oblasti socijalne zaštite realizuju i preko drugih gradskih uprava, što znači da su sredstva zapravo veća. U ukupnom budžetu, sredstva namenjena socijalnoj zaštiti čine 3,57% (u 2003. – 2,9%). Udeo doprinosa grada za realizovanje socijalne zaštite u obe posmatrane godine bio je veći od Republičkog (53,5% u 2006), što upućuje na zaključak da Kragujevac ulaže dosta napora da pomogne svojim građanima i smanji posledice siromaštva. Ovakvih primera je u Srbiji jako malo, što su pokazala i neka istraživanja (Dokument Svetske banke o socijalnoj pomoći i dečjoj zaštiti u Srbiji). U 2006. godini grad je finansirao mnoga nova prava:

- jednokratnu novčanu pomoć u ukupnom iznosu od 23.432.281 dinara,
- realizovanje ostalih prava po odluci (Pomoć u kući, Dnevni centar za stara lica,

Dnevni centar za boravak umereno i teže mentalno nedovoljno razvijenih lica starijih od 25 godina, naknade za socijalno stanovanje, pravo na troškove sahrane korisnika socijalne zaštite) u ukupnom iznosu od 76.551.912 dinara,

- za različite programe grad izdvaja oko 20% od ukupnih sredstava, i to za: "Sigurnu kuću za zbrinjavanje žrtava nasilja u porodici" (1.000.000 dinara), Centar za radnu orijentaciju (200.000 dinara), „Kuću na pola puta“ (200.000 dinara), „Narodnu kuhinju“ (6.500.000 dinara), „LPA“ (3.458.000 dinara), "Dobrovoljne radove u lokalnoj zajednici" (5.000.000 dinara), "Savetovalište za mlade, brak i porodicu" (1.235.418 dinara),
- roditeljski dodatak za prvo rođeno dete (20.488.631 dinara),
- besplatan boravak trećeg deteta u predškolskoj ustanovi (12.000.000 dinara),
- dotacije udruženjima čiji su članovi lica sa posebnim potrebama (4.950.000 dinara),
- besplatna godišnja karta za prevoz lica starijih od 70 godina (17.000 lica),
- povlasticu od 50% za mesečnu kartu nezaposlenim licima koja se nalaze na evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje,
- besplatan prevoz za članove invalidskih udruženja (4.909.000 dinara),
- dotacije za NVO koje razvijaju programe i aktivnosti u oblasti socijalne zaštite.

III b Analiza prikupljenih podataka o indikatorima obrađivanim u Kragujevcu

Indikator E 20: Deca zbrinuta kroz alternativne oblike zaštite

Ciljna grupa:	Deca bez roditeljskog staranja koja napuštaju Dečji dom „Mladost“
Datum sakupljanja podataka:	novembar 2006. godine
Vremenski period:	2003-2006, novembar
Uzorak:	/
Poslednji presek stanja:	decembar, 2006.

Komentari

U 2003. godini bilo je osam mladih koji su praćeni nakon izlaska iz Doma. Gotovo svi oni su nakon završene srednje škole i

prijavljivanja Nacionalnoj službi za zapošljavanje, počeli da primaju socijalnu pomoć. Samo jedna devojka upućena je u

Kuću na pola puta, a i njoj je krajem 2006. godine prestalo pravo na korišćenje ovog smeštaja jer se zaposlila i ostvaruje prihode. U 2006. godini CSR je pratio 12 mladih, među njima dve devojke, koji su napustili dom. Kapaciteti Kuće na pola puta su prvi put bili popunjeni – s tri devojke, od kojih je jedna iz drugog grada, i tri mladića. Posredovanjem CSR i uz pomoć grada, dva lica su se zaposlila u 2006. godini, dok su ostali nastavili da primaju MOP. U okviru projekta MRZSP i Udruženja građana LINK 011 «Spremni u život» četvero štíćenika Doma «Mladost» su uključeni u program osamostalijavanja mladih za izlazak iz Dečijeg doma. Zapošljavanje štíćenika Doma je teško u gradu koji ima veliki broj nezaposlenih lica, ali zaposleni u Domu i CSR aktivno traže mogućnosti za njihovo

radno angažovanje. Ponekad i sami štíćenici Doma otežavaju rešavanje pitanja zapošljavanja tako što se neodgovorno odnose prema radu. Zbog toga je CSR napravio plan rada s tim licima usmeren na podizanja motivacije za rad i stvaranje svesti o odgovornosti za sopstvenu situaciju. U Kragujevcu ima 166 dece bez roditeljskog staranja. Ova deca su zbrinuta kroz smeštaj u porodicu (45), smeštaj u ustanovu (42), alternativnim oblicima – „Kuća na pola puta“. Problem u ovoj oblasti predstavlja veliki broj dece u domu, a nedovoljan broj vaspitača. Takođe, broj hraniteljskih porodica trenutno je nedovoljan u odnosu na potrebe. I poslednje, ali ne i najmanje važno, kapaciteti postojeće „Kuća na pola puta“ nisu ni približno dovoljni.

Tabela K3. – Oblici zaštite i polna struktura korisnika

Starost	Ukupno Ź + M	Ź	Obrazovanje	Oblik zaštite
18-20 godina	8	2	IV stepen – 4 Student – 1	Korisnik MOP-a – 3 Kuća na pola puta – 4 Pomoc u školovanju – 1
21-23				
24-25	3	2	III stepen – 2 napustili škol. – 1	MOP – 3 Posredovanje u zapošljavanju
26-28	1		III stepen	MOP – 1, Posredovanje u zapošljavanju

PREPORUKE:

Potrebno je povećati kapacitete za prihvatanje dece bez roditeljskog staranja u Kragujevcu. Povećavanje kapaciteta može se ostvariti povećanjem broja hraniteljskih porodica, povećanjem broja vaspitača u domovima ili povećanjem kapaciteta „Kuća na pola puta“. Smatramo da je ovo moguće uraditi kroz uticaj na lokalnu samoupravu i privatne poslodavce u Kragujevcu i da bi bilo jako korisno da lokalna samouprava iz dela

izvornih prihoda grada (naknada za korišćenje gradskog zemljišta) finansira povećanje kapaciteta „Kuća na pola puta“ i institucija slične namene. Lokalne vlasti bi morale da učine više u privlačenju stranih donatora spremnih da podrže takve projekte. Treba imati u vidu da se nalazimo u „Dekadi Roma“, što predstavlja dodatnu obavezu i za Vladu Republike Srbije.

Indikator E 1: Broj korisnika materijalnog obezbeđenja starosti od 18 do 29 godina

Ciljna grupa:	Siromašni mladi od 15 do 29 godina – lica bez radnog iskustva
Datum sakupljanja podataka:	16. 11. - 20. 11. 2006.
Vremenski period:	novembar 2003- 2006
Uzorak:	/
Poslednji presek stanja:	decembar, 2006.

Komentari

Obrazovni status nije tačno prikazan jer je baza podataka nepotpuna. Ipak, u najvećem broju slučajeva (80%) radi se o završenoj osnovnoj školi ili o I i II stepenu stručne spreme. Mladi od 18 do 29 godina, koji se nalaze u sistemu socijalne zaštite, čine 38% ukupnog broja korisnika u 2003. godini, odnosno 46% u 2006. godini. Njihova zastupljenost u ukupnom broju korisnika povećana je za 8%. U pogledu starosne strukture dominiraju lica starija od 23 godine, a u pogledu polne strukture u obe posmatrane godine više su zastupljene žene – 56%. U 2003. godini za realizovanje socijalne zaštite grad je izdvojio 99.847.089 dinara, od kojih je 23.432.281 dinar namenjen za jednokratne pomoći. U odnosu na 2003. godinu izdvojeno je znatno više sredstava. Odluka je dopunjena novim pravima, a realizuje se veći broj programa (Sigurna kuća, LPA, Kuća na pola puta, Centar za

mlade). Pored toga, za sva radno sposobna lica koja ostvaruju prava na socijalnu pomoć, CSR je u partnerstvu sa gradom i JKP napravio plan radnog angažovanja. Međutim, veliki broj radno sposobnih lica od 15 do 29 godina koja se nalaze na evidenciji NSZ korisnici su MOP jer ne postoji propis koji bi za jedan deo ovih lica stimulisao neki vid prvenstva pri zapošljavanju (npr. da to bude jedan od kriterijuma ukoliko je, recimo, dužina čekanja na zaposlenje ista kao i kod lica koji nisu primaoci MOP).

Opšti zaključak je da postoje pomaci u pružanju i ostvarivanju adekvatnije pomoći licima koja su na putu za osamostaljivanje. Kragujevac je u 2006. godini iz sredstava Nacionalnog investicionog plana dobio sredstva za izgradnju jednog stana u gradu za ova lica, što znači da će "Kuća na pola puta" biti proširena za još četiri lica.

Tabela K4. – Broj korisnika materijalnog obezbeđenja 2003-2006.

Starost	Ukupno 2003.	Ž	Ukupno 2006.	Ž	Oblik zaštite
18 godina	64	36	43	29	Mop, jednokratno
19	20	11	32	15	Mop, jednokratno
20	17	10	31	14	Mop, jednokratno
21	49	30	32	21	Mop, jednokratno
22	42	21	32	20	Mop, jednokratno
23	49	29	47	29	Mop, jednokratno
24	51	29	76	44	Mop, jednokratno
25	58	30	50	27	Mop, jednokratno
26	24	12	56	27	Mop, jednokratno
27	32	17	57	29	Mop, jednokratno
28	35	19	50	29	Mop, jednokratno
Ukupno	441	244	506	284	

PREPORUKE:

Smatramo da je u Kragujevcu neophodno unapređenje materijalnog položaja radno sposobnih korisnika MOP od 15 do 29 godina kroz zapošljavanje. Zbog velikog broja radno sposobnih korisnika MOP, mislimo da je neophodno da se utiče na NSZ da donese propise o prioritetu zapošljavanja radno sposobnih korisnika MOP kod poznatog

poslodavca. Ovo dosad nije bilo moguće jer ne postoji propis koji bi stimulisao prvenstvo pri zapošljavanju tih lica. Smatramo da bi ovakav propis imao dvostruke efekte – zapošljavanje korisnika MOP kao jedne od najugroženijih kategorija i rasterećenje budžeta, odakle se izdvajaju sredstva za MOP.

Indikator D1: Stopa nezaposlenosti mladih do 29 godina

Ciljna grupa:	Nezaposleni mladi do 29 godina na teritoriji Kragujevca
Datum sakupljanja podataka:	decembar, 2006
Vremenski period:	2005- 2006.
Uzorak:	/
Poslednji presek stanja:	30.11.2006. god

Komentari

Kao što možemo videti iz naredne tabele, ukupan broj nezaposlenih je na kraju 2005 godine iznosio 22.106 osoba, a od toga je 9.481 (ili 43% od ukupnog broja nezaposlenih) bilo ispod 30 godina. Medutim, trend povećavanja ukupne nezaposlenosti, mada ne i među mladima, nastavio se i u toku 2006. godine. O tome nam govore i cifre da je na kraju 2006. godine bilo 24.216 nezaposlenih, a među njima 8.942 mladih do 30 godina (ili 36,9%). Iako je u ukupnom broju nezaposlenosti procenat mlade populacije do 30 godina opao za 6%, ovaj pad zapravo nema baš takve razmere. Naime, ukupna nezaposlenost za period od godinu dana u Kragujevcu povećala se za 8.7% dok je nezaposlenost mladih smanjena za 6.1%. Trend

ukupne nezaposlenosti za period od samo godinu dana je, kao što možemo da vidimo, je dosta negativan iako je trend nezaposlenosti mladih pozitivan. Prosečna zastupljenost mladih u obe godine u ukupnoj nezaposlenosti iznosila je 40%, što je veoma visok procenat. Prosto rečeno, to znači da je skoro svaka druga nezaposlena osoba u Kragujevcu mlađa od 30 godina. Efekat smanjenja nezaposlenosti mladih može se pripisati i programu dodatnog obrazovanja za mlade pripravnike, koji je realizovala Nacionalna služba zapošljavanja, tokom 2005. i 2006. godine. Takođe, i među mladima je prisutna rodna diskriminacija prilikom zapošljavanja pa je tako skoro 60% svih nezaposlenih ženski deo populacije.

Tabela K5. - Po kvalifikacionoj strukturi i trajanju nezaposlenosti

Stepen stručne sprema	Kompletna evidencija		Do 30 godina		Stepen stručne sprema	Kompletna evidencija		Do 30 godina		Promena od 2005
	ukupno	žena	ukupno	žena		ukupno	žena	ukupno	žena	
2005	ukupno	žena	ukupno	žena	2006	ukupno	žena	ukupno	žena	Promena od 2005
I	4546	2877	1568	855	I	6159	3882	1736	1039	+168
II	1857	1060	262	164	II	2027	1181	267	170	+5
III	6535	3180	3478	1548	III	6798	3450	3089	1375	-389
IV	7100	4717	3421	2159	IV	6868	4616	3053	1926	-368
V	506	69	20	6	V	594	82	24	8	+6
VI-1	789	502	308	209	VI-1	909	550	326	226	+18
VII-1	764	496	422	290	VII-1	852	550	450	316	+28
VII-2	7	5	2	2	VII-2	8	4	2	2	isto
VIII	2	1	-	-	VIII	1	-	-	-	
I+II	6403	3937	1830	1019	I+II	8186	5063	2003	1209	+173
III-VIII	15703	8970	7651	4214	III-VIII	16030	9252	6944	3853	-707
Ukupno	22106	12907	9481	5233	Ukupno	24216	14315	8947	5062	-534

PREPORUKE:

Potrebno je oformiti socio-ekonomski savet na nivou grada u okviru kog bi funkcionisao savet za nezaposlene. Drugo moguće rešenje je da se ovaj savet organizuje kao nezavisno telo. U oba slučaja, u sastavu ovog tela koje bi se bavilo problemima nezaposlenosti i izradom strategije za smanjenje nezaposlenosti trebalo bi da se

nađu predstavnici gradske uprave, lokalnih poslodavaca, sindikata i civilnog društva. Takođe, potrebno je mlade motivisati za rad i izdvojiti još veća sredstva za njihovo dodatno obrazovanje i zapošljavanje. U ove aktivnosti potrebno je uključiti sve socijalne aktere: NSZ, Udruženja privrednika, Zadruga, NVO.

Indikator D12: Nivo budžeta za finansiranje mladih pripravnika

Ciljna grupa:	<i>Romi i Romkinje od 15 do 29 godina</i>
Datum sakupljanja podataka:	<i>26. 11. 2006 – 31. 12. 2006.</i>
Vremenski period:	<i>2004- 2006. godina</i>
Uzorak:	<i>/</i>
Poslednji presek stanja:	<i>u toku oktobra i novembra 2006.godine</i>

Komentari

Planirani budžet za 2006. za programe dodatnog obrazovanja i obuke za Filijalu Kragujevac je 11.442.816 dinara za ukupno 300 nezaposlenih lica (programi: pripravnici – subvencija, pripravnici – volonteri, volonteri – praktikanti i obuke za tržište rada). Ukupan planirani budžet raspoređen je na sledeći način:

- program Pripravnici – subvencija: planirano 80 lica i 5.360.000 dinara;
- program Volonteri – praktikanti: planirano 100 lica i 3.600.000 dinara;

- program Pripravnici – volonteri: planirano 30 lica i 1.460.000 dinara.

Nacionalna služba za zapošljavanje dostavila je podatke za 2005. i 2006. godinu iz kojih se uočava da je broj mladih nezaposlenih lica u 2006. godini manji. Oni čine 37% od ukupnog broja evidentiranih lica u 2006. godini, odnosno 73% u 2005. godini. Za razliku od prethodne godine, u 2006. planirana su sredstva za finansiranje mladih pripravnika, što će doprineti njihovom bržem i lakšem zapošljavanju.

PREPORUKE:

Nastaviti sa programima dodatnog obrazovanja za veći broj lica starosti do 29 godina. Programom radnog angažovanja, koji realizuje grad u skladu sa gradskom Odlukom

o pravima građana u socijalnoj zaštiti u partnerstvu sa CSR i JKP, treba dati prioritet u angažovanju ove populacije.

Indikator D 14: Nivo budžeta za finansiranje zapošljavanja osoba sa invaliditetom

Ciljna grupa:	<i>Osobe sa invaliditetom do 30 godina u gradu Kragujevcu</i>
Datum sakupljanja podataka:	<i>novembar 2006.</i>
Vremenski period:	<i>2005- 2006, novembar</i>
Uzorak:	<i>/</i>
Poslednji presek stanja:	<i>decembar 2006.</i>

Komentari

Planirano zapošljavanje 18 lica – 90.000 po licu, a ukupan planirani budžet 1.620.000 dinara. Propisani su i uslovi za poreska oslobođenja i oslobođenja od plaćanja doprinosa za zapošljavanje novih lica sa invaliditetom. Zapošljavanjem pet i više lica, bez obzira na godine života, poslodavac dobija subvenciju 90.000 dinara po licu i zapošljava ih na neodređeno vreme, minimum dve godine.

Međutim, nije poznat broj lica do 30 godina u ovoj kategoriji koja su se zaposlila na taj način. Prema evidenciji NSZ ima 1.515 evidentiranih osoba sa invaliditetom. Od toga je 261 lice korisnik Centra za socijalni rad (sa tendencijom povećanja). U ovom momentu NSZ finansira zapošljavanje osoba sa invaliditetom, ali u nedovoljnoj meri.

PREPORUKE:

Moguće rešenje ovog problema je preporuka grada Kragujevca Javnim preduzećima čiji je osnivač grad da zapošljavaju osobe sa invaliditetom. Ovakva preporuka ne bi bila obavezujuće prirode, ali smatramo da bi autoritet koji grad ima u javnim preduzećima

bio dovoljan da se preporuka poštuje. Takođe, na nivou opštine potrebno je savetovalište za osobe sa posebnim potrebama ili neki vid programa mentorstva kako bi se ta lica lakše i jasnije uhvatila u koštac sa problemima koje imaju.

Indikator LJ 26: Broj izbeglih i raseljenih u socijalnim ustanovama

Ciljna grupa:	<i>Izbeglice i raseljena lica u gradu Kragujevcu</i>
Datum sakupljanja podataka:	<i>kontinuirano od popisa pa nadalje</i>
Vremenski period:	<i>od 2002.</i>
Uzorak:	<i>/</i>
Poslednji presek stanja:	<i>/</i>

Komentari

U ustanovama socijalne zaštite na teritoriji grada Kragujevca ima smeštenih izbeglica i raseljenih lica, ali ne lica ispod 30 godina starosti (ciljna grupa).

PREPORUKE:

Potrebno je uraditi bazu podataka raseljenih lica na teritoriji grada Kragujevca sa svim relevantnim podacima: godine, pol, zdravstveno stanje, obrazovanje, radni

status, socijalni problemi (samohrani roditelji, tuđa nega, deca bez roditelja, stare osobe bez tuđe pomoći), tip privremenog smeštaja, bračno stanje, starosne grupe.

IV Primer dobre prakse – Centar za mlade u Kragujevcu

Grad Kragujevac je grad mladih, kulture, sporta. U njemu ima 38.021 mladih od 15 do 29 godina, ili 22% ukupnog broja stanovnika. Grad Kragujevac je i univerzitetski centar sa preko 14.000 studenata, od kojih je više od 50% iz okolnih gradova. Realizovana istraživanja o položaju mladih u gradu pokazala su da se socio-ekonomska kriza višestruko odrazila na kvalitet kulturnog, obrazovnog, sportskog i zabavnog života i da je sredina nepodsticajna za pravilan razvoj ličnosti. Sledeći podaci najbolje ilustruju položaj mladih u gradu:

- oko 2.500 mladih u porodicama je na donjoj granici siromaštva; jedan broj te dece živi samo sa jednim roditeljem, a socijalna pomoć je jedini izvor prihoda;
- mladima su uglavnom nedostupni postojeći obrazovni i kulturni resursi u

socijalnom okruženju, zbog čega postižu lošiji uspeh u školi;

- 75% mladih ne koristi nijedan oblik neformalnog obrazovanja;
- na evidenciji tržišta rada u Kragujevcu nalaze se 41 lice starosti do 18 godina, više od 5.000 u starosnoj grupi 19-25 godina i 4.612 lica od 26 do 30 godina;
- deca bez roditeljskog staranja po izlasku iz domova i dalje su u sistemu socijalne zaštite jer teško dolaze do zaposlenja;
- pravima iz dečije zaštite obuhvaćeno je 33% ukupnog broja dece i omladine;
- više od 2/3 mladih ne veruje da će se uslovi života u zemlji poboljšati u pogledu zaposlenja, višeg standarda, putovanja, školovanja u inostranstvu...

Ovo su samo neki od pokazatelja zbog kojih se grad, realizujući Lokalni plan akcije za decu - "Kragujevac po meri dece" – od 2005. godine opredelio za otvaranje Centra za mlade kako bi poboljšao kvalitet zabavno-kulturnog života svojih mladih sugrađana.

Centar za mlade otvoren je 12. aprila 2006. godine, a realizuju ga Savetovalište Centra za socijalni rad "Solidarnost" u partnerstvu sa Koalicijom mladih Kragujevca (NVO: KG Youth Sector, Unija đачkih parlamenata, Studenska unija Kragujevca i omladina Jazasa). Smešten je u prostorijama Dečijeg doma "Mladost", čime se postiže još jedan cilj projekta - integracija dece bez roditeljskog staranja sa decom i omladinom iz grada. Aktivnosti centra za mlade su potpuno prilagođene njihovim potrebama, a dvadesetak volontera srednjoškolaca i studenata aktivno učestvuje u kreiranju aktivnosti i događaja.

Centar za mlade sprovodi sledeće aktivnosti:

- infopult, internet klub, štampa
- druženje uz društvene igre, TV
- korišćenje računara za izradu maturalnih radova
- škola računara, engleskog i nemačkog jezika
- likovna radionica
- međunarodna razmena mladih
- internet savetovalište
- organizovanje i učestvovanje u manifestacijama u okviru programa „Leto kod kuće“.

U realizovanju aktivnosti Centar saraduje s kulturnim, obrazovnim i sportskim organizacijama, ustanovama za decu, Domom omladine, SKC-om. Sve usluge su besplatne. Centar funkcionise zahvaljujući sredstvima koje je grad obezbedio za realizaciju programa LPA kao i tehničkoj opremi koju su različite nevladine organizacije unele u projekat. U 2005. godini grad Kragujevac je izdvojio 1.000.000 dinara za LPA, a u 2006. godini 3.500.000 dinara. Centar je otvoren svakog dana, uključujući i subotu, od 10 do 21h, a za realizovanje aktivnosti odgovorna su dva predstavnika Koalicije mladih. Oni su domaćini Centra i

svakodnevno pružaju informacije o dešavanjima u gradu, planiraju i organizuju aktivnosti, upućuju zainteresovane na radionice Centra, uspostavljaju kontakte sa sličnim omladinskim organizacijama i rade još mnogo toga...

Centar svakodnevno poseti 10-15 mladih. Najčešći korisnici interneta su mladi iz dečijeg doma, učenici iz obližnjih osnovnih škola kao i predstavnici unije đачkih parlamenata srednjih škola u Kragujevcu. U razne aktivnosti do sada je bilo uključeno više od 300 mladih iz grada.

Šta drugo reći do da je Centar za mlade već u ovom periodu opravdao svoje postojanje. Posebno je ispoljeno interesovanje mladih za pohađanje škole engleskog jezika, računara i interneta, ali zbog ograničenih sredstava nije bilo mogućnosti da se formira veći broj grupa. Podsećamo da se sve aktivnosti realizuju na volonterskoj osnovi, što predstavlja problem u daljem razvijanju aktivnosti Centra. Ipak, očekujemo da će se u narednom periodu iznaći mogućnosti za realizovanje većeg broja radionica. Konačno, to od nas očekuju mladi ovog grada!

I Opšti podaci o opštini Užice

Br.	Podaci o opštini	Početna godina
1.	Budžet opštine	2004 – 1.050.000.000 din 2005 – 1.120.000.000 din
2.	Broj stanovnika opštine	2002 – 83.022 2004 – 82.417
3.	Broj domaćinstava na opštini	2002 – 27 167
4.	Ukupan novčani iznos opštinskih socijalnih budžetskih davanja	2002 - 776.368 din
	Jednokratna novčana pomoć	-
	Uvećana novčana pomoć	1.568.398 din
	Narodna kuhinja	332.490
	Školski pribor	1.840.504
5.	Stipendije	1.935.262
	Ukupan iznos opštinskih socijalnih davanja	6.573.330
6.	Broj radno sposobnog stanovništva / procentualna zastupljenost u ukupnoj populaciji/	2002 – 69,71%
7.	Polna struktura (Ž/M) u procentima	2003 – ž/m = 51,7/ 48,3.
8.	Obrazovna struktura (u procentima osnovno/srednje/visoko obrazovanje – o/s/v)	oš= 24,4; sš= 47; v = 11,5; podaci iz 2003. god.
9.	Procenat mladih od 15 do 29 godina u ukupnoj populaciji	20,8% podaci iz 2004.god
10.	Najzastupljenije ugrožene grupe mladih od 15 do 29 godina	
	1) Lica sa posebnim potrebama	oko 800 (2006)
	2) Romi/Romkinje	54
11.	Procenat zastupljenosti svih ugroženih grupa u ukupnoj populaciji opštine	Nije bilo moguće dati jasnu procenu usled nepostojanja ažuriranih baza podataka

Završna godina 2006.	Presek početna/završna	Izvor podataka
2006 – 1.200.000.000 din	oko 1.123.000.000 din. +12,5% u odnosu na 2004.	Opština
	smanjio se za 0,07%	Zavod za statistiku
		popis 2002
6.000.994 din.	povećano za 673 %	Opština Užice
-	-	
3.983.751	povećano za 154%	
340.240	povećano za 2,3%	
3.744.415	povećano za 103%	
3.830.000	povećano za 98%	
20.500.648	povećano za 211,8%	
2005 – 67,8%	-1,91%	Opština
-	-	Zavod za statistiku
-	-	Nacionalna služba za zapošljavanje
		Zavod za statistiku
isto	isto	
isto	isto	

II PODACI O KOALICIJI

II a Sastav koalicije i rad koalicije u Užicu

1. Regionalna privredna komora
2. Užički centar za ljudska prava i demokratiju
3. Nacionalna služba za zapošljavanje
4. Zavod za zaštitu zdravlja
5. Užički centar za prava deteta
6. Predstavnik užičkih studenata
7. MPS ŠU Užice
8. Predstavnik đачkog parlamenta užičke gimnazije
9. ARDI – udruženje za žrtve nasilja
10. Akademika – kulturna obrazovna mreža
11. SO Užice
12. Udruženje CER

Broj	Indikatori	Osoba/e	Institucija/ organizacija	Izvori i napomene
1.	D 2: Nezaposlena lica od 18 do 24 godine, I-IV stepena stručne spreme na području opštine Užice	Biljana Terzić	NZS	NZS
2.	Proporcija dece upisane u osnovne škole. Proporcija dece koja stignu do 5/8. razreda. Odnos broja đaka po nastavniku. Procenat/ broj dece sa posebnim potrebama obuhvaćene osnovnim i srednjim obrazovanjem	Ljubinka Kravac, Mirjana Ostojić, Radosav Resimić	Ministarstvo Prosvete i Sporta, Užički centar za ljudska prava i demokratiju, Regionalna privredna komora Užice	Ministarstvo prosvete i sporta Republike Srbije
3.	E20: Broj mladih osoba sa invaliditetom od 18 do 30 godina zbrinutih kroz alternativne oblike zaštite	Predrag Bakić, Jelena Savić, Mirjana Ostojić	Udruženje invalida cerebralne i decije paralize, Užički centar za prava deteta, Užički centar za ljudska prava i demokratiju	Udruženje invalida cerebralne I decije paralize – baza podataka, Centar za socijalni rad Užice

III ANALIZA PODATAKA

III a Analiza opštih podataka o opštini

Opšti demografski podaci

Opština Užice se nalazi u zapadnom delu Srbije i prostire se na površini od 667 km². Opštinu čine 41 naseljeno mesto i 31 mesna zajednica. Na poslednjem popisu iz 2002. godine opština Užice je imala 82.303 stanovnika, od čega 69,71% radno sposobnog. Odnos muškog i ženskog stanovništva je 48,3% prema 51,7%.

Udeo mladih od 15 do 29 godina u ukupnoj populaciji je 20,8%.

Prema popisu iz 2002. godine Užice ima 27.168 domaćinstva, a dominiraju četvoročlana domaćinstva – 7.362. U periodu 1991-2002. broj stanovnika je rastao po prosečnoj godišnjoj stopi od 0,8%, a u periodu 2002.-2006. primećuje se trend opadanja broja stanovnika po stopi od 0,7% godišnje.

Socijalna infrastruktura

Osnovno obrazovanje odvija se u 26 škola (5 u Užicu i 21 van Užica). Delatnost srednjeg obrazovanja odvija se u sedam srednjih škola. Osnovno obrazovanje se odvija i u školi za decu oštećenog sluha i Muzičkoj školi. U osnovnim i srednjim školama je u 2006. došlo do smanjenja broja učenika, za 7,4% u osnovnim i 3,1% u srednjim, što je posledica negativnog

prirodnog priraštaja. Omladinski centar ili slične institucije ne postoje na teritoriji opštine. Na teritoriji opštine registrovane su 54 NVO, od kojih 15 aktivno radi, a 8-10 među njima bavi se problemima ugroženih grupa. Ukupan iznos opštinskih socijalnih budžetskih davanja se u periodu 2003-2006. godine povećao za 211,8%, što predstavlja nominalni iznos, a ne realni iznos.

III b Analiza prikupljenih podataka o indikatorima obrađivanim u Užicu

D 2: Nezaposlena lica od 18 do 24 godine (I-IV stepena stručne spreme) na području opštine Užice

Ciljna grupa:	<i>Mladi nezaposleni od 18 do 24 godine na teritoriji Užica</i>
Datum sakupljanja podataka:	<i>16. 09. 2006. godine</i>
Vremenski period:	<i>1. 01.2006 do 31.08.2006.</i>
Uzorak:	<i>/</i>
Poslednji presek stanja:	<i>16.09.2006. godine</i>

Komentari

Zahvaljujući dobro organizovanoj bazi podataka NSZ, filijala Užice, pristup podacima je veoma jednostavan. Pored navedenih podataka uspeali smo da sakupimo samo zbirne podatke za 2005. godinu koji se odnose na mlade nezaposlene od 18 do 24 godina. Na dan 31. 01.2005. na evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje, filijala Užice, bilo je prijavljeno **1.271 nezaposleno lice starosti od 18 do 24 godine sa I-IV SSS**. Po istom

kriterijumu, na dan 31.12.2005. godine na evidenciji je bilo **1.289 lica**. Navedeni podaci ukazuju na to da je broj mladih nezaposlenih u stalnom porastu, a kao osnovni uzrok ovakvog trenda navode se tranziciona kretanja u privredi regiona i republike. Drugi, istina manji uzrok jeste nepostojanje adekvatnih obrazovnih institucija za srednjoškolsko obrazovanje (npr. srednjih škola koje bi edukovale tesare, armirače, zidare...).

Tabela U1. – Nezaposlena lica 18–24 godine, I-IV stepena stručne spreme, Užice

Polna struktura	Ukupno	Žene							
	1301	617							
Čekanje na zaposlenje	Ukupno	I	II	III	IV				
do 1 godine	695	120	12	355	208				
1-2 godine	272	36	5	128	103				
2-3 godine	149	25	5	59	60				
3+	190	22	4	97	67				
Prvo zaposlenje	Ukupno	I	II	III	IV				
	1122	178	22	540	382				
Korisnici NN	Ukupno	I	II	III	IV				
	5	0	0	1	4				
Faktor otežanog zap.	Ukupno	Žene	I	II	III	IV			
	13	4	2	1	5	5			
Volonteri - pripravnici	Ukupno	Žene	I	II	III	IV			
	7	4	0	0	1	6			
Volonteri - praktikanti	Ukupno	Žene	I	II	III	IV			
	28	24	0	0	12	16			
Pripravnici	Ukupno	Žene	I	II	III	IV			
	11	3	0	0	8	3			
Edukacija za ATP	Ukupno	Žene	I	II	III	IV			
	38	26	0	0	3	33			
Edukacija za mali biznis	Ukupno	Žene	I	II	III	IV			
	26	15	0	0	10	16			
Subvencija i pokretanje sopstvenog biznisa	Ukupno	Žene	I	II	III	IV			
	17	8	0	0	5	12			
Kvalifik. strukt.	Ukupno	I	Žene	II	Žene	III	Žene	IV	Žene
	1301	203	12	355	208	208	208	208	208

PREPORUKE:

Potrebno je institucionalizovati komunikaciju između Nacionalne službe za zapošljavanje i srednjih i viših škola u Užicu. Ovo je moguće uraditi godišnjim izveštavanjem NSZ-a prema obrazovnim ustanovama. Izveštaji bi trebalo da sadrže podatke o deficitarnim

zanimanjima, a samim tim i preporuke za školovanje tačno određenog obrazovnog profila. Ovakav izveštaj trebalo bi uputiti i područnom odeljenju Ministarstva prosvete, a radi dostavljanja Prosvetnom savetu.

Proporcija dece upisane u osnovne škole, proporcija dece koja stignu do 5/8. razreda, odnos broja đaka po nastavniku, procenat/broj dece sa posebnim potrebama obuhvaćene osnovnim i srednjim obrazovanjem

Ciljna grupa: *Deca uzrasta od 7 do 15 godina na teritoriji opštine Užice*
Datum sakupljanja podataka:
Vremenski period: *2003. godina – 2006. godina*
Uzorak: *Istraživanjem je obuhvaćena celokupna populacija dece koja pohađaju osnovnu školu*
Poslednji presek stanja: *16.09.2006. godine*

Komentari

Iz navedenih podataka se vidi da se sva deca upisana u prvi razred upišu i u peti razred, i da se više od 95% svršenih osnovaca upiše u srednju školu. Odnos broja nastavnika naspram broja đaka je 13:1, ili 13 đaka na jednog nastavnika. Na teritoriji opštine postoji osnovna škola za decu

oštećenog sluha. Nju pohađaju 182 učenika. U poslednjih nekoliko godina primetan je trend opadanja broja upisanih prvaka. Ministarstvo prosvete i sporta ima urednu i redovno ažuriranu bazu podataka, tako da je pristup podacima vrlo jednostavan.

Tabela U2. – Trendovi promene broja dece u Užicu kroz osnovno i srednje obrazovanje

Škola	Br. učenika	Br. nastavnika	Proporcija dece upisane VIII-I	Proporcija dece I-V	Br. romskih kadrova	Br. dece sa posebnim potrebama obuhvaćene osn.-sred obrazov.
OŠ Stari grad	1166	77	'04. 191-191 '05. 190-190 '06. 175-175	svi	0	0
OŠ Nada Matić	1098	83	'04. 159-159 '05. 157-157 '06. 158-157	svi	0	'03-04. 10 '04-05. 13 '05-06. 14
I osnovna škola Kralj Petar II	1088	72	'04. 161-161 '05. 160-158 '06. 190-189	svi	0	'03-04. 7 '04-05. 7 '05-06. 9
OŠ Dušan Jerković	1314	77	'04. 143-143 '05. 185-185 '06. 155-155	svi	0	'03-04. 18 '04-05. 17 '05-06. 12

Škola	Br. učenika	Br. nastavnika	Proporcija dece upisane VIII-I	Proporcija dece I-V	Br. romskih kadrova	Br. dece sa posebnim potrebama obuhvaćene osn.-sred obrazov.
OŠ Slobodan Sekulić	786	45	'04. svi '05. svi '06. svi	svi	0	03-04. 1
OŠ Aleksa Dejović	713	51	'04. 127-125 '05. 105-104 '06. 104-102	svi	0	0
OŠ Đura Jakšić	179	21	'04. 24-22 '05. 33-26 '06. 23-22	svi	0	0
OŠ Bogosav Janković	224	37	'04. 38-37 '05. 29-29 '06. 31-30	svi	0	0
OŠ M.M. Lune	196	38	'04. 34-34 '05. 29-25 '06. 30-28	svi	0	0
OŠ za slušno oštećene M.B. Matić	182	nema podataka	nema podataka	svi	0	'03-04. 7 '04-05. 7 '05-06. 9
Ukupno	6887	534	'03-04 7 '04-05 14 '05-06 8	obavezno obrazovanje	0	'03-04. 43 '04-05. 44 '05-06. 44

E 20: Broj mladih osoba sa invaliditetom od 18 do 30 godina zbrinutih kroz alternativne oblike zaštite

Ciljna grupa:	<i>Mladi s kombinovanim smetnjama (kombinacija fizičke i mentalne smetnje)</i>
Datum sakupljanja podataka:	<i>kraj 2006.</i>
Vremenski period:	<i>2004. godina – 2006. godina</i>
Uzorak:	<i>/</i>
Poslednji presek stanja:	<i>/</i>

Komentari

U Užicu je socijalnom zaštitom obuhvaćeno 49 od ukupno 78 osoba u starosnoj grupi od 18 do 30 godina, s različitim invaliditetom (motorički i senzorni). Osobe su organizovane u četiri udruženja (Udruženje paraplegičara i kvadriplegičara Zlatiborskog okruga (sedam osoba), međuopštinska organizacija slepih Užice (21 osoba), Udruženje distrofičara Zlatiborskog okruga - opština Užice (17 osoba), Udruženje

invalida cerebralne paralize, dečije paralize i plegija (33 osobe). Među dobijenim podacima ne nalazi se obrazovna struktura. Tu vrstu podatka nismo mogli da dobijemo ni iz baze podataka CSR. Što se tiče polne strukture situacija je sledeća - od 49 korisnika koji su obuhvaćeni socijalnom zaštitom 29 su muškog, a 20 ženskog pola.

I Opšti podaci o opštini Niš

Br.	Podaci o opštini	Početna godina 2004.
1.	Budžet opštine	4.538.336.000,00
2.	Broj stanovnika opštine	250.518 (2002. godine)
3.	Broj domaćinstava na opštini	85.269*
4.	Pobrojati opštinska socijalna budžetska davanja	
	Jednokratna novčana pomoć	1.600.000,00
	Uvećana novčana pomoć	20.000.000,00
	Narodna kuhinja	13.000.000,00
	Školski pribor	-
	Stipendije	-
	Socijalno-humanitarne organizacije (realizacija programskih aktivnosti i projekata na osnovu konkursa)	2.900.000,00
Subvencioniranje gradskog prevoza za članove socijalno - humanitarnih udruženja	-	
	UKUPNO	67.797.000,00 ¹
5.	Ukupan novčani iznos republičkih socijalnih davanja ka opštini u dinarima	46.054.395,10

¹ Ovaj iznos dobijen je kada je od ukupnog iznosa u budžetu predviđenog za rad Uprave za dečiju, socijalnu i primarnu zdravstvenu zaštitu oduzet iznos sredstava namenjen za plate i penziona i zdravstveno osiguranje zaposlenih u Upravi.

² Ovaj iznos dobijen je kada je od ukupnog iznosa u budžetu predviđenog za rad Uprave za dečiju, socijalnu i primarnu zdravstvenu zaštitu oduzet iznos sredstava namenjen za plate i penziona i zdravstveno osiguranje zaposlenih u Upravi.

³ Razlog ovako velikog uvećanja je to što je nekoliko sekretarijata iz 2004. grupisano u okviru nove Uprave 2006.

Završna godina 2006.	Presek početna/završna	Izvor podataka
5.273.099.420,00	+ 997.316.000,00 ili 21,97% (22%)	Statistički godišnjak 2005; Web prezentacija grada Niša; Odluka o budžetu za 2006
253.214** (2005)	+ 2696 ili 1,076%	Zavod za statistiku
85.269*		popis
47.000.000,00	+ 45.400.000,00 ili 2.837,5%	Uprava za deciju, socijalnu i primarnu zdravstvenu zastitu
15.950.000,00	- 4.050,000,00 ili 20,25%	
35.000.000,00	+ 22.000.000,00 ili 169,2%	
5.700.000,00	+ 2.800.000,00 ili 96,55%	
1.500.000,00	+ 1.500.000,00 (nema podataka za 2004. godinu)	
UKUPNO 153.939.000,00 ² *** zaključno sa XI 2006	Ukupno: + 86.142.000,00 ili 127,06% ³	
102.144.385,5 **** zaključno sa XI 2006	Uvećanje u 2006. 56.089.990,40 ili 121% *** u stvari veće, nije uzet u obzir XII 2006.	Centar za socijalni rad/analitika

Br.	Demografski podaci o opštini	Početna godina
6.	Broj radno sposobnog stanovništva / procentualna zastupljenost u ukupnoj populaciji	45,58%*
7.	Polna struktura (Ž/M) u procentima	51,2% / 48,8% *
8.	Obrazovna struktura (u procentima osnovno/srednje/visoko obrazovanje – o/s/v)	16,2% / 38,0% / 42,3% *
9.	Procenat mladih od 15 do 29 godina u ukupnoj populaciji	20,59%*
10.	Najzastupljenije ugrožene grupe mladih od 15 do 29 godina (pobrojati) 3) Lica sa posebnim potrebama 4) Romi/Romkinje 5) Deca bez roditeljskog staranja 6) Izbegla i raseljena lica 7) Druge (dodati)	* Naša procena
11.	Procenat zastupljenosti svih ugroženih grupa u ukupnoj populaciji opštine	Nije moguće odrediti jer podaci nisu dati za navedenu populaciju, nego uopšteno.

Završna godina	Presek početna/završna	Izvor podataka
45,09%*		Statistički godišnjak 2005.
51,2% / 48,8% *		
16,2% / 38,0% / 42,3% *		
20,59%*		
1)* Romi 2)* Osobe sa invaliditetom pretp. 10% ukupne populacije pretp broj mladih: 20,59% 655 3)* Interno raseljeni podaci dostupni samo za IRL u kolektivnom smeštaju 41 (od ukupno 191)= 21,46% 4)* Deca bez roditeljskog staranja (porodični smeštaj, domski smeštaj i deca pod starateljstvom) ukupno 354 NB - ima i mladih od 15 godina		Centar za socijalni rad
Moguće je odrediti samo za lica sa invaliditetom, što iznosi manje od 1%		

II PODACI O KOALICIJI

II a Sastav i rad koalicije u Nišu

1. Dom Duško Radović
2. Niško udruženje studenata sa hendikepom
3. NVO Centar za ljudska prava Niš
4. Centar za socijalni rad "Sveti Sava"
5. Uprava za dečju, socijalnu i primarnu zdravstvenu zaštitu
6. NVO Ženski prostor
7. Gradska opština Medijana
8. Gradska opština Palilula
9. Gradska opština Pantelejš
10. JP "Narodne novine"
11. NVO Centar za razvoj građanskog društva "Milenijum"
12. Gradska opština Crveni Krst
13. NVO "Srećna Porodica"
14. NVO HUR
15. Radio Niš
16. NSZ filijala Niš

Br.	Indikatori	Osoba/e	Institucija/ organizacija	Izvori i napomene
1.	D 1 - Stopa nezaposlenosti	Bojan Jovančić	NSZ, Niš	Statistički bilten grada Niša Statistički bilten Nacionalne službe za zapošljavanje Filijale Niš
2.	D 13 - Nivo izdvajanja na aktivne mere zapošljavanja	Bojan Jovančić	NSZ, Niš	Statistički bilten grada Niša Statistički bilten Nacionalne službe za zapošljavanje Filijale Niš
3.	E 1 - Broj korisnika i nivo socijalnih transfera (ukupno i po korisniku, po tipu socijalnog transfera, uključujući broj dece korisnika DD i broj dece u prodicama korisnicima ostalih socijalnih transfera).	Slavica Perišić	Uprava za dečju, socijalnu i primarnu zdravstvenu zaštitu	Uprava za dečju, socijalnu i primarnu zdravstvenu zaštitu, Dom za decu i omladinu "Duško Radović", Ustanova za dnevni boravak dece i omladine ometene u razvoju "Mara", Centar za socijalni rad "Sveti Sava".
4.	LJ 10 - Proporcija devojčica u osnovnom, srednjem i višem obrazovanju	Milena Čelić, Velibor Petković, Fatima Stojanović (osnovne i srednje škole), Sanja Milenović, Irena Nikolić (više i visoke škole).	Ženski prostor, Opština Palilula, Opština Crveni krst, Radio Niš, HUR	Osnovne škole, Srednje škole, Više škole, Fakulteti
5.	O 6 – Proporcija dece upisane u srednje škole	isto	isto	isto

III ANALIZA PODATAKA

III a Analiza opštih podataka o opštini

Niš se nalazi u niškoj kotlini uz ušće Nišave u Južnu Moravu na 43°19' severne geografske širine i 1°54' istočne geografske dužine. Uži centar je na 194m nadmorske visine (kod spomenika u centru). Područje grada zahvata površinu od 596,71km²; na njemu se nalaze Niš, Niška Banja i 68 prigradskih i seoskih naselja. Geografski, Niš se nalazi na raskrsnici najvažnijih balkanskih i evropskih saobraćajnih pravaca. U Nišu se magistralni pravac, koji vodi sa severa, dolinom Morave iz pravca Beograda, račva na pravac ka jugu, dolinom Vardara prema Solunu i Atini, i pravac ka istoku, dolinom Nišave i Marice prema Sofiji, Istantulu i dalje ka Bliskom Istoku. U Nišu se odvajaju i putevi ka severozapadu (prema Zaječaru, Kladovu i Temišvaru) i ka jugozapadu (prema Jonskom moru). Svi ovi putni pravci bili su poznati još od najstarijih vremena kao pravci kretanja naroda, robe i vojski. Danas su to glavni magistralni evropski pravci na Balkanu, koji Niš čine raskrsnicom Evrope sa Malom Azijom i Crnomorskog područja sa Mediteranom.

Grad Niš sa oko 250.000 stanovnika je drugi po veličini grad u Srbiji. Nekada industrijski i privredni centar regiona, on danas deli sudbinu većine gradova sa sličnom strukturom privrede i stanovništva u Srbiji i na Zapadnom Balkanu. Predimenzionisana preduzeća po kapacitetima i po broju zaposlenih radnika iz oblasti mašinske, elektronske i tekstilne industrije ne mogu da prate savremena kretanja na tržištu. Nizak stepen restrukturiranja i privatizacije i kašnjenje ozbiljnijih reformi u privredi, doveli su do osiromašenja većeg broja stanovnika, jačanja sive ekonomije i povećanja socijalnih tenzija. Sa druge strane, Niš poseduje uslove da, korišćenjem postojećih resursa u perspektivi, ostvari stabilan razvoj na novim osnovama i po evropskim standardima. Pri tom je neophodno izvršiti mnoge reforme, utvrditi nove pravce razvoja, revitalizirati i restrukturirati postojeće perspektivne sisteme i sl. Da bi se to moglo ostvariti nužno je projektovati **Strategiju održivog razvoja**.

Skupština Grada je 18.10.2006. donela Odluku o pristupanju izradi strategije razvoja grada Niša (planski dokument, u skladu s pravilima EU). Imenovan je Savet za razvoj, a za organizacione poslove je zadužena Uprava za privredu, održivi razvoj i zaštitu životne sredine. Po ovom dokumentu, Strategija treba da bude pripremljena šest meseci posle donošenja odluke.

Rasploživni resursi grada Niša

Niš raspolaže značajnim resursima na osnovu kojih se može ostvariti stabilan održivi razvoj.

Prirodni resursi koje sačinjavaju:

- povoljan geografski položaj sa povoljnom hidrološkom situacijom,
- prostor površine 597 km²,
- geotermalne vode u nalazištima Niška Banja, Kravlje, Miljkovac i Ostrovica,
- mineralne vode u području Jelašnice,
- karstne vode za proizvodnju vode za piće u području Suve Planine,
- plodno poljoprivredno zemljište pogodno za ratarstvo, voćarstvo, vinogradarstvo, lekovito bilje, duvan, autohtone vrste,
- prirodne vrednosti planinskog masiva Suve Planine, Jelašničke i Sićevečke klisure,
- endemične i reliktno biljne vrste,
- obnovljivi izvori energije (voda, vetar, sunce, biomasa) i
- zadovoljavajući stanišni uslovi za razvoj lovstva.

Spomenicni i arheološki resursi na području Niša čine:

- arheološki kompleks Medijana kao carsko imanje i rezidencija Konstantina I iz 4. veka,
- Niška tvrđava iz rimskog, rano-vizantijskog i srednjovekovnog perioda, sa palatama i vojnim utvrđenjima,
- Niška Banja kao lečilište, sa odgovarajućim objektima za kaptiranje mineralne vode još iz rimskog perioda.

Privredni resursi grada Niša su:

- industrijski kapaciteti postojećih preduzeća u Nišu, koja zahtevaju restrukturiranje,
- saobraćajni kapaciteti i položaj Niša na raskrsnici putnih i železničkih koridora, kao i postojanje aerodroma u Nišu,
- turistički kapaciteti koji zahtevaju revitalizaciju i proširenje,
- energetske kapacitete, posebno sistemi za korišćenje termalnih voda.

Ljudski resursi grada Niša su značajni a predstavljaju ih:

- izgrađena infrastruktura lokalne uprave uz odgovarajuće reforme,
- gradska javna preduzeća i institucije socijalne i zdravstvene zaštite,
- institucije kulture i sporta,
- civilni sektor sa nevladinim organizacijama, udruženjima građana i sl.,
- Univerzitet u Nišu, s jakim stručnim i naučnim potencijalom itd.

Najvažniji problemi unutar lokalne zajednice su:

- neadekvatna i previše centralizovana uprava, što je, pre svega, rezultat i dalje veoma centralizovanog sistema vlasti na nacionalnom nivou;
- nepostojanje konsenzusa o osnovnim pravcima razvoja jer nije omogućeno svim zainteresovanim faktorima da učestvuju u definisanju razvoja i donošenju strateških odluka;
- nedovoljna saradnja uprave, biznisa i civilnog društva koji dalje funkcionišu prilično izolovano, odnosno svako kao «svet za sebe»;
- manjak menadžerskog pristupa i sposobnosti upravljanja u svim sektorima, što je, pre svega, posledica neadekvatnog školskog sistema, ali i nedovoljne spremnosti da se prihvati kocept «doživotnog učenja»;
- nedostatak adekvatnih demokratskih procesa na lokalnom i mikro nivou koji usporavaju demokratizaciju zajednice, pa i celog društva;
- nedovoljno učešće javnosti u procesima odlučivanja i samim tim nedovoljna zainteresovanost građana za zbivanja,

- procesu i odluke na lokalnom nivou;
- nerazumevanja značaja tranzicionih procesa u kojima se naše društvo nalazi, što dovodi do tihe opstrukcije i njihovog usporavanja i
- povećane socijalne tenzije kao jedan od rezultata dramatičnih društvenih promena.

Statistički godišnjak za 2005. objavljen je decembra 2006. Na osnovu ovoga ne očekujemo da će Godišnjak za 2006. biti štampan pre jeseni 2007. Informacije (uvid u stanje i razvoj privrednog i društvenog života Niša) koje su nam bile potrebne za popunjavanje ovog upitnika nije moguće dobiti iz drugog izvora.

Budžet grada Niša u 2004. godini iznosio je 4.538.336.000,00 dinara, a u 2006. godini 5.273.099.420,00. Upoređujući iznose budžetskih sredstava za 2006. u odnosu na 2004. godinu uočava se da je **reč samo o nominalnom uvećanju, a ne o suštinskom.** To potvrđuje veliki broj zahteva za različitim budžetskim davanjima kao što su jednokratna novčana pomoć, uvećana novčana pomoć, narodna kuhinja itd... Ukupan iznos socijalnih budžetskih davanja, prikazan u tabeli, dobijen je tako što je od ukupnog iznosa u budžetu predviđenog za rad Uprave za dečiju, socijalnu i primarnu zdravstvenu zaštitu oduzet iznos sredstava namenjen za plate i penziona i zdravstvena osiguranje zaposlenih u Upravi. Najizraženije uvećanje sredstava prisutno je kod jednokratne novčane pomoći. U budžetu grada Niša ne postoje sredstva koja su predviđena za finansiranje školskog pribora i stipendije, osim za nagrade koje se dodeljuju najboljim učenicima i studentima koji su postigli rezultate na gradskim, okružnim, republičkim i međunarodnim takmičenjima.

Najzastupljenije ugrožene grupe u Nišu danas su Romi, interno raseljena lica, osobe sa invaliditetom i deca bez roditeljskog staranja. Nažalost, nismo bili u mogućnosti da prikupimo podatke o broju pripadnika bilo koje od ovih grupa zato što nijedna institucija nema kompletirane podatke. S tim

u vezi nema podataka ni o broju mladih iz ovih podgrupa (Romi, raseljeni, osobe s invaliditetom, mladi nezaposleni i deca bez roditeljskog staranja). Takođe nije moguće na osnovu procenta mladih u ukupnoj populaciji odrediti broj mladih u podgrupama jer se radi o različitom fertilitetu (npr: kod Roma). Odsek za IRL ima podatke samo o kolektivnom smeštaju; međutim različite kategorije, poput kategorije mladih, prate se posebno, i da bi se došlo do broja mladih potrebno je dokumentaciju proveriti za svakog pojedinačno. Centar za socijalni rad nema podatke o Romima, kao posebno ranjivoj grupi koja traži poseban rad, pri čemu je prepreka/ izgovor – loše organizovano/ ne uzimaju podatke po nacionalnoj osnovi.

Nema bitne promene u broju stanovnika grada Niša. Prethodni popis stanovništva rađen je 2002. godine i on predstavlja jedino realno broičano stanje i sadrži podatke na koje se možemo osloniti. Svake godine Republički zavod za statistiku na osnovu rezultata popisa i trendova pravi projekciju, tj. procenu broja stanovnika u narednoj godini. Tako smo dobili podatak za 2004. u kojoj je procenjen broj stanovnika 250.518. U odseku za statistiku Uprave za privredu, održivi razvoj i zaštitu životne sredine grada Niša upozoreni smo da bi svaka druga procena bila neadekvatna i neprofesionalna. Za 2006. godinu procenjen broj stanovništva nije rađen. Na teritoriji grada Niša, prema poslednjem popisu iz 2002. godine zabeleženo je 85.269 domaćinstava, s prosečnim brojem članova 2,92.

Od ukupnog broja stanovnika, po poslednjem popisu 122.339 ili 48,8% je muškaraca, a 128.179 ili 51,2% su žene. Polnu strukturu procenjenog broja stanovnika za 2005. nije moguće odrediti. Što se obrazovne strukture tiče, raspoloživi podaci iz 2002, kada je rađen poslednji popis, kazuju da je procenat stanovnika koji imaju samo osnovno obrazovanje 16,2%, sa završenom srednjom školom 38,0% a sa visokim obrazovanjem 42,3%.

Na osnovu broja stanovnika iz 2002, ustanovljeno je da mladi između 15 i 29 godina čine 20,59% populacije. Broj domaćinstava je nemoguće proceniti za bilo koju godinu jer je to podatak koji zavisi od mnogo nepredvidljivih faktora.

Broj radno sposobnog stanovništva u Nišu nije bitno promenjen u posmatranim godinama. Godine 2004. procenat radno sposobnog stanovništva iznosio je 45,58%, a 2005. bio je 45,09%. Napominjemo da je reč o podacima koji se u statističkom godišnjaku vezuju za tzv. «aktivno» stanovništvo, po popisu 2002. osnova (praktično % znači odnos pretpostavljenog i pretpostavljenog broja...)

Smatramo da podatak o broju škola ne treba komentarisati. Bitno je, međutim, da je za osnovne i srednje škole nadležna školska uprava koja je ispostava Ministarstva obrazovanja RS i ne razmenjuje informacije sa Upravom za obrazovanje, gradskim telom zaduženim za ovu oblast.

U gradu ne postoje specijalizovani omladinski centri koji se bave isključivo mladima i omladinskom politikom. U martu 2006. godine 15 NVO je sa gradskom opštinom Medijana potpisalo Memorandum o razumevanju o osnovama omladinske politike za teritoriju opštine Medijana, sa ciljem da se ovakav program u budućnosti proširi i na preostale Gradske opštine. Jedna od organizacija potpisnica "Protecta" realizovaće u toku 2007. godine otvaranje Gradskog omladinskog Centra koji će se baviti isključivo mladima i problemima omladinske politike u lokalnoj zajednici.

D 1: Stopa nezaposlenosti

Ciljna grupa:	<i>Mladi od 15 do 29, sa primanjima ispod ili na liniji siromaštva u Nišu</i>
Datum sakupljanja podataka:	<i>16.11. - 20.11.2006.</i>
Vremenski period:	<i>cela 2005. godina i deset meseci u 2006. godini</i>
Uzorak:	<i>/</i>
Poslednji presek stanja:	<i>16.09.2006. godine</i>

Komentari

Došlo je do povećanja broja nezaposlenih od početka godine do desetog meseca u godini i postoji tendencija povećanja rasta nezaposlenih. Paralela između oktobra 2005. godine, kada je broj nezaposlenih lica iznosio 49.267 i oktobra 2006. godine, kada on iznosi 52.120 dovoljno govori o tome. Do podataka se došlo iz statističkih biltena, međutim radi se o suvim podacima koji se

ne odnose na polnu strukturu, uzrast, obrazovnu strukturu, itd. Potrebno je poboljšati bazu podataka i proširiti je, omogućiti lakši i bolji pristup ka svim tim parametrima i podacima. Baš iz ovog razloga dajemo podatke koji se odnose na ukupnu populaciju i u kojima nisu izdvojene posebne kategorije (npr: kategorija mladih).

Tabela N1. – Trend nezaposlenosti u Nišu 2005-2006

	Nezaposleni	Zaposleni	Stopa nezaposlenosti
2005.	34.337	80.457	29.91%
2006.	35.175	78.807	30.86%
A-B	838	1650	+0.95%

Tabela N2. – Broj nezaposlenih u Nišu januar-oktobar 2006

Mesec	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Broj nezaposlenih	48.965	48.873	49.985	50.517	50.501	51.179	52.208	52.024	52.423	52.120

PREPORUKE:

Potrebno je osmisliti mnogo fleksibilnije programe namenjene nezaposlenima u koje bi bio uključen širi krug društvenih aktera i to na osnovu prethodno mapiranih

potencijala. Mogućnost mapiranja potencijala takođe spada u mnogo detaljnije baze podataka, koje nedostaju (što je više puta da sada pominjano).

D 13: Nivo izdvajanja za aktivne mere zapošljavanja

Ciljna grupa:	<i>Siromašni mladi od 15 do 29 – lica bez radnog iskustva</i>
Datum sakupljanja podataka:	<i>16.11. - 20.11.2006.</i>
Vremenski period:	<i>cela 2005. godina i deset meseci u 2006. godini</i>
Uzorak:	<i>/</i>
Poslednji presek stanja:	<i>16.09.2006. godine</i>

Komentari

I u ovom slučaju došlo je do povećanja nezaposlenih lica od meseca do meseca u toku 2005. i 2006. godine. Tako je u oktobru 2005. godine broj lica bez radnog iskustva iznosio 25.109 a u oktobru 2006. taj broj se

povećao na 26.013 lica. Komentar o prikupljenim podacima je isti kao i kod stope nezaposlenosti: podaci su šturi, nepotpuni i potrebno je oformiti kvalitetnu i veliku bazu podataka.

Tabela N3. – Aktivne mere zapošljavanja od strane NZS, filijala Niš, 2005-2006.

PROGRAMI	Samozapošljavanje	Regionalni	Invalidi
Sredstva 2005 (A)	75.240.000,00	19.080.000,00	1.350.000,00
Sredstva 2006 (B)	26.950.000,00	19.530.000,00	1.530.000,00
A-B	48.290.000,00	+450.000,00	+180.000
Zaposleno 2005 (A)	684	212	15
Zaposleno 2006 (B)	245	217	17
A-B	-439	+5	+2

Tabela N4. – Nezaposlena lica koja po prvi put traže zaposlenje – 2006. godina

Mesec	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Broj nezaposlenih	24.471	24.438	24.977	25.337	25.372	25.608	26.145	25.916	26.238	26.013

PREPORUKE:

Treba obratiti pažnju na novoformirani Savet za zapošljavanje koji funkcioniše od decembra 2006 godine. Ovo telo bi trebalo da omogući prevazilaženje nastale situacije i ukaže na to da li je potrebno uvesti neke

nove mere i da li je moguće te mere prilagoditi situaciji u Nišu. Savet treba da proceni da li postoji potreba za novim merama i novim izvorima finansiranja.

E 1 - Broj korisnika i nivo socijalnih transfera (ukupno i po korisniku, po tipu socijalnog transfera, uključujući broj dece korisnika DD i broj dece u porodicama korisnicima ostalih socijalnih transfera).

Ciljna grupa:	<i>Mladi od 15 do 29 godina: siromašni, izbegli i raseljeni, osobe sa hendikepom, Romi, Romkinje, Deca bez roditeljskog staranja</i>
Datum sakupljanja podataka:	<i>10.11.2006.god. – 30.11.2006. god.</i>
Vremenski period:	<i>01.01.2006.god. – 31.10.2006. god.</i>
Uzorak:	<i>/</i>
Poslednji presek stanja:	<i>30.11.2006. godine</i>

Komentari

Broj korisnika dečijeg dodatka (DD) manji je za oko 13% procenata u odnosu na isti period u prošloj, 2005. godini. Međutim, 1.01.2006. godine došlo je do izmene zakona po kojoj je jedan od uslova za ostvarivanje prava na DD stambeni prostor od 20m² po članu porodice podnosioca zahteva. Ovo je u velikoj meri uticalo na smanjenje broja korisnika DD. U periodu od 1.01.-31.10.2005. godine bilo je 3.100 korisnika DD starosti od 15 do 19 godina. Lica ometena u razvoju kao i samohrani roditelji koriste uvećani DD i u periodu od 1.01.-31.10.2005. takvih lica je bilo 12. Iznos DD za 2005. godinu bio je 1.306,00 dinara za redovne korisnike i

1.697,00 dinara uvećan DD. Kada sve ovo uračunamo, dobijamo cifru od 4.068.964 dinara koja je u 2005. bila izdvojena za dečiji dodatak za grad Niš. U 2006. se smanjio broj korisnika DD uprkos povećanju iznosa pojedinačnih isplata. Tako je iznos DD za 2006. godinu bio 1.433,00 dinara za redovne korisnike i 1.867,00 uvećan DD, dok je redovnih korisnika bilo 2.750, a korisnika uvećanog DD samo 11. Ukupna suma izdvojena za DD u 2006. je 3.961.281 dinara što je za 3% manje nego prethodne godine. Zbog restriktivnijeg zakonodavstva smanjen je i broj korisnika DD, i to za 11,2% ili za 350 korisnika.

Tabela N5. Korisnici dečijeg dodatka i ukupni izdvojeni iznosi u Nišu

Godina	Broj korisnika redovnog DD ¹	Broj korisnika uvećanog DD	Ukupni iznos DD
2005	3100	12	4.068.964
2006	2750	11	3.961.281

Tabela N6. – Broj korisnika i tip socijalnih transfera

1.	Mladi od 15 do 19 godina koji koriste DD	2.750
2.	Lica ometena u razvoju od 19 – 26 godina koja koriste DD	11
3.	Lica ometena u razvoju koja koriste usluge ustanove "Mara"	43
4.	Lica koja koriste usluge doma "Duško Radović"	4
5.	Lica i omladina bez roditeljskog staranja	
6.	Deca i omladina sa poremećajem u ponašanju	
7.	Deca i omladina sa smetnjama u psihofizičkom razvoju	
8.	Deca i omladina iz porodica sa poremećenim porodičnim odnosima	1.652
	Ukupno	4.460

¹Pogledati iznose DD za pojedinačne korisnike gore u tekstu.

PREPORUKE:

Baze podataka treba da budu detaljnije, da se navedu pol, obrazovanje, manjinska pripadnost. Takođe, potrebni podaci dobijeni su na osnovu dobrih ličnih veza, što nije odgovarajući način pošto je potreban institucionalizovan pristup podacima. Takođe,

podaci su rasuti na više mesta, pa njihovo prikupljanje iziskuje mnogo vremena. Zbog toga je neophodno da se podacima može pristupiti sa jednog mesta i da se oni na taj način učine lako dostupnim.

LJ 10 - Proporcija devojčica u osnovnom, srednjem i višem obrazovanju

Ciljna grupa:	<i>Romi i Romkinje od 15 do 29 godina</i>
Datum sakupljanja podataka:	<i>26.11.2006 – 31.12.2006.</i>
Vremenski period:	<i>2004-2006. godine</i>
Uzorak:	<i>istraživanje je obuhvatilo ukupan broj sve dece koja upisuju, odnosno završavaju osnovnu, srednju i višu školu, i ukupan broj dečaka i devojčica romske nacionalnosti koji upisuju, odnosno završavaju osnovnu, srednju i višu školu. Istraživanje je sprovedeno na uzorku od 15 od ukupno 36 osnovnih škola i 13 od 21 srednje škole. U analizu nisu uključene tri osnovne škole koje primaju najveći broj romskih đaka.</i>
Poslednji presek stanja:	<i>u toku novembra i decembra 2006. godine</i>

Komentari

Podaci koji se nalaze u prilogu prikazuju trenutne rezultate rada radne grupe za Rome i Romkinje koja je delovala u sastavu: Milena Čelić, Fatima Stojanović, Velibor Petković Sanja Milenović i Irena Nikolić. Podaci do trenutka izveštavanja nisu u potpunosti prikupljeni iz razloga koji su ranije definisani kao prepreke u radu ove radne grupe; među njima se ističe neažurnost nadležnog osoblja škola kojima je prosleđen zahtev za prikupljanje podataka, a koji nisu blagovremeno odgovorili.

Tokom prikupljanja podataka uočeno je da neke škole nemaju podatke o romskoj deci pre 2005. godine, iz čega zaključujemo da je nakon 2004. godine učinjen pomak u evidenciji Roma u obrazovanju.

Podaci nisu prikupljeni u potpunosti jer se u periodu istraživanja nisu odazvale sve školske institucije koje su kontaktirane. Nismo se bavili pretvaranjem postojećih podataka u proporcije, kako je indikatorima bilo predviđeno jer je za to bilo neophodno

posedovanje podataka svih školskih institucija sa teritorije grada. Podatke je prosledilo 15 od 36 osnovnih škola, 13 od 21 srednje škole (dve srednje i dve specijalne škole - specijalna škola ima i osnovno i srednje obrazovanje ali nismo dobili podatke iz osnovnih specijalnih škola) i obe više škole sa teritorije grada (prikupljeni su nepotpuni podaci o učenicima viših škola). U prilogu dostavljamo tabelu s postojećim podacima. Uzrast koji je analiziran indikatorom Lj10 obuhvata decu od sedam godina naviše, s tim što ne postoji ograničenje gornje granice uzorka. Indikator O6 obuhvata uzrast od 15 do 18 godina.

U 2004. godini od ukupnog broja devojčica koje su upisale OŠ bilo je 8,22% Romkinja. U 2005. ovaj broj je iznosio 7,44%, a u 2006. godini 4,55% ukupnog broja devojčica upisanih u OŠ. Na osnovu analize podataka prikupljenih iz osnovnih škola primećuje se da je broj devojčica upisanih u prvi razred u 2006. godini za 16,7% manji u odnosu na 2004. godinu, dok je u 2005. godini upisano

19,32% manje devojčica u odnosu na 2004. godinu. Ukupan broj dece upisane u prvi razred OŠ za 12,89% je manji u 2006. u odnosu na 2004. godinu. Na ove podatke nadovezuje se i odnos Romkinja upisanih u prvi razred, kojih je za 53,7% manje u 2006. u odnosu na 2004. godinu, dok je ovaj procenat znatno veći u poređenju sa 2005, kada je 27% manje romskih devojčica upisano u odnosu na 2004.

U 2005. i 2006. godini došli smo do podatka da je za 48,84% smanjen broj devojčica romske nacionalnosti koje završavaju peti razred u odnosu na 2004. godinu, ali dolazimo do zaključka da procenat u poslednje dve godine nije promenjen. Što se tiče ukupnog broja devojčica koje su završile peti razred OŠ, primećuje se da je njihov broj u 2006. godini za 7,8% veći u odnosu na 2004, dok je za 19,20% veći u 2005. u odnosu na 2004. godinu. Podaci pokazuju da je u 2006. godini za 45,45% smanjen broj romskih devojčica koje završavaju osmi razred u odnosu na 2004. godinu, dok je u 2005. u odnosu na 2004. godinu 66,67% manje Romkinja završilo osmi razred. Što se ukupnog broja devojčica koje završavaju OŠ tiče, u 2005. u odnosu na 2004. godinu ima 7,9% više devojčica, dok ovaj broj u 2006. u odnosu na 2004. godinu iznosi 2,87% više devojčica, a u odnosu na 2005. godinu 4,65% manje devojčica.

Druge analize pokazuju da tokom 2004. godine od ukupnog broja Romkinja koje upisuju prvi razred 68,25% završi i peti razred, a 76,75% tih devojčica završi osmi razred, što znači 52,38% od ukupnog broja Romkinja upisanih u prvi razred OŠ. Podaci iz 2005. govore da je od ukupnog broja Romkinja upisanih u prvi razred 47,83% Romkinja završilo peti razred, od kojih je 50% završilo osmi, odnosno 23,91% od ukupnog broja upisanih Romkinja. U 2006. godini je od ukunog broja Romkinja upisanih u prvi razred 75,86% Romkinja završilo peti razred, od

kojih je 81,82% završilo osmi, odnosno 62,1% od ukupnog broja upisanih Romkinja u OŠ. Od ukupnog broja Romkinja upisanih u srednju školu 2004. godine 25% je završilo SŠ. Godine 2005. je 38,5% od upisanih Romkinja završilo SŠ, dok je 2006. godine 55,55% Romkinja završilo SŠ od broja Romkinja koje su se te godine upisale u srednju školu. U ovom slučaju primećujemo tendenciju ka povećanju broja Romkinja koje završavaju srednju školu i to 13% odnosno 17% više u odnosu na prethodne godine.

Što se tiče Romkinja u višem obrazovanju, u 2004. godini zabeleženo je da su dve učenice upisale neku od dve više škole u Nišu, dok je u 2006. zabeležena samo jedna Romkinja u višem obrazovanju. U poslednje tri godine nije zabeležena nijedna Romkinja koja je završila višu školu.

Tabela N7. Trend obrazovanja devojčica i dečaka romske nacionalnosti u Nišu (oš, sš, vš)

UKUPNO OŠNOVNE ŠKOLE	06.	05.	04.	UKUPNO SREDNJE ŠKOLE	06.	05.	04.	UKUPNO SVE VIŠE ŠKOLE	06.	05.	04.
Broj devojčica romske nacionalnosti upisanih u prvi (1.) razred osnovne škole	29	46	63	Broj dečaka romske nacionalnosti upisanih u prvi (1.) razred srednje škole	27	13	8	Broj devojčica romske nacionalnosti upisanih u prvi (1.) semestar više škole	1	-	2
Ukupan broj devojčica upisanih u prvi (1.) razred osnovne škole	638	618	766	Broj devojčica romske nacionalnosti upisanih u prvi (1.) razred srednje škole	13	12	14	Ukupan broj devojčica upisanih u prvi (1.) semestar više škole	-	-	-
Ukupan broj dece upisane u prvi (1.) razred osnovne škole	1250	1269	1435	Ukupan broj devojčica upisanih u prvi (1.) razred srednje škole	845	922	934	Ukupan broj dece upisane u prvi (1.) semestar više škole	-	-	-
Broj devojčica romske nacionalnosti koje su završile peti razred (5.) osnovne škole	22	22	43	Ukupan broj dece upisane u prvi (1.) razred srednje škole	2535	2741	2785	Broj devojčica romske nacionalnosti koje su završile višu školu	-	-	-
Ukupan broj devojčica koje su završile peti (5.) razred osnovne škole	786	869	729	Broj dečaka romske nacionalnosti	21	5	9	Ukupan broj devojčica koje su završile višu školu	-	-	-
Ukupan broj dece koja su završila peti (5.) razred osnovne škole	1413	1526	1386	koji su završili srednju školu				Ukupan broj dece koja su završila višu školu	-	-	-
Broj devojčica romske nacionalnosti koje su završile osmi (8.) razred OS	18	11	33	Broj devojčica romske nacionalnosti koje su završile srednju školu	15	5	2				
Ukupan broj devojčica koje su završile osmi (8.) razred osnovne škole	717	752	697	Ukupan broj dece koja su završila srednju školu	1990	2096	2103				
Ukupan broj dece koja su završila osmi (8.) razred osnovne škole	1431	1489	1400								

PREPORUKE:

Potrebno je redefinisati predlog Strategije za unapređenje obrazovanja Roma i lobirati za razmatranje na lokalnom skupštinskom zasedanju. Smatramo da se treba i zalagati za stipendiranje određenog broja romskih studenata iz gradskog budžeta kako bi se Romima pružila afirmacija za nastavak

obrazovanja. Dobro rešenje u ovom smeru bilo bi uvođenje posebnog fonda za obrazovanje mladih Roma na teritoriji grada Niša; smatramo da se takva inicijativa može realizovati s obzirom na dekadu Roma i s njom povezane različite fondacije i alternativne izvore finansiranja.

O 6: Proporcija romske dece upisane u srednje škole

Ciljna grupa:	<i>Romi i Romkinje od 15 do 29 godina</i>
Datum sakupljanja podataka:	<i>26.11.2006.god. – 17.2.2007. god.</i>
Vremenski period:	<i>2004-2006. godine</i>
Uzorak:	<i>Istraživanje je obuhvatilo ukupan broj sve dece koja upisuju kao i one koji završavaju srednju školu, ukupan broj svih devojčica koje upisuju i završavaju srednju školu i ukupan broj dečaka, i ukupan broj devojčica romske nacionalnosti koje upisuju odnosno završavaju srednju školu. Istraživanje je sprovedeno na uzorku od 13 od ukupno 21 srednje škole. novembar 2006 - februar 2007. godine</i>
Poslednji presek stanja:	<i>novembar 2006 - februar 2007. godine</i>

Komentari

Na osnovu istraživanja koje je sprovedla Lokalna koalicija za smanjenje siromaštva došli smo do sledećih podataka: od ukupnog broja dece koja su upisala srednju školu 2004. godine, 0,79% čine Romi i Romkinje, 2005. godine procenat je povećan na 0,91%, dok je 2006. godine zabeležen pomak u odnosu na prethodne godine: srednju školu upisalo je 1,58% romske dece u odnosu na ukupan broj upisane dece. Od ukupnog broja dečaka romske nacionalnosti upisanih u srednje škole 2004. godine 71% Roma je završilo SS, 2005. godine 43% dok je 2006. godine taj iznos bio 61%. Od ukupnog broja upisanih Roma i Romkinja 2004. godine 33% je završilo SS, 2005. godine 44%, a 2006. godine 86%.

Februara 2005. godine, Yu Rom centar i Društvo Rom Sait Balic iz Niša u saradnji s Nacionalnom službom za zapošljavanje izradili su predlog Strategije za unapređenje obrazovanja Roma u Nišu kao i lokalni predlog Strategije za zapošljavanje Roma. Prema analizama obavljenim tokom istraživanja prikazani su sledeći podaci: broj Roma u Nišu koji nisu završili osnovnu školu je 78,8% od ukupnog stanovništva. U školskoj 2003/2004. godini bilo je 22.198 učenika. Ukupan broj učenika romske nacionalnosti bio je 1.200. U istoj školskoj godini u školi koja obrazuje decu s posebnim potrebama bilo je 193 učenika od čega je bilo 30-oro dece romske nacionalnosti. U 2003/2004. školskoj godini u 19 srednjih škola na teritoriji grada Niša bilo je ukupno 15.176 učenika, od toga 163 učenika romske nacionalnosti, što predstavlja 1,07% od ukupnog broja za tekuću školsku godinu.

Dve srednje škole koje se bave decom s posebnim potrebama pohađalo je ukupno 118 učenika, među njima 20-oro, odnosno 16,95%, učenika romske nacionalnosti. Na niškom Univerzitetu je bilo 25.000 studenata, a od tog broja 45-oro studenata romske nacionalnosti, odnosno 1,18% od ukupnog broja studenata.

Globalni podaci za predhodnih nekoliko godina, koji su prikazani u predlozima ovih Strategija, pokazuju da osnovnu školu upisuje 30% romskih devojčica i 70% romskih dečaka. Dalje, 75% romske dece upiše osnovnu školu, ali je samo 25% završi. Više od 50% učenika romske nacionalnosti napušta školu između 4. i 5. razreda. Većina romskih devojčica starosti između 13 i 14 godina napušta školovanje. Samo 30% romskih devojčica koje završe osnovnu školu upisuje srednju. Ukupan broj učenika romske nacionalnosti koji završe srednju školu ili više od toga je 0,4%. Ukupan broj nezaposlenih lica romske nacionalnosti sa završenom srednjom školom je 194, sa III stepenom stručne spreme 151 lice, a sa IV stepenom 43 lica. Ukupan broj nazaposlenih Roma koji su završili V, VI ili VII stepen stručne spreme je 5 lica.

PREPORUKE:

Ukidanje kvote za upis romskih učenika u srednje škole i uvođenje beneficija i stipendija za upis u srednje škole.

I Opšti podaci o opštini Palilula u Beogradu

Br.	Podaci o opštini	Početna godina 2003.
1.	Budžet opštine	154.046.000
2.	Broj stanovnika opštine	169.363
3.	Broj domaćinstava na opštini	51.259
4.	Ukupan novčani iznos opštinskih socijalnih budžetskih davanja	Oko 13.000.000

Br.	Demografski podaci o opštini	Početna godina 2003/04/05
5.	Broj radno sposobnog stanovništva / procentualna zastupljenost u ukupnoj populaciji	49,3%
6.	Polna struktura (Ž/M) u procentima	Ž – 82.136 ili 48,5% M – 73.766 ili 51,5%
7.	Obrazovna struktura (u procentima osnovno/srednje/visoko obrazovanje – o/s/v)	4527 ili 2,6% 7737 ili 4,5% 1819 ili 1,07% Podaci se odnose samo na radno sposobno stanovništvo
8.	Procenat mladih od 15 do 29 godina u ukupnoj populaciji	32053 ili 18,9%
9.	Najzastupljenije ugrožene grupe mladih od 15 do 29 godina (pobrojati)	
	Lica sa posebnim potrebama	0,1%
	Romi/Romkinje	6-8%
	Izbegla lica	2,5% u odnosu na ukupuno stanovništvo
	Druge (dodati)	
10.	Procenat zastupljenosti svih ugroženih grupa u ukupnoj populaciji opštine	Oko 6%

2006.	Presek 2003/2006	Izvor podataka
233.809.000	+34%	Opštinska odluka o budžetu
156.587	12.776	
51.259		Popis 2002 Statistički godišnjak BG
Oko 16.000.000	+3.000.000	Opštinska odluka o budžetu

2006.	Presek	Izvor podataka
53,4%	+4,1%	NZS
isto isto	/	NZS
4587 ili 2,9% 8403 ili 5,3% 2213 ili 1,41% Podaci se odnose samo na radno sposobno stanovništvo	+0,3% +0,8% +0,34%	NZS
20,4% (procena)		NZS
0,1% 6-8% 2,7% od ukupnog stanovništva		
		Procena CSR

II PODACI O KOALICIJI

II a Sastav koalicije i aktivnost koalicije

1. Centar za socijalni rad
2. Crveni krst Palilula
3. Opština Palilula
4. Kancelarije za nacionalne manjine opštine Palilula
5. Kancelarije za mlade opštine Palilula
6. Udruženja studenata sa hendikepom
7. Udruženje Studentske unije Srbije
8. Nacionalna služba za zapošljavanje
9. NVO Ažin
10. SOOO «Braća Stamenković»
11. Dom zdravlja Palilula
12. KBC Zvezdara

Broj	Indikatori	Osoba/e koja je radila na prikupljanju podataka	Institucija/ organizacija	Izvori i napomene
1.	D 1 – Stopa nezaposlenosti mladih i trendovi nezaposlenosti	Vanja Zlatković	NZS	NZS
2.	Proporcija Romske dece koja stignu do 5. razreda	Tatjana Radonjić	SOO Braća Stamenković	Osnovne škole na Paliluli
3.	E 1 - Broj korisnika i nivo socijalnih transfera (ukupno i po korisniku, po tipu socijalnog transfera, uključujući broj dece korisnika DD, i broj dece u porodicama korisnicima ostalih socijalnih transfera)	Gordan Veleu	Grupa 484	CSR Palilula NZS Budžet opštine
4.	I 18 - broj stipendiranih studenata	Gordan Veleu	Grupa 484	

III ANALIZA PODATAKA

III a Analiza opštih podataka o opštini

Opština Palilula je po veličini teritorije (44 586 hektara) najveća opština u Beogradu. Prema podacima Gradskog zavoda za informatiku i statistiku, po poslednjem popisu, aprila 2002. godine na Paliluli je živelo 169.363 stanovnika, što znači da je po broju stanovnika ova opština četvrta među 16 beogradskih opština. Njen broj stanovnika i površina koju pokriva odgovaraju veličini grada Kragujevca. Teritorija opštine Palilula sastoji se od tri celine - gradske (smeštene skoro u samom centru Beograda), prigradske i seoske.

Palilula je administrativno formirana 1956. godine duž leve i desne obale Dunava, koje povezuje Pančevački most. S desne strane reke od susednih beogradskih opština Palilulu dele ulice: Takovska, Bulevar kralja Aleksandra, Ruzveltova i Partizanski put. Preko Karaburme, Višnjčke Banje i sela Višnjice, Slanaca i Velikog Sela spušta se na Dunav. Na levoj obali Dunava Palilula zahvata gotovo sva naselja do Zrenjanina i Pančeva. Njena prostrana teritorija sastoji se od 24 mesne zajednice.

Na opštini Palilula nalaze se osam fakulteta, tri više škole, 21 osnovna i šest srednjih škola. Godine 1993. predškolske ustanove "Boško Buha" i "Vesna" integrišu se u jednu koja i danas nosi naziv "Boško Buha". Teritorijalno, a i po broju upisane dece odnosno vaspitnih grupa ova ustanova spada među najveće u Beogradu i Srbiji. Za obavljanje osnovne delatnosti koristi 25 sopstvenih objekata, dva depandansa (adaptirane prostorije Skupštine stanara) i prostorije u dve osnovne škole. Iskorišćenost kapaciteta je 130%. Program rada Ustanove ostvaruje se u 161 vaspitnoj grupi sa oko 4.000 upisane dece, a zaposleno je oko 530 radnika.

Na teritoriji opštine Palilula funkcioniše jedan zdravstveni centar, šest zdravstvenih stanica i osam ambulanti.

U skladu s teritorijalnom organizacijom grada Beograda funkcioniše i jedan centar za socijalni rad.

Karakteristično za opštinu Palilula, kao i za ostale beogradske opštine, jeste to da one, iako često po veličini znatno veće od lokalnih samouprava poput Užica ili Kikinde, imaju znatno manje autonomije, to jest da njihova autonomija, grubo rečeno, može da se meri sa autonomijom mesne zajednice u odnosu na opštinu ili lokalnu samoupravu.

Ovo je veoma značajno za analizu podataka koji se odnose na poboljšavanje stanja ugroženih grupa, u ovom slučaju ugroženih grupa mladih. Razlog je što najveći deo socijalnih davanja ili aktivnih mera za rešavanje problema ugroženih grupa u slučaju beogradskih opština ide preko uprave Grada Beograda. Ovo se odnosi kako na finansijska sredstva tako i na politike planiranja. U tom procesu planiranju mera i sredstava koja se izdvajaju za ugrožene grupe - 16 gradskih opština, centri za socijalni rad i civilni sektor učestvuju veoma malo ili nimalo. Ovakav centralizovan i zatvoren način planiranja reflektuje se i na skupljanje podataka – do njih se može doći jedino preko organa grada, a ne preko opštinskih institucija, što ne daje pravi uvid u situaciju na terenu.

Konkretno, budžetom opštine Palilula se od 1991. godine ne planiraju sredstva za socijalna davanja preko ili u saradnji sa Centrom za socijalni rad Palilula niti preko opštine Palilula. U okviru opštine ne postoji služba, pa čak ni osoba zadužena za socijalnu politiku opštine Palilula. Štaviše, za ovu oblast ne postoji ni zakonska osnova, pa i tamo gde postoji saradnja između beogradskih opština i CSR na planiranju socijalne politike, ona je prvenstveno rezultat dobre volje opštinskih zvaničnika. Recimo, na opštini Palilula, kao rezultat takve dobre volje, formirana su tri saveta koja se bave različitim problemima – Savet za pomoć osobama sa invaliditetom, Savet protiv nasilja u porodici i Savet za rodnu ravnopravnost.

Iz budžeta grada Beograda finansira se svih 16 odeljenja (opštinskih centara za socijalni rad), a sredstva se usmeravaju preko Gradskog centra za socijalni rad. Ovo je razlog što po opštinama ne postoji planski budžet za socijalnu politiku, tako da nismo bili u mogućnosti da dođemo do informacija i prikažemo budžet finansiranja po oblicima socijalnih davanja za samu opštinu Palilula. U tabeli 1. dajemo pregled nekih od sredstava koja je CSR Palilula dobio od grada Beograda u poslednje dve godine. Kao što se vidi u tabeli, najveći broj socijalnih davanja je finansirano upravo iz kase grada Beograda. U dobijanju ovih sredstava CSR Palilula nije učestvovao niti su obzir uzete stvarne potrebe korisnika na opštini Palilula. Izuzetak su jedino trenutne jednokratne novčane pomoći koje se namenski planiraju budžetom grada Beograda i mesečno se uplaćuju odeljenju Palilula – u ovom slučaju to je bilo po 160.000 dinara mesečno tj. 1.920.000 dinara na godišnjem nivou za 2006. Istovremeno, 2005. godine je bilo 1.084 korisnika trenutne jednokratne novčane pomoći (među njima 173 mladih do 29 godina) i 736 korisnika u 2006. godini (od toga 154 mladih). Procenat mladih u ukupnom broju korisnika trenutne jednokratne novčane pomoći iznosi 15-20%.

Ostala prava koja se finansiraju od strane Grada su:

- materijalno obezbeđenje (dodatak od 17%);
- jednokratna novčana pomoć;
- pomoć u kući;
- dnevni boravak;
- naknada za prevoz dece iz materijalno najugroženijih porodica;
- obezbeđivanje školskog pribora deci iz porodica korisnika materijalnog obezbeđenja;
- jednokratne novčane pomoći deci bez roditeljskog staranja;

- pomoć za organizovanje letovanja i zimovanja dece iz nasiromašnijih porodica;
- pomoć za lečenje;
- pomoć za rešavanje stambenog pitanja;
- subvencije za plaćanje troškova komunalnih usluga;
- finansiranje posebnih socijalnih programa (narodne kuhinje, rada klubova, nevladinih udruženja i organizacija). Dinarske iznose socijalnih davanja namenjene opštini Palilula za neke od ovih prava možete videti u tabeli ispod.

Tabela B1. Budžet grada Beograda koji se odnosi na socijalna davanja na Paliluli

	2005	2006
Jednokratna novčana pomoć (JNP)	22.400.000	24.000.000
Uvećana jednokratna novčana pomoć (UJNP)	194.479.316	185.165.992
Prevoz	1.351.486	1.730.168
Školski pribor	17.071.000	2.105.600
Prevoz dece	1.351.486	1.730.168
Participacija (opremanje korisnika za smeštaj)	4.494.716	5.371.043
Stalna novčana pomoć po napuštanju zaštite* ⁵	/	5.674.924
Stalna novčana pomoć 17% MOP	76.664.745	84.654.816
Stalna pomoć za roditelje (trojki, četvorki petorki, šestorki i duplih blizanaca)	7.624.688	8.886.316

Sa druge strane, poslodavac centara za socijalni rad u Beogradu nije Grad već Republika koja finasira tekuće troškove rada centara, zarade zaposlenih kao i određene vrste socijalnih davanja; to su:

- stipendije srednjoškolcima i studentima (5.674.406 din. u 2005. i 8.209.300 din. u 2006. za Palilulu) koje takođe daje i opština Palilula iz svog budžeta (2005. date su tri stipendije, a 2006. godine 13 stipendija),
- pomoć deci bez roditeljskog staranja za predškolske ustanove,
- pomoć invalidnim licima,
- materinski dodatak (materinski dodatak je na opštini Palilula u 2005. godini primalo 875 lica, a 2006. taj broj je bio 1.409 - što je

povećanje za 62%),

- MOP u iznosu od 83%,
- dodatak za negu i pomoć drugog lica,
- smeštaj u ustanovu socijalne zaštite ili drugu porodicu,
- rehabilitacija i prevoz,
- korišćenje usluga socijalnog rada, kompleksnih mera i instituta porodično-pravne zaštite,
- dečiji dodatak,
- naknada zarade za vreme porodijskog odsustva, odsustva sa rada radi nege deteta i odsustva sa rada radi posebne nege deteta.

U tabeli 2. i 3. dajemo broj korisnika pomoći za decu bez roditeljskog staranja i invalidna lica, tj. za korisnike čija socijalna prava obezbeđuje Republika.

Tabela B2. Deca bez roditeljskog staranja na teritoriji Palilule

	2004	2005	2006	15-29 godina
Ukupno	224	253	198	89
Čiji su roditelji umrli	16	22	23	18
Nepoznati roditelji	4	/	/	nema podataka
Napušteni od roditelja	129	133	129	41
Roditelji lišeni roditeljskog prava	/	9	12	3
Roditelji sprečeni da vrše roditeljsko pravo	75	89	98	27

Tabela B3. Invalidna lica na teritoriji Palilule

	2005	15-29	2006	15-29
Ukupno	546	132	463	132
Sa oštećenim vidom	15	2	16	3
Mentalno nedovoljno razv.	114	65	115	58
Duševno obolela	209	20	194	21
Teže fizički obolela	184	34	174	28
Ostali invalidi	24	11	64	12

Kao što vidimo, socijalna davanja na nivou Grada Beograda podeljena su između Grada, Republike i najmanjim delom opština (u ovom slučaju Palilule), koje finansiraju samo ad hoc slučajeve i nemaju nikakvu zakonsku obavezu da planiraju ili realizuju socijalnu politiku na nivou svoje opštine. Zbog ovakve rascepljenosti planiranja i finansiranja, isplate i evidentiranja isplata socijalnih davanja vrše se na više mesta u Beogradu: u Skupštini Beograda (sekretarijat za socijalnu politiku), gradskom centru za socijalni rad u Beogradu i u odeljenjima Ministarstva za rad, zapošljavanje i socijalnu politiku (ul. Tiršova i ul. Makedonska). Najplastičniji primer ove situacije je upravo MOP (materijalno obezbeđenje porodice) koje u iznosu od 17% finansira Grad, a u iznosu od 83% Republika. Korisnik MOP-a

stoga dobija sa dva različita izvora dve odvojene isplate posle veoma naporne birokratske šetnje između svih pomenutih institucija. Očigledno je da ovakva razuđenost stvara veliku neefikasnost u realizaciji rada centara za socijalni rad u beogradskim opštinama i da utiče na kvalitet pomoći koju korisnici dobijaju.

U odnosu na ugrožene grupe mladih na opštini Palilula može da se kaže nekoliko stvari. U ukupnoj populaciji opštine Palilula mladi od 15 do 29 godina predstavljaju 18,9% populacije. Ovaj procenat mladih predstavlja vrlo važan resurs, i ukoliko nema ujednačenog i planiranog pristupa otvaranju mogućnosti za mlade ljude, ne može se očekivati da će oni ulagati u svoju zajednicu. Opština Palilula ima Akcioni plan za mlade,

a od kraja 2006. i kancelariju za mlade koja mladima obezbeđuje prostor i pomaže u lociranju njihovih ključnih problema na opštini Palilula. Uz to, ova kancelarija uz podršku NVO „Građanske inicijative“, realizuje i programe razmene sa drugim državama (trenutno sa Sjedinjenim Državama) u kojima mogu da učestvuju mladi sa Palilule. Pozitivan napredak je to što je kancelarija za mlade uspela da sistematizacijom tog radnog mesta pronađe mesto i u opštinskom budžetu. Međutim, postojeći akcioni plan za mlade ne tretira se kao strateški dokument i vrlo retko se preporuke iz njega (koliko god štire), primenjuju i u praksi. Uz to, u akcionom planu za mlade nisu predviđene nikakve mere koje se tiču ugroženih kategorija mladih. U strateškom dokumentu koji je izradila opština Palilula (Strategija razvoja Palilule 2005-2008), takođe se ni na jednom mestu ne pominju mladi, omladinska politika ili pak socijalna politika. Situaciju dodatno pogoršava činjenica da ni na nivou Grada Beograda, čiji smo uticaj na opštinsko uređenje već videli, ne postoji bilo kakav akcioni plan za mlade ili telo koje se bave mladima. Inicijative opštine Palilula i opštine Novi Beograd za osnivanje kancelarija za mlade ili za donošenje strateških dokumenta koji se tiču mladih predstavljaju samo usamljene primere mesnih zajednica Grada Beograda.

Dodatno, gruba odvojenost opštinskih institucija i centara za socijalni rad koji bi trebali da se bave, između ostalog, i ugroženim grupama mladih na opštini, ne dozvoljava zajedničko planiranje mera koje se tiču opštinskog stanovništva. Pa tako imamo situaciju da centar za socijalni rad Palilula nije ni konsultovan u stvaranju opštinskog akcionog plana za mlade koji treba da pokriva i ugrožene grupe mladih. Ista je situacija bila i sa osnivanjem kancelarije za mlade – prilikom definisanja programa i oblasti rada ove kancelarije ni u jednom trenutku nije konsultovan opštinski centar za socijalni rad, iako sada već postoje neki kontakti između te dve službe. Pomešana nadležnost, ili pogrešno definisana nadležnost i ovde dolazi do izražaja – Strategija za smanjenje siromaštva predviđa

u okviru CSR-a „formiranje programa za resocijalizaciju rizičnih grupa mladih i njihovo uključivanje u samokreiranje i realizovanje ovih programa“. Naravno, to je nemoguće u situaciji gde opštinska uprava zakonski ne može da uključi centar za socijalni rad u svoj budžet ili planiranje, gde programe treba da incira republika, a najverovatnije da ih, u slučaju Beograda, finasira Grad iako se realizuju na teritoriji opština.

Sve ovo rezultira time da se socijalna infrastruktura Grada i gradskih opština održava na različitim finansijskim davanjima dok su osposobljavanje ili izgradnja novih institucija socijalnog staranja skoro potuno zanemareni. U prilog ovome govori činjenica da od 1991. godine, posle promene Ustava i promene teritorijalne organizacije, u Beogradu nije izgrađena ni jedna ustanova socijalne zaštite poput doma za stare, dnevnog boravka, prihvatilišta za stara i odrasla lica i sl. U ovom dvomilionskom gradu trenutno postoji samo jedno prihvatilište za stara i odrasla lica u Kumodraškoj ulici. Kapaciteti ovog prihvatilišta (80 lica mesečno) uvek su popunjeni. Na Paliluli, recimo, postoji samo jedan klub za ishranu starih, a potrebno ih je bar nekoliko (i taj postojeći previše je udaljen). Ista je situacija i sa institucijama namenjenim mladima. Kuća na pola puta koja je posebno namenjena mladima koji napuštaju zaštitu ili hraniteljstvo u Beogradu ne postoji. Nepostojanje ovakve institucije pokušava da se zameni uvođenjem novih oblika socijalnih davanja poput stalne novčane pomoći mladima po napuštanju zaštite. Ovakva davanja, sem što predstavljaju teret za budžet, ne doprinose održivosti – mladim ljudima koji izlaze iz institucija nije dovoljno samo dati finasijsku pomoć i ostaviti ih da se sami snalaze. Isti je slučaj i sa sigurnom kućom za žene i decu žrtve porodičnog nasilja. Postoji samo jedna institucija tog tipa na području Beograda - i njeni kapaciteti su uvek popunjeni. Sve ovo vodi jednom zaključku – potrebna su održiva rešenja koja imaju za cilj da zbrinu ljude na duže vreme – puko davanje novca ne može da ostvari ovaj cilj.

PREPORUKE:

Prvo, neophodno je donošenje akcionog plana za mlade na nivou Grada Beograda i formiranje tela (službe, kancelarije ili agencije) koje bi se bavilo isključivo omladinskom politikom. Zbog uticaja koji grad ima na gradske opštine, a šire i na čitavu Srbiju, smatramo da je to korak koji može da pokrene i niz drugih lokalnih inicijativa. Akcioni plan za mlade trebalo bi da sadrži (posebno razrađen sa civilnim sektorom, CSR i opštinskim upravama) set mera koje se odnose na ugrožene kategorije mladih.

Drugo, bolja targetiranost socijalnih davanja i njihovo usmeravanje u izgradnju novih institucija socijalnog staranja. U mapiranju i targetiranju socijalnih davanja posebno je potrebno voditi računa o mladima do 29 godina pošto čine oko 20% ukupne populacije, a posebno su izloženi udarima siromaštva. Ovo zahteva nekoliko koraka:

- uključivanje opštinskih centara za socijalni rad, lokalnih nevladinih organizacija i opština u planiranje sredstava namenjenih

za socijalna davanja;

- formiranje službi za socijalnu politiku pri opštinama (u ovom slučaju pri opštini Palilula) ili sistematizacija novog radnog mesta namenjenog u ove svrhe; ovo je neophodno kako bi opštine bile u konstantnoj komunikaciji sa opštinskim centrima za socijalni rad i kako bi mogle da učestvuju u planiranju socijalne politike zajedno sa gradom;
- preusmeravanje raspoređivanja socijalnih davanja sa gradskog centra za socijalni rad direktno na opštine;
- izgradnja kuće na pola puta za mlade koje napuštaju zaštitu ili hraniteljstvo;
- izgradnja sigurnih kuća za decu i žene žrtve porodičnog nasilja;
- razvijanje alternativnih oblika socijalne zaštite, specifičnih za svaku opštinu;
- razvijanje sistema zaštićenog stanovanja za ugrožene samohrane majke sa decom;
- izrada akcionog plana za mlade na nivou grada Beograda, a u saradnji sa opštinskim administracijama

III b Analiza prikupljenih podataka o praćenim i obrađenim indikatorima na Paliluli

D1: Stopa nezaposlenosti i trendovi nezaposlenosti među mladima od 15 do 29 godina

Ciljna grupa:	<i>Nezaposleni mladi od 15 do 29 godina sa opštine Palilula</i>
Datum sakupljanja podataka:	<i>decembar 2006.</i>
Vremenski period:	<i>2004-2006.</i>
Uzorak:	<i>/</i>
Poslednji presek stanja:	<i>decembar 2006.</i>

Komentari

Tokom 2006. godine NSZ je na nivou Srbije evidentirao 914.000 nezaposlenih lica što je za 2,1% više u odnosu na prethodnu godinu. Najveći broj novevidentiranih nezaposlenih pripada starosnoj strukturi od 15 do 29 godina, što ukazuje na porast siromaštva ove populacije i njenu nedovoljnu uključenuost u društvene tokove. Sudeći po podacima Nacionalne službe za zapošljavanje za opštinu Palilula, nezaposlenost mladih od 15 do 25 godina na toj opštini se od 2004. do decembra 2006. godine smanjila za oko 5%. Ovo je, kao što vidimo, značajan pozitivan napredak u odnosu na nacionalni nivo, posebno ako se ima u vidu da se ukupna nezaposlenost

na toj opštini povećala za oko 9% (ukupna nezaposlena populacija prijavljena kod NZS). Očekivane rezultate dobili smo u odnosu na stručnu spremu. Što je stručna sprema veća, nezaposlenost je manja, pa tako je u grupi sa stepenom stručne spreme VIII, 2006. godine bilo 0 nezaposlenih na teritoriji opštine Palilula. Broj radno sposobnog stanovništva za 2004. iznosio je 83.636, broj prijavljenih zaposlenih 59.601, a broj prijavljenih nezaposlenih 13.773. Broj nezaposlenih na opštini Palilula iznosi 16% ukupnog radno sposobnog stanovništva, a 23% ukupnog broja zaposlenog stanovništva (59.601), što je znatno iznad proseka Grada Beograda (nezaposlenost oko 5% na nivou grada).

Tabela B4. Trend nezaposlenosti među mladima od 15 do 29 g. na opštini Palilula

Obrazovni stepen stručne spreme	2004			2006			Uvećanje/smanjenje u odnosu na 2004
	Ž	M	Ž+M	Ž	M	Ž+M	
I	890	274	1164	666	427	1093	-71
II	154	83	237	124	71	195	-42
III	541	658	1199	471	599	1070	-129
IV	1077	578	1655	949	507	1456	-199
V	6	5	11	7	8	15	+4
VI-1	149	58	207	175	69	244	+37
VI-2	1	5	6	7	4	11	+5
VII-1	282	90	372	327	116	443	+71
VII-2	3	1	4	3		3	-1
VIII							
Mladi nezaposleni	3103	1752	4855	2729	1801	4530	-325
Mladi procentualno	35,1	35,5	35,2	30,1	28,6	29,9	-5,3%
Ukupno nezaposleni	8847	4926	13773	8856	6287	15143	+1370 (9%)

Kada uporedimo brojke zaposlenog stanovništva, radno sposobnog stanovništva i nezaposlenog stanovništva prijavljenog na tržištu rada vidimo da oko 10.262 osoba nema ni status zaposlenih ni status nezaposlenih, već se prosto nigde ne vodi. Uz ogradu da značajan broj ovih ljudi možda radi na crno, procenat nezaposlenosti sa ovom dodatnom brojkom na opštini Palilula iznosio bi 28,7% u odnosu na ukupan broj radno sposobnog stanovništva.

U tabeli B4 vidi se da su mladi u svim kategorijama (obrazovnoj, polnoj, starosnoj) prosečno zastupljeni sa oko 30%. Procenat nezaposlenosti ženskog stanovništva starosti 15-29 godina iznosi za 2004. godinu 35,1%, a nezaposlenog muškog stanovništva iste starosti 35,5%. Dve godine kasnije ovi procenti su bili 30,1% i 28,6%. Vidimo da je nezaposlenost mladih u ovoj starosnoj kategoriji na opštini Palilula od 2004. godine

u padu. Sa druge strane nisu uočene nikakve aktivne mere zapošljavanja sprovedene od strane opštine Palilula (vidi tabelu B4).

Iako NSZ organizuje treninge za nezaposlene, nije bilo moguće doći do podataka koliko ljudi je dobilo posao po osnovu obuke niti koje su starosne dobi bili polaznici. Takođe, nisu uočeni posebni programi opštine Palilula za zapošljavanje mladih niti evidentiranje njihove nezaposlenosti. Zbog toga je, u ovom momentu nemoguće tvrditi kakve probleme pri zapošljavanju imaju mladi sa opštine Palilula. Iz budžeta opštine Palilula vidi se da opština ne izdvaja nikakva dodatna sredstva za zapošljavanje ove ciljne grupa i da ne subvencionise deo troškova pri njihovom zapošljavanju. Iako se strateškim planom razvoja opštine Palilula 2005-2008. kao jedan od ciljeva utvrđuje smanjenje nezaposlenosti na opštini, mere ili akcioni planovi za to nigde nisu predviđeni, a još manje kad su posredi

mladi. Opština poput Palilule, koja ima jednu od najvećih stopa nezaposlenosti u Beogradu, mora konkretnim dokumentima da utvrdi dalje korake za smanjenje nezaposlenosti.

Još jedna činjenica na koju vredi skrenuti pažnju jeste povezanost nezaposlenosti, primaoca MOP-a i mladih. U tabeli B9 može se videti da najveći procenat (63%) primalaca

MOP-a čine upravo nezaposlena lica. Ovaj broj je dvostruko veći od broja nesposobnih za rad, što je sledeći najčešći uzrok za primanje MOP. Takođe, od svih porodica koje su nosioci prava MOP-a, 50% su porodice u kojima nosilac tog prava ima između 15 i 29 godina. Znamo da su najčešći primaoci MOP-a nezaposlena lica, a polovinu svih primalaca MOP-a čine lica između 15 i 29 godina!

Tabela B5. – Nosioци prava materijalnog obezbeđenja

	2005	2006
Ukupan broj porodica	1640	930
Broj mladih porodica (od 15 do 29 god.)	748	146

PREPORUKE:

Formiranje odseka ili uvođenje dodatnog programa koji bi se bavio evidentiranjem nezaposlenih mladih ljudi na opštini Palilula, njihovom obukom i osposobljavanjem za rad, kao i njihovim zapošljavanjem. Ovaj odsek može biti neka vrsta Saveta za nezaposlene sastavljen od poslodavaca, opštinskih predstavnika i predstavnika civilnog društva. Takođe, na opštini Palilula ne postoji socio-ekonomski savet, koji bi pored gore pomenutih učesnika trebalo u svoj rad da uključi i centar za socijalni rad i NZS. Sem ovih institucionalizovanih oblika, moguće je podstaći i različite programe

obuke za nezaposlene – to je moguće postići kroz saradnju sa drugim opštinama, NZS, sindikatima, organizacijama civilnog društva ili s međunarodnim organizacijama i donatorima. Iako su učinjeni neki koraci u tom smeru (jedan seminar „Kako do posla“ i jedan za mlade privrednike u toku 2006), oni su još uvek na nivou ad hoc aktivnosti i nemaju celovitiji pristup problemu. Svi ovi programi bi trebalo da budu fokusirani prvenstveno na socijalno najugroženije kategorije nezaposlenih, a to su u ovom slučaju mladi korisnici MOP-a.

Proporcija Romske dece koja stignu do petog razreda na opštini Palilula

Ciljna grupa:	<i>Romska deca koja pohađaju osnovnu školu na Paliluli</i>
Datum sakupljanja podataka:	<i>decembar 2006.</i>
Vremenski period:	<i>2002-2006.</i>
Uzorak:	<i>/</i>
Poslednji presek stanja:	<i>decembar 2006.</i>

Komentari

Na osnovu ličnog iskustva istraživača koji radi kao pedagog u školi, može se reći da pojedine škole prezentuju manji broj upisanih Roma nego što ih stvarno ima. Uočava se trend da se broj Roma smanjuje tokom obrazovanja, pa vidimo da je u toku četiri godina broj Roma od 8,7% u ukupnoj

populaciji pao na 6,5% što predstavlja pad od 2,2%. Ovi podaci su dobijeni korišćenjem isključivo ličnih kontakata, a ne kroz regularne dokumente. Naime, ne vodi se dokumentacija o broju upisanih Roma u škole niti se oni prate kroz školovanje.

Tabela B6. – Broj mladih Roma u osnovnim školama u periodu 2003-2006.

Osnovna škola	2002/3	% u 1. razredu	2006/7	% u 5. razredu
Starin Novak	100 (4)	4	98 (4)	4,1
Olga Petrov	131 (22)	16,8	145 (18)	12,4
Jovan Cvijić	53 (13)	24,5	51 (12)	23,5
Jovan Popović	94 (4)	4,3	90 (4)	4,4
Filip Višnjić	130 (17)	13,1	127 (8)	6,3
Arčibald Rajs	62 (4)	6,5	57 (2)	3,5
Stevan Dukić	75 (0)	0	77 (0)	0
Zaga Malivuk	64 (7)	10,9	64 (5)	7,8
Stevan Sremac				
Veljko Vlahović				
Vasa Pelagić				
Ivan Milutinović	112 (5)	4,5	111 (5)	4,5
Oslobodioci Beograda				
NH Vlada Aksentijević	67 (1)	1,5	67 (0)	0
Ukupno	888 (77)	8,7	887 (58)	6,5

Simptomatično je da se na popisu 2002. godine na Paliluli samo 2,5% stanovništva izjasnilo kao Romi. Po podacima u gornjoj tabeli vidimo da se od ukupno upisane dece

u prvi razred 2002. godine 8,7% predstavljaju kao Romi, što je u očiglednom neskladu s podacima iz popisa.

Važno je pomenuti da su Romska deca u 90% slučajeva primaoci pomoći koja se izdvaja za školski pribor. Ovo ukazuje na stepen ugroženosti romske dece. Pomoć koja se daje za školski pribor iznosi 3.500

dinara po detetu. U odnosu na 2005. godinu, 2006. je isplaćeno 35.000 dinara manje za školski pribor. Ova sredstva dolaze iz budžeta Grada Beograda.

Tabela B7. Broj dece koja koriste pomoć za školski pribor i sredstva koja se izdvajaju - Palilula

	2005	2006
Ukupno dece	476	466
Isplaćeno po detetu	1.666.000	1.631.000

PREPORUKE:

Oformiti Savet za obrazovanje Roma koji bi činili pedagozi osnovnih škola, predstavnici Romskih organizacija i predstavnici opštinske uprave Palilula (kancelarije za nacionalne manjine). Savet bi trebalo da započne rad na izradi opštinske strategije za obrazovanje Roma na opštini Palilula. Još jedan zadatak

ovog saveta bio bi praćenje mladih Roma kroz osnovno i srednje obrazovanje i donošenje preporuka u vezi sa ovom problematikom. Kao primer dobre prakse može se uzeti Kragujevac i njegova strategija obrazovanja Roma.

E1: Broj korisnika i nivo socijalnih transfera (ukupno i po korisniku, po tipu socijalnog transfera, uključujući broj dece korisnika DD i broj dece u porodicama korisnicima ostalih socijalnih transfera)

Ciljna grupa:	<i>Mladi od 15 do 29 sa Palilule koji su korisnici nekog od socijalnih davanja</i>
Datum sakupljanja podataka:	<i>januar 2006.</i>
Vremenski period:	<i>2005-2006.</i>
Uzorak:	<i>/</i>
Poslednji presek stanja:	<i>decembar 2006.</i>

Komentari

Od ukupnog broja korisnika Centra za socijalni rad Palilula u 2005. godine (6.497), materijalno obezbeđenje porodice u toku 2005. godine koristilo je 3.146 lica, što čini skoro 1/2 ukupnog broja korisnika tj. 48,4%. Isti odnos zadržan je i u posmatranom periodu 2006. godine. Preko **3/4 (63,7%) korisnika materijalnog obezbeđenja ostvaruje ovo pravo usled nezaposlenosti**, preko 1/3 (36,0%) su porodice lica nesposobnih za rad i samo 0,3% su porodice penzionera. Kada se posmatra struktura svih članova porodice, među izdržavanim licima najveći je udeo dece predškolskog i školskog uzrasta, učenika i

studenata (40,8 %), **nezaposlenih lica (37,9%)** i nesposobnih za rad (21,1%). Broj građana i porodica koji se obraćaju za pomoć neuporedivo je veći, ali nisu svi u mogućnosti da uđu u sistem socijalne zaštite zbog zakonskih odredbi (nivoa socijalne sigurnosti, praga siromaštva koji se određuje mesečno, u procentualnom iznosu od osnovice koju čini prosečna zarada ostvarena po radniku u opštini, odnosno gradu, u predhodna tri meseca – tako je, na primer, za jednočlano domaćinstvo za novembar 2006. godine u Beogradu taj prag iznosio 16% od osnovice ili 4.129 dinara. Prosečna novčana pomoć iznosi od 3.000-

5.000 dinara, a najčešći razlozi za ostvarenje ovog prava su zadovoljavanje osnovnih životnih potreba kao što su:

- ishrana, obuća, odeća - 51, 2%,
- nabavka lekova i pokrivanje troškova lečenja - 22,95,
- plaćanje struje i ogreva - 5,9%,
- troškovi za školovanje, nabavku udžbenika, školskog pribora i ekscurzije - 6,7%,
- ostalo - 13,35%.

Ovo su rezultati prema obrađenim podacima za 2005. godinu. Redovni godišnji izveštaj

za 2006. godinu biće završen do marta 2007, ali se s velikom verovatnoćom može zaključiti da će namene i struktura novčane pomoći ostati slični onima u prethodnoj godini. U tabelama B8 i B9 dajemo preglede količine i strukture nekih socijalnih davanja na opštini Palilula.

Kao što možemo da vidimo iz tabela, broj korisnika socijalnih davanja raste, pa je čak i u periodu od jedne godine trend rasta veoma primetan. Jedino se u oblasti MOP-a primećuje smanjenje korisnika od skoro 50%, što je rezultat rigoroznijeg socijalnog zakonodavstva.

Tabela B8. – Socijalna davanja na opštini Palilula po kategoriji za period 2005-2006.

	2005		2006	
	Ukupno	15-29 g.	Ukupno	15-29 g.
Usvojenje	3	0	4	0
Starateljstvo	373	49	319 (186)	73
Smeštaj u ustanovi	563	45	498	60
Smeštaj u drugoj porodici	60	13	71	21
Dodatak za pomoć i negu ⁶	269	84	388	94
Materijalno obezbeđenje porodice	3146	548	1742	146
Ishrana u klubu	7	0	10	0
Pomoć u naturi	2	0	0	0
Jednokratna novčana pomoć	1084	173	736	154
Pomoć u kući	159	0	145	0
Dnevni boravak	32	18	36	17
Pomoć za osposobljavanje za rehabilitaciju	5	0	0	0
Uvećana novčana pomoć	510			
Uvećan DTNP ⁷	od 1.7.2006.		438	
Narodna kuhinja	310		308	198
Stalna novčana naknada deci iz domova i deci koja napuštaju zaštitu (prestanak hraniteljstva) ⁸	od 1.7.2006.		73	73

⁶ Dodatak za pomoć i negu iznosi oko 8.600 dinara.

⁷ Uvećan dodatak za tuđu negu i pomoć uveden je tek 2006. Ovim socijalnim pravom pokušano je da se napravi razlika između potpuno nesposobnih lica i onih lica koja makar minimalno mogu sama o sebi da brinu, ali im je potrebna neka vrsta pomoći (ona iznosi oko 13.700 dinara mesečno).

⁸ Takođe novo socijalno pravo od 2006. Iznosi 50% od prosečne zarade na opštini ili gradu – u ovom slučaju 21.000 dinara za grad Beograd za decembar.

Tabela B9. Struktura korisnika MOP-a prema radnom statusu nosioca prava i članova porodice (stanje: januar 2006.)

	nositelj prava		ostali članovi		ukupno	
	Br.	%	Br.	%	Br.	%
Zaposlen	0	0	0	0	0	0
Poljoprivrednik	0	0	0	0	0	0
Penzioner	2	0,3	0	0	2	0,1
Nezaposlen	399	63,7	153	18,4	552	37,9
Učenik, student	0	0	320	38,5	320	22,1
Deca predškolska	0	0	273	32,8	273	18,7
Nesposobni za rad	225	36	83	10	308	22,1
Ostalo	0	0	2	0,3	2	0,1
Ukupno	626	100	831	100	1457	100

Vrlo je interesantna kategorija stalne novčane naknade mladima koji napuštaju zaštitu (prestanak hraniteljstva). Ova kategorija, isto kao i uvećan dodatak za tuđu negu i pomoć (DTNP), uvedena je 2006. godine kao nova mera. Stalna novčana naknada mladima koji napuštaju zaštitu može se koristiti najduže dve godine, a visina ove pomoći iznosi 50% od prosečne zarade u gradu. Za decembar mesec visina pomoći bila je 26.499 dinara (u odnosu na prosečnu bruto zaradu za taj mesec koja je bila 52.998 dinara). Na opštini Palilula postoji trenutno 73 mladih ljudi koji primaju ovu kategoriju pomoći. Iznos koji se samo njima godišnje isplati iz kase grada je 18.396.000 din ili

235.846 eura. Ova kategorija pomoći uvedena je kao zamena za institucije poput „Kuće na pola puta“, a cilj je bio da se mladi kojima prestane hraniteljstvo ne izbace istog momenta na ulicu već da se podrže u prvim koracima osamostaljevanja. Problem je što u Beogradu ne postoje institucije tipa „Kuća na pola puta“ ili zajedničkog stanovanja koje bi podržale osamostaljevanje ove kategorije mladih. Ovakva jedna institucija, koja može da zbrinjava više osoba i to na duži vremenski period, svakako je povoljnije rešenje od davanja ad hoc finansijske pomoći, u ovom slučaju veoma značajne. Mišljenja smo da se na taj način resursi nepotrebno rasipaju.

PREPORUKE:

Država bi trebalo da socijalne transfere usmeri na radno nesposobno stanovništvo (osobe sa invaliditetom, osobe sa posebnim potrebama i sl.). Svo ostalo radno sposobno stanovništvo potrebno je osposobiti da sopstvenim radom obezbeđuje egzistenciju za sebe i članove svoje porodice, s posebnim akcentom na kategoriju mladih od 15 do 29 godina (u ovom slučaju 159 mladih nosilaca porodice koji su primaoci MOP-a na teritoriji opštine Palilula). Za to je

neophodna odluka o prioritetima mladih korisnika MOP-a kod prekvalifikacije i dokvalifikacije koju bi, uz saradnju CSR Palilula, morao da donese Upravni odbor NZS-a. Zbog toga je potrebno uticati na Upravni odbor NSZ-a da što pre donese odgovarajuće odluke i pravilnike o podsticanju zapošljavanja mladih kroz mere aktivne politike zapošljavanja, pri čemu bi prednost pri zapošljavanju dobilo minimum 30% mladih korisnika MOP-a. Stoga

pozivamo sve nadležne organe i institucije, a prvenstveno NSZ, da iniciraju i donesu odgovarajuće odluke i mere koje bi regulisale prvenstvo u edukaciji najmanje 30% mladih radno sposobnih korisnika MOP-a. Smatramo da bi ovakve mere imale višestruke efekte:

- prvo, najugroženije kategorije (prvenstveno primaoci MOP-a) imale bi najviše koristi u smislu osposobljavanja za rad i zapošljavanja;

- drugo, budžet države i grada bio bi rasterećen za sredstva koja se izdvajaju za MOP u slučaju zapošljavanja ovih lica ili bi ta sredstva mogla da se preusmere;
- treće, i za ovaj projekat najznačajnije, to bi značajno pomoglo afirmisanju položaja ugroženih grupa mladih s obzirom da znamo da samo na opštini Palilula čak 63% primaoca MOP-a predstavljaju lica do 29 godina starosti (tabela B5).

I 18: Broj stipendiranih studenata na opštini Palilula

Ciljna grupa:	<i>Stipendirani srednjoškolci i studenti na Paliluli</i>
Datum sakupljanja podataka:	<i>decembar 2006.</i>
Vremenski period:	<i>2005-2006.</i>
Uzorak:	<i>/</i>
Poslednji presek stanja:	<i>decembar 2006.</i>

Komentari

Iznos stipendija srednjoškolicima i studentima na opštini Palilula koje su došle iz budžeta Republike naveden je u tabeli 9. Kao što vidimo, postoji povećanje u

stipendiranju od 2.534.894 dinara ili oko 65%. Primetan je i rast sredstava koja opština Palilula izdvaja za stipendiranje srednjoškolaca i studenata.

Tabela B10. Iznos stipendija na opštini Palilula koje je dala Republika

2005	2006
5.674.406	8.209.300

Recimo, 2005. godine izdvojeno je 650.000 dinara iz opštinskog budžeta za stipendiranje i različitu podršku učenicima i studentima koji su u teškoj finansijskoj situaciji (2005. date su tri stipendije, a 2006. – 13 stipendija). Budžet za 2005. iznosio je 233.809.000 dinara, a suma izdvojena za stipendiranje predstavlja 0,27% opštinskog budžeta. U odnosu na opštinski budžet koji je 2003. godine iznosio 154.046.000, i kada je izdvojeno 250.000 dinara što je 0,16% od budžeta, ovo predstavlja povećanje od 0,1% sredstava koja se izdvajaju za stipendiranje studenata. Ipak, ukupno povećanje opštinskog budžeta od 34% u nominalnom iznosu u odnosu na 2003. godinu nije pratilo i odgovarajuće povećanje stipendiranja.

Takođe, u odnosu na 2003. nije primećeno razvijanje alternativnih oblika stipendiranja

i pomaganja darovitih studenata na opštini Palilula. Kancelarija za mlade na opštini Palilula počinje s radom krajem 2006. i kroz njen rad počinju da se implementiraju neki od alternativnih oblika pomoći pri obrazovanju (exchange programi sa USA, edukacije, kontakt mesto za potencijalne stipendije itd...).

Procenat osoba sa posebnim potrebama koje su dobile stipendije za studiranje nepoznat je zato što se ne vodi evidencija na nivou opštine o tome koliko mladih osoba sa posebnim potrebama dobija ili bi trebalo da dobije stipendiju za školovanje. Organizacije osoba sa posebnim potrebama nisu bile uključene u planiranje ili mapiranje mladih koji bi trebalo da dobiju stipendije. Takođe, na nivou opštine ne postoji nijedno telo – sem kancelarije za mlade – koje bi se bavilo studentima i njihovim školovanjem.

PREPORUKE:

Potrebno je oformiti poseban fond (pošto se već svake godine izdvajaju sredstva za obrazovanje) podrške talentovanim studentima sa opštine Palilula. Takođe je potrebno osnažiti saradnju između opštinske uprave i omladinskih i studentskih organizacija na opštini kako bi se stvorila kontakt tačka (to bi mogla biti i uloga kancelarije za

mlade) za studente koji su zainteresovani za dodatno stipendiranje. Takva kontakt tačka mogla bi da objedinjuje sve izvore o mogućim načinima stipendiranja ili dodatnog finansiranja, makar kroz upućivanje na studentske poslove. Osnivanje kancelarije za mlade je dobar primer saradnje civilnog i državnog sektora.

OPŠTI ZAKLJUČCI

Na osnovu podataka dobijenih iz ovih pet gradova, uprkos neusklađenim podacima i različitim vremenskim periodima koji su obrađivani, ipak je moguće izneti neke zaključke:

U svih pet analiziranih gradova nezaposlenost se kontinuirano povećavala od 2003. do 2006. Udeo mladih do 30 godina u ukupnom broju nezaposlenih lica kreće se od 30% (Palilula, Beograd) do čak 73,4% u Kragujevcu na kraju 2005. Sa druge strane, u svim gradovima mladi do 30 godina čine maksimalno 21% ukupne populacije. Ovo je simptomatično iz nekoliko razloga. Prvo, postoji disproporcija između udela mlade populacije u ukupnom stanovništvu Srbije i stope nezaposlenosti među mladom populacijom. Naime, iako su mladi manjinska populacija u ukupnom stanovništvu, stopa nezaposlenosti među tom populacijom je znatno veća nego među starijim radno aktivnim stanovništvom. Drugo, ovo ukazuje na činjenicu da na nivou lokalnih samouprava ne postoje jasni planovi za zapošljavanje mladih. Takođe, na nivou lokalnih samouprava ne postoje oformljeni socio-ekonomski saveti iako se takvo telo predviđa zakonom o socijalno-ekonomskom savetu⁹.

Dakle, ako se kao jedan od osnovnih indikatora za praćenje siromaštva uzme nezaposlenost, onda moramo konstatovati da u ovoj oblasti ne samo što nije bilo napretka već se nezaposlenost od 2003. konstantno povećavala. Aktivne mere i programi zapošljavanja za koje se sredstva izdvajaju iz budžeta lokalnih samouprava, a koje su predviđene SSS kao i zakonom o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti, nisu uočene prilikom ovog istraživanja. Takve mere trebale bi da obuhvate obuke, prekvalifikacije, dokvalifikacije i drugo. Pored redovnih aktivnosti NSZ, alternativni načini rešavanja ovih problema kroz programe i finansiranje lokalnih samouprava nisu uočeni (sem u Kragujevcu, gde se kroz sistem javnih radova došlo do upošljavanja posebno ugroženih kategorija).

Na nivou lokalnih samouprava i gradova koji su obuhvaćeni ovim projektom ne postoje jasni planovi za rešavanje problema mladih.

To pokazuje činjenica da, sem u Kragujevcu, nigde ne postoje akcioni planovi za mlade kao ni strategije za mlade. Donošenje ovih dokumenata preporučuje se i u Strategiji za smanjenje siromaštva. U takvoj situaciji je sasvim razumljivo što ne postoji usmeren i strateški pristup rešavanja problema mladih, a samim tim i ranjivih grupa mladih. Podaci o različitim kategorijama ranjivih grupa mladih postoje prvenstveno u centrima za socijalni rad. Međutim i ovde se uočavaju negativni trendovi. Prvo, podaci koje imaju centri za socijalni rad vrlo često su nesređeni i nepregledni (kartoteke, nepostojanje elektronskih baza podataka, itd...). Drugo, komunikacija centara za socijalni rad sa organima lokalne samouprave i ostalih institucija (prvenstveno NZS) na nezadovoljavajućem je nivou. Ovo je još izraženije u Beogradu, gde se socijalna politika planira isključivo na nivou grada bez ikakvog učešća lokalnih CSR, a realizuje lokalno. Kao rezultat imamo činjenicu da se neke od ranjivih grupa mladih, poput mladih korisnika MOP-a, na tržištu rada ne prepoznaju kao prioritete kategorije za programe dokvalifikacije, prekvalifikacije i osposobljavanja za rad. Ovakva situacija stavlja obe strane u status quo – država i dalje isplaćuje socijalnu pomoć, a najugroženije kategorije mladih ljudi se ne osposobljavaju za posao. Pozitivan napredak na nivou države ostvaren početkom 2006. bilo je formiranje posebnog oseka pri NZS za zapošljavanje lica sa posebnim potrebama.

Sem strateških dokumenata koji bi se bavili posebnim kategorijama mladih, nisu primećeni pomoci ni u ostalim oblastima. U svim ispitivanim gradovima uključujući i Beograd, primetan je ogroman nedostatak infrastrukture namenjene mladima. Ovo se odnosi na omladinske centre i klubove, omladinske organizacije, prostorije i sredstva namenjena isključivo mladima itd... Mislimo da mnogo govori činjenica da ni u jednoj srednjoj ili osnovnoj školi u ovim gradovima, sem Beograda, ne postoji školski bend ili orkestar. Od pet ciljeva predviđenih SSS za unapređenje položaja mladih, ni u jednoj oblasti u posmatranom periodu nije primećen napredak u ovim gradovima¹⁰. U tabeli dole može se videti koji su od planiranih ciljeva, mera i aktivnosti u SSS doista i ostvareni.

⁹ Službeni glasnik 125/04

¹⁰ Izrada nacionalne strategije za mlade, Izrada lokalnih strategija razvoja, Kreiranje socijalne i kulturne sredine u skladu sa potrebama mladih, Participacija mladih u sistemima odlučivanja, Povećanje dostupnosti, kvaliteta i efikasnosti službi koje služe mladima.

Ciljevi, mere i aktivnosti za unapređenje položaja i mladih predviđene SSS

Ciljevi	Mere i aktivnosti	Ostvareno
Izrada nacionalne strategije za mlade	Ministarstvo prosvete i sporta Republike Srbije započelo je 2003. godine izradu nacionalne strategije za mlade. Strategija će definisati aktivnosti na nacionalnom i lokalnom nivou koje će odgovoriti na prioritete potrebe mladih. Ovaj proces će uključiti sve zainteresovane strane, pre svega mlade na nacionalnom i na lokalnom nivou.	Nije ostvareno
Izrada lokalnih strategija razvoja	U skladu s nacionalnom strategijom razviti razvojne strategije na lokalnom nivou prema specifičnostima lokalnih zajednica i prioritarnim potrebama mladih. Lokalne strategije moraju podržati holistički pristup mladim ljudima i strategija mora biti rezultat zajedničkog delovanja svih relevantnih službi i aktera: obrazovnih, zdravstvenih institucija, nevladinih organizacija, stručnjaka i pre svega mladih. Kako bi se osigurala primenljivost ovakvih strategija, razvojne strategije na lokalnim nivoima moraju se zasnivati na participativnom istraživanju potreba mladih, a formirani timovi na nivou lokalne zajednice koji će kreirati strategiju moraju proći određene treninge. Jednom doneti razvojni planovi i strategije moraju se evaluirati i stalno usklađivati s promenama u društvu i potrebama mladih.	Od 5 gradova u kojima smo radili nigde nije donesen akcioni plan ili strategija za mlade
Kreiranje socijalne i kulturne sredine u skladu s potrebama mladih	Podrška i razvijanje novih socijalnih i kulturnih formi koje će doprineti obogaćivanju aktivnosti i okruženja. Iniciranje i podrška proaktivnim kapacitetima mladih da postanu aktivni nosioci promena u okruženju. Podrška nevladinim organizacijama koje se bave mladima i uključuju mlade u svoje aktivnosti. Iniciranje i podrška projektima kulturnih institucija, koje će odgovoriti potrebama mladih. Podrška i osnivanje omladinskih centara koji će negovati različite vrste aktivnosti za mlade i sa mladima. Ovakvi centri su šansa da mladi ponesu ulogu onih koji kreiraju programe, pružaju različite vrste usluga, uključeni su u sistem odlučivanja i evaluiranja rada. Kroz ovakve centre mogu se promovisati različiti programi mladi-mladima.	Nije ostvareno
Participacija mladih u sistemima odlučivanja	Otvoriti prostor za participaciju mladih na svim nivoima odlučivanja: lokalnom, regionalnom i nacionalnom. Takođe razviti mehanizme za uključivanje mladih u sve relevantne ustanove: škole, zdravstvene ustanove, kulturne institucije itd.	Uglavnom nije ostvareno (sem đачkih i studentskih parlamenata)
Povećanje dostupnosti, kvaliteta i efikasnosti službi koje služe mladima	<p style="text-align: center;"><i>Zdravstvene službe:</i></p> <p>Inicirati i podržati osnivanje savetovališta za mlade koja će negovati holistički pristup mladima i biti otvorena za sva relevantna pitanja koja mogu unaprediti kvalitet života mladih. Organizovati službe i programe u kojima će se realizovati programi mladi-mladima, otvoriti vrata savetovališta i za roditelje i odrasle. Organizovati akcije koje promovišu zdravlje, odgovorno ponašanje i zdrav način života.</p> <p style="text-align: center;"><i>Škole:</i></p> <p>Otvoriti prostor za uključivanje mladih u sistem odlučivanja i graditi partnerske odnose između učenika, roditelja i nastavnika. Otvoriti škole za organizovanje kulturnih, obrazovnih i sportskih događaja. Osavremeniti vannastavne aktivnosti u skladu sa interesovanjima mladih.</p> <p style="text-align: center;"><i>Službe socijalne zaštite:</i></p> <p>Kreirati programe koji će biti zasnovani na humanijem pristupu mladima u institucijama. Kreirati programe za resocijalizaciju rizičnih grupa i uključiti mlade u samo kreiranje i realizovanje ovakvih programa.</p>	Nije ostvareno – centar za mlade koji postoji u Kragujevcu delimično ispunjava ovu funkciju. Ni u školama ni u socijalnim službama nije primećen napredak.

U svim gradovima primećen je **trend relativnog smanjenja socijalnih davanja**. Naime, iako su se socijalna davanja nominalno povećavala od 2003. do danas, ova povećanja nisu pratila trend porasta budžeta, inflaciona kretanja niti trend porasta stope nezaposlenosti. Realno, možemo reći da su socijalna davanja danas, a posebno s obzirom na novo socijalno zakonodavstvo, manja nego 2003. godine.

Kao vrlo čest problem u svim opštinama potrebno je pomenuti **nedostatak podataka, ili veoma loše stanje u kom se podaci nalaze**. Naime, baze podataka u većini državnih službi su, u smislu softverskih rešenja, veoma zaostale. U nekim slučajevima (npr. Užice) centar za socijalni rad nema čak ni elektronsku bazu podataka, već se svi podaci čuvaju u obliku kartoteke. Dodatne poteškoće nastaju kada je potrebno uporediti podatke različitih institucija (npr: centar za socijalni rad i opštinska služba za socijalnu politiku). Usled nekompatibilnosti baza podataka različitih institucija komparacija je ponekad veoma otežana, što utiče na analizu i planiranje.

Takođe, uočeno je da predstavnici institucija koji su učestvovali u radu koalicije **nisu bili dovoljno upoznati sa SSS**. Ovo se posebno odnosi na državne institucije koje bi u svom radu trebalo da primenjuju odredbe i mere iz Strategije i da vrše njenu promociju. Nažalost, i većina nevladinih organizacija koje su učestvovala u ovom projektu nisu bile upoznate sa SSS. Ovo govori o potrebi za daljom promocijom i insitiranjem na merama i rešenjima iz Strategije.

Nijedna od mera i aktivnosti koje su predviđene Strategijom¹¹ a tiču se mladih, nije sprovedena ni u jednom od gradova u kojima se ovaj projekat realizovao.

Imajući u vidu da se nezaposlenost konstantno povećava, da se socijalna davanja smanjuju, da se socijalna i omladinska infrastruktura ne razvija, da u većini slučajeva ne postoje jasni planovi i

tela koja bi se bavila ranjivim kategorijama mladih i da većina zvaničnih institucija nije upoznata sa SSS, možemo da zaključimo samo da nije bilo većeg pomaka u realizaciji ove strategije od momenta kada je donesena.

PREPORUKE VLADI

- Formiranje tela na nacionalnom nivou koje bi se bavilo mladima, a samim tim i ranjivim grupama mladih. U formiranju ovog tela prvi korak je donošenje acionog plana za mlade na nivou Ministarstva zdravlja, Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalne politike, Ministarstva obrazovanja, Ministarstva nauke i Ministarstva finansija.
- Davanje većih ovlašćenja vladinom timu za implementaciju Strategije za smanjenje siromaštva koja bi uključivala bar minimalne sankcije zbog nepridržavanja mera predviđenih planom implementacije Strategije.
- Bolje i kvalitetnije mapiranje izvora podataka u smislu držvanih institucija koje su odgovorne za praćenje i čuvanje ovih podataka. Ovo zahteva donošenje pravilnika o praćenju i čuvanju podataka koji su od važnosti za Strategiju, a na nivou svake nadležne institucije.
- Rad na razvoju aktivnih, afirmativnih i alternativnih mera zapošljavanja u okviru Nacionalne službe za zapošljavanje. Aktivne mere zapošljavanja treba da budu pažljivo fokusirane na dobro targetirane ugrožene kategorije.
- Razvijanje kvalitetnije komunikacije i zajedničkih baza podataka između državnih decentralizovanih službi (NZZ, CSR, poreska uprava itd...). Ovo je neophodno u cilju razvijanja efikasnog i blagovremenog odgovora na zahteve koji dolaze od korisnika.
- Ojačavanje uloge Socio-ekonomskog saveta na nacionalnom nivou. Promovisanje jednog ovakvog tela veoma je važno kako

¹¹ Izrada nacionalne strategije za mlade, izrada lokalnih strategija razvoja, kreiranje socijalne i kulturne sredine u skladu s potrebama mladih, participacija mladih u sistemima odlucivanja, povecanje dostupnosti, kvaliteta i efikasnosti službi koje služe mladima.

bi se taj model primenio u gradovima i lokalnim samoupravama.

- Još uvek je odnos između aktivnih i pasivnih mera socijalne pomoći vrlo nepovoljan. U ovom momentu većina socijalnih davanja (najplastičniji primer je uvećana novčana naknada za mlade koji napuštaju zaštitu) pasivna je i nema za cilj da korisnike osposobi za rad i samostalan život već samo da ih održi u životu. Odnos aktivnih i pasivnih socijalnih davanja u 2005. bio je, sudeći po prvom izveštaju o implementaciji SSS, 90:10. Sudeći po izmenama zakona o socijalnoj zaštiti i obezbeđenju socijalne sigurnosti, ta situacije se ni u narednom periodu neće bitno promeniti.

PREPORUKE LOKALNIM SAMOUPRAVAMA

- Donošenje lokalnih planova akcije za mlade
- Formiranje lokalnih tela koja bi se bavila ugroženim kategorijama mladih
- Edukacija državnih službenika o Strategiji za smanjenje siromaštva (u smislu ciljeva, sadržaja i predviđenih mera)
- Uvođenje posebnih fondova za podršku ugroženim grupama mladih
- Pобољшanje koordinacije i komunikacije između lokalnih službi
- Pобољшanje kvaliteta baza podataka, između ostalog prebacivanje svih kartoteka u elektronske baze podataka
- Uspostavljanje tešnje saradnje sa civilnim organizacijama koje se bave ranjivim kategorijama mladih
- Osnivanje socio-ekonomskih saveta i saveta za nezaposlene na nivou lokalnih samouprava

- Razvijanje i podržavanje alternativnih programa usmerenih na obrazovanje i zapošljavanje mladih

- Razvijanje sistema participacije mladih u telima i organima lokalne samouprave

PREPORUKE CIVILNOM SEKTORU

- Aktivno zalaganje za povećanje participacije mladih u telima koja su povezana s njihovim životom (škole, CSR, zdravstvene ustanove itd...)

- Usmeravanje na projekte i programe koji se tiču osposobljavanja za zapošljavanje, mikro-kredite i podršku najugroženijem stanovništvu u pronalaženju posla

- Monitoring državnih programa u oblasti socijalnog zakonodavstva, smanjenja nezaposlenosti i siromaštva i davanje preporuka usmerenih na rešavanje uočenih problema

- Informisanje javnosti, ali i relevantnih institucija o rezultatima monitoringa i o uočenim preprekama za razvoj socijalne zaštite i rešavanje problema nezaposlenosti

- Usmeravanje projekata i programa na mladu populaciju u cilju stvaranja i održavanja nedostajuće infrastrukture za mlade

- Edukacija državnih institucija i institucija lokalnih samouprava o svim relevantnim programima i zakonskim rešenjima koje se tiču unapređenja položaja mladih, a naročito ranjivih grupa mladih (posebno u kontekstu Strategije za smanjenje siromaštva)

- Podrška razvoju socijalnog dijaloga kroz organizovanje okruglih stolova i javnih debata za predstavnike državnih institucija, sindikata i poslodavaca.

Grupa 484

Najbolji za život je onaj grad u kome se stranac oseća kao kod kuće...

Italo Kalvino

Grupa 484 je nevladina organizacija iz Beograda osnovana 1995. godine sa ciljem da podrži samoorganizovanje 484 izbeglih porodica, koje su pred akcijom hrvatske vojske »Oluja«, utočište našle u Srbiji. Po njima je organizacija i dobila ime.

Osnivačica Grupe 484 bila je Jelena Šantić (1944-2000), balerina i mirovna aktivistkinja, koja je za svoj rad 1996. godine dobila nagradu za mir »Pax Christi International«.

Misija Grupe 484 je da u Srbiji i regionu Jugoistočne Evrope zajedno sa migrantima, lokalnim stanovništvom, naročito mladima i organizacijama i pojedincima/kama koji sa nama dele iste vrednosti, gradi društvo jednakih mogućnosti u kom se poštuje različitost i prava svih.

Grupa 484 je od grupe entuzijasta koji su prvenstveno pružali humanitarnu,

psihosocijalnu, pravnu i informativnu pomoć izbeglima iz Hrvatske i Bosne a zatim raseljenima sa Kosova i Metohije, postala organizacija sa sistemskim pristupom problematici prisilnih migracija. Direktno pružanje usluga izbeglima i raseljenima postepeno smo proširili na edukativni i istraživački rad i uticanje na donosiocne odluka radi postizanja trajnih rešenja.

Takođe, osnažujemo i lokalno stanovništvo, a posebno mlade da budu otvoreni i tolerantni za novo i različito, druge i drugačije. Naročitu pažnju posvećujemo mladima koji su pripadnici različitih ranjivih/marginalizovanih grupa. Podsticanjem mladih da aktivno učestvuju u razgovoru i procesima u vezi sa siromaštvom mladih i Strategijom za smanjenje siromaštva u Srbiji želimo da naglasimo važnost uključivanja mladih u kreiranje društvenih mera i politike na lokalnom nivou i uticaj na politiku na nacionalnom nivou.

Naša vizija je svet u kome ljudi imaju jednake mogućnosti da ostvare svoja prava i potencijale gde god to žele živeti svoje etničke i kulturne različitosti.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна Библиотека Србије, Београд

316.344(497.11)"2004/2007"
061.2:316.344.23(497.11)"2004/2007"
331.526-053.6(497.11)"2004/2007"

ПРАЋЕЊЕ смањења сиромаштва угрожених група младих: резултати истраживања и препоруке у Нишу, Крагујевцу, Кикинди, Ужицу, Београду / [аутори извештаја Емина Копас-Вукашиновић... [et al.]. - Београд: Група 484, 2007 (Београд: Primal). - 80 str. :graf. prikazi, tabele; 25 cm

Подаци о ауторима преузети из колофона -
Тираж 500.

ISBN 978-86-86001-13-9

1. Копас-Вукашиновић Емина
а) невладине организације - Сиромаштво - Србија - 2004-2007 б) Сиромаштво - Србија - 2004-2007 ц) Незапосленост - Адолесценти - Србија - 2004-2007
COBISS.SR-ID 139723276

Grupa 484

